

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ İKİNCİ KADEME MÜZİK EĞİTİMİ VE SORUNLARI

Ertürk ÖZTÜRK
Müzik Anabilim Dalı

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Haziran 2006

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Serhat YENER

Bu çalışma, ilköğretim kurumlarının ikinci kademesinde yürütülmekte olan müzik eğitiminin geçmişten günümüze karşılaştığı sorunları ele alarak, toplumun temelini oluşturan çocuklarımızın daha sağlıklı ve mutlu bireyler olarak topluma kazandırılması gerektiği üzerine bir araştırma niteliği taşır. Müzik eğitiminin niteliği, işlenirliği, derslerde karşılaşılan sorunlar, cumhuriyetin ilk yıllarından günümüz müzik eğitim sistemine kadarki tarihsel gelişimi incelenerek ve müzik bilimcilerin görüş ve önerileri ışığında öğretmen ve öğrencilere anket uygulaması yoluyla bu çalışma hazırlanmıştır.

ABSTRACT

MUSIC EDUCATIONS IN SECOND LEVEL OF PRIMARY EDUCATION
SCHOOLS AND MATTERS

Ertürk ÖZTÜRK
Department of Music

Afyon Kocatepe University The Institute of Social Sciences
June 2006

Advisor: Asst. Prof. Dr. Serhat YENER

This study supports a research attribute which considers problems of music education that is performed in second level of primary education institutions from past to now and it thinks that our children who are basis of our society must be gained to the society to be more healthy and happier individuals. This study has prepared by way of poll which is applied to teachers and students according to opinion and suggestions of musicologists to research quality of music education, its functionality, problems that are faced in lessons and its historical development from first years of republic to today's music education system .

TEZ JÜRİSİ KARARI ve ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

Tez Danışmanı : .....

Jüri Üyeleri : .....

.....

.....

.....' in .....

..... başlıklı tezi ...../...../..... tarihinde,
yukarıdaki jüri tarafından Lisans Üstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili
maddeleri uyarınca, ... Anabilim / Anasanat dalında, Yüksek
Lisans / Doktora / Sanatta Yeterlilik tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması; MEB'e bağlı ilköğretim kurumlarının ikinci kademelerinde müzik eğitiminde karşılaşılan sorunların tespiti ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri niteliği taşır.

Çalışmamızda, popüler kültür, popüler müzik, kültür yozlaşması, medya-müzik ilişkisi ve müzik endüstrisinin özellikle ikinci kademedeki öğrenim gören öğrenciler üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Bu araştırma tezimiz, ilköğretim okulları ikinci kademesinde mevcut sorunların yanı sıra, bu okullarda derse giren branş öğretmenlerinin de sorunlarını ve bu konuya bakış açılarını ortaya koymuştur.

Bu araştırma tezinin hazırlanmasında farklı bakış açıları ve görüşleriyle yardımlarını benden esirgemeyen Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölüm Başkanı ve tez danışmanım, Sayın Yrd. Doç. Dr. Serhat YENER' e; sevgili arkadaşım Kocatepe Üniversitesi öğretim görevlisi Uğur Erdem ÜRER ve sevgili eşleri Özge ÜRER' e; varlığımı borçlu olduğum, maddi ve manevi desteği ile ilgisini benden esirgemeyen sevgili anne ve babam Saadet ve Selçuk ÖZTÜRK' e; özverisini ve sevgisini benden esirgemeyen anneannem Neriman KIYIŞKAN' a saygılarımı ve minnet duygularımı sunar, teşekkür ederim.

Ertürk ÖZTÜRK

ÖZGEÇMİŞ

Ertürk ÖZTÜRK

Müzik Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans : 1996 Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi,
Müzik Eğitimi Bölümü

Lise : 1988 Ankara Mehmetçik Lisesi

İş / İstihdam

2001- : Müzik Öğretmeni, Ünye Anafarta İlköğretim Okulu

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı: Aksaray / Baymış Köyü, 1971

Cinsiyeti : Erkek

Yabancı dil : İngilizce

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEZ JÜRİSİ ve ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZGEÇMİŞ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLO ve GRAFİK LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	xxi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	7
I. TÜRKİYE’DE MÜZİK EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	7
1. CUMHURİYET DÖNEMİ ÖNCESİ VE SONRASI MÜZİK.....	8
A. CUMHURİYET ÖNCESİ MÜZİK EĞİTİM KURUMLARI.....	8
1. Medreseler	8
2. Enderun Okulları.....	9
3. Darülelhan	10
4. Muzıka-i Hümayun	10
5. Mehterhane-i Hümayun.....	11
6. Diğer Okullar	11
B. CUMHURİYET DÖNEMİNİN İLK YILLARINDA MÜZİK EĞİTİM KURUMLARI	12
1. İstanbul Belediye Konservatuarı.....	12
2. Riyaset-i Filarmoni Orkestrası.....	12
3. Musiki Muallim Mektebi.....	12
4. Devlet Konservatuvarlarının Kuruluşu	13
5. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik.....	14
İKİNCİ BÖLÜM.....	16
II. POPÜLER MÜZİK VE MÜZİĞİN ENDÜSTRİLEŞMESİ.....	16

D. TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM OKULLARI İKİNCİ KADEMEDE MÜZİK EĞİTİMİ VE SORUNLARI	30
1. Müzik Dersi Öğretim Programından Kaynaklanan Sorunlar	30
2. Repertuar Sorunu	31
3. Ders Kitaplarından Kaynaklanan Sorunlar.....	32
4. Fiziki ve Mimari Yapıdan Kaynaklanan Sorunlar.....	32
5. Müzik Dersliği, Kaynak, Araç ve Gereçlerden Kaynaklanan Sorunlar.....	32
6. Birinci Kademe Alınan Müzik Eğitiminin İkinci Kademedeki Müzik Eğitimine Etkileri.....	33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
34	
V. BULGULAR ve YORUM	34
A. ÖĞRETMENLERE UYGULANAN ANKET BULGULARI VE YORUMLARI.....	34
B. ÖĞRENCİLERE UYGULANAN ANKET BULGULARI VE YORUMLARI.....	77
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	113
KAYNAKLAR	117
EKLER	119

TABLO ve GRAFİK LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmenlerin “Meslekteki Hizmet Süreniz” sorusuna verdikleri cevapların dağılım Çizelgesi.....	34
Grafik 1. Öğretmenlerin “Meslekteki Hizmet Süresi” sorusuna verdikleri cevapların grafiği	34
Tablo 2. Öğretmenlerin “Aylık Net Maaşınız Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi.....	35
Grafik 2. Öğretmenlerin “Aylık Net Maaşınız Nedir?” sorusuna verdikleri cevapların grafiği	36
Tablo 3. Öğretmenlerin “Aldığınız Maaşı, Günün Yaşam Şartlarına Uygun Buluyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi.....	36
Grafik 3. Öğretmenlerin “Aldığınız maaşı, günün yaşam şartlarına uygun buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapların grafiği.....	37
Tablo 4. Öğretmenlerin "Ek İş Yapıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi.....	38
Grafik 4. Öğretmenlerin "Ek İş Yapıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	38
Tablo 5. Öğretmenlerin "Ek İş Yapan Öğretmenlerin Sınıfta Verimli Olabileceğine İnanıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi.....	39
Grafik 5. Öğretmenlerin "Ek İş Yapan Öğretmenlerin Sınıfta Verimli Olabileceğine İnanıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	39

Tablo 6. Öğretmenlerin “Sizce Müzik Dersi Haftada Kaç Saat Olmalıdır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	40
Grafik 6. Öğretmenlerin “Sizce Müzik Dersi Haftada Kaç Saat Olmalıdır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	40
Tablo 7. Öğretmenlerin “İlköğretim Okullarında Birinci Kademedeki Müzik Derslerine Müzik Öğretmenlerinin Girmesinin Faydalı Olacağına İnanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	41
Grafik 7. Öğretmenlerin “İlköğretim Okullarında Birinci Kademedeki Müzik Derslerine Müzik Öğretmenlerinin Girmesinin Faydalı Olacağına İnanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	42
Tablo 8. Öğretmenlerin “Sekizinci Soruya Verdiğiniz Cevap “ Evet” İse, Sizce Bu Kaçınıcı Sınıfta Başlamalı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	42
Grafik 8. Öğretmenlerin “Sekizinci Soruya Verdiğiniz Cevap “ Evet “ İse, Sizce Bu Kaçınıcı Sınıfta Başlamalı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	43
Tablo 9. Öğretmenlerin “Mesleğinizi İcra Ederken Her Hangi Bir Alanda Eksik Yetiştığınızı Hissettiniz mi?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	44
Grafik 9. Öğretmenlerin “Mesleğinizi İcra Ederken Her Hangi Bir Alanda Eksik Yetiştığınızı Hissettiniz mi?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği.....	44
Tablo 10. “Meslektaşlarınızla Alanınıza İlişkin Yeni Yöntemleri Ve Gelişmeleri Takip Etmek Ve Öğrenmek Amacı İle Belirli Zamanlarda Bir Araya Geliyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	45

Grafik 10. Öğretmenlerin “Meslektaşlarınızla Alanınıza İlişkin Yeni Yöntemleri ve Gelişmeleri Takip Etmek Ve Öğrenmek Amacı İle Belirli Zamanlarda Bir Araya Geliyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği	46
Tablo 11. “ Müzik İle İlgili Sempozyum, Konferans Veya Konserleri Takip Edip, İzleme Olanığı Bulabiliyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	46
Grafik 11. “ Müzik İle İlgili Sempozyum, Konferans Veya Konserleri Takip Edip, İzleme Olanığı Bulabiliyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	47
Tablo 12. Öğretmenlerin " Hizmet İçi Eğitimin Yararlı Olacağına İnanıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	48
Grafik 12. Öğretmenlerin " Hizmet İçi Eğitimin Yararlı Olacağına İnanıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	48
Tablo 13. Öğretmenlerin "Öğretim Programı Hazırlanırken Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerinden Yeterince Yararlandığına İnanıyor musunuz? " Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	49
Grafik 13. Öğretmenlerin "Öğretim Programı Hazırlanırken Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerinden Yeterince Yararlandığına İnanıyor musunuz? " Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	50
Tablo 14. Öğretmenlerin "Müzik Ders Kitaplarındaki Şarkıların, Öğrenci Gelişim Dönemi Ve Ses Özelliklerine Uygun Olduğunu Düşünüyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	51
Grafik 14. Öğretmenlerin "Müzik Ders Kitaplarındaki Şarkıların, Öğrenci Gelişim Dönemi ve Ses Özelliklerine Uygun Olduğunu Düşünüyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	51

Tablo 15. Öğretmenlerin "Şarkı Öğretiminden Önce Ses Ve Nefes Çalışması Yaptırıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi.....	52
Grafik 15 Öğretmenlerin "Şarkı Öğretiminden Önce Ses Ve Nefes Çalışması Yaptırıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	52
Tablo 16. Öğretmenlerin "Hiç Denetim Geçirdiniz mi?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	53
Grafik16. Öğretmenlerin "Hiç Denetim Geçirdiniz mi?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	54
Tablo 17. Öğretmenlerin "Sizi Denetleyen Müfettişin Branşı Müzik mi İdi?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	54
Grafik 17. Öğretmenlerin "Sizi Denetleyen Müfettişin Branşı Müzik mi İdi?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği.....	54
Tablo 18. Öğretmenlerin "Norm Kadro Uygulamasına Göre Kadrolu Olduğunuz Okul Dâhil, Kaç Okulda Görev Alıyorsunuz?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	55
Grafik 18. Öğretmenlerin "Norm Kadro Uygulamasına Göre Kadrolu Olduğunuz Okul Dâhil, Kaç Okulda Görev Alıyorsunuz?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği	56
Tablo 19. Öğretmenlerin "Norm Kadro Uygulamasının, Müzik Dersi İçin, Uygun Olduğu Görüşünde misiniz?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	57
Grafik 19. Öğretmenlerin "Norm Kadro Uygulamasının, Müzik Dersi İçin, Uygun Olduğu Görüşünde misiniz?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	57

Tablo 20. Öğretmenlerin “Çalıştığınız Okulda Müzik Sınıfı Var mı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	58
Grafik 20 Öğretmenlerin “Çalıştığınız Okulda Müzik Sınıfı Var mı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	58
Tablo 21. Öğretmenlerin“Müzik Dersi İle İlgili Araç-Gereç Bulunması Durumu” na Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	59
Grafik 21. Öğretmenlerin“Müzik Dersi İle İlgili Araç-Gereç Bulunması Durumu” na Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	60
Tablo 22. Öğretmenlerin “Müzik Dersini Yaparken İhtiyaç Duyduğunuz Fakat Okulunuzda Mevcut Olmayan Araç-Gereçleri Belirtiniz.” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	61
Grafik 22. Öğretmenlerin “Müzik Dersini Yaparken İhtiyaç Duyduğunuz Fakat Okulunuzda Mevcut Olmayan Araç-Gereçleri Belirtiniz.” Sorusuna Verdikleri Cevapların Grafiği.....	61
Tablo 23. Öğretmenlerin “Her Hangi Bir Müzik Çalgısını Okul Şarkılarına Eşlik Edebilecek Düzeyde Çalabiliyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	62
Grafik 23. Öğretmenlerin “Her Hangi Bir Müzik Çalgısını Okul Şarkılarına Eşlik Edebilecek Düzeyde Çalabiliyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği.....	63
Tablo 24. Öğretmenlerin “Hangi Çalgıları Çalabiliyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	64

Grafik 24. Öğretmenlerin “Hangi Çalgıları Çalabiliyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	64
Tablo 25. Öğretmenlerin “Derslerinizde, Zevk Eğitimi Yapıyor musunuz? Yapıyorsanız, Çalgınızla Zevk Eğitimine Ne Ölçüde Yer Veriyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	65
Grafik 25. Öğretmenlerin “Derslerinizde, Zevk Eğitimi Yapıyor musunuz? Yapıyorsanız, Çalgınızla Zevk Eğitimine Ne Ölçüde Yer Veriyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği.....	66
Tablo 26. Öğretmenlerin “Popüler Müziklerden Yararlanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	67
Grafik 26. Öğretmenlerin “Popüler Müziklerden Yararlanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	67
Tablo 27. Öğretmenlerin “Repertuar Belirlenmesinde Bölgenin Sosyo-Kültürel Yapısını Ne Ölçüde Göz Önünde Bulunduruyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	68
Grafik 27. Öğretmenlerin “Repertuar Belirlenmesinde Bölgenin Sosyo-Kültürel Yapısını Ne Ölçüde Göz Önünde Bulunduruyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği.....	69
Tablo 28. Öğretmenlerin “Derslerinizde, Seçtiğiniz Şarkıların Öğrenci İlgi Ve İsteklerini Ne Ölçüde Karşılıdığınızı Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	70
Grafik 28. Öğretmenlerin “Derslerinizde, Seçtiğiniz Şarkıların Öğrenci İlgi Ve İsteklerini Ne Ölçüde Karşılıdığınızı Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	70

Tablo 29. Öğretmenlerin “Teknolojinin Hızla Geliştiği Günümüzde, Müzik Teknolojisini Sınıfınızda Ne Ölçüde Uygulayabiliyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	71
Grafik 29. Öğretmenlerin “Teknolojinin Hızla Geliştiği Günümüzde, Müzik Teknolojisini Sınıfınızda Ne Ölçüde Uygulayabiliyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	72
Tablo 30. Öğretmenlerin “Milli Eğitim Bakanlığı’nın Okullara Tavsiye Ettiği Müzik Dersi Kitabının, Müzik Eğitimi İçin Hangi Ölçüde Yeterli Olduğu Görüşüncesiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	73
Grafik 30. Öğretmenlerin “Milli Eğitim Bakanlığı’nın Okullara Tavsiye Ettiği Müzik Dersi Kitabının, Müzik Eğitimi İçin Hangi Ölçüde Yeterli Olduğu Görüşüncesiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	73
Tablo 31. Öğretmenlerin “Müzik Dersi Kitaplarının, Milli Eğitimin İlke Ve Amaçlarına Ne Ölçüde Hizmet Ettiğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	74
Grafik 31. Öğretmenlerin “Müzik Dersi Kitaplarının, Milli Eğitimin İlke Ve Amaçlarına Ne Ölçüde Hizmet Ettiğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği.....	75
Tablo 32. Öğretmenlere Uygulanan Anket Sorularına Göre “Düşünce ve Somut Öneriler” Çizelgesi.....	76
Tablo 33. Öğrencilere uygulanan ankette “Babanızın Öğrenim Durumu Nedir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	77

Grafik 32. Öğrencilere uygulanan ankette “Babanızın Öğrenim Durumu Nedir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği	78
Tablo 34. Öğrencilere uygulanan ankette “Annenizin Öğrenim Durumu Nedir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi	78
Grafik 33. Öğrencilere uygulanan ankette “Annenizin Öğrenim Durumu Nedir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği	79
Tablo 35. Öğrencilerin “ Annenizin Mesleği Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Çizelgesi	79
Grafik 34. Öğrencilerin “ Annenizin Mesleği Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	80
Tablo 36. Öğrencilerin “ Babanızın Mesleği Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Çizelgesi	80
Grafik 35. Öğrencilerin “ Babanızın Mesleği Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	81
Tablo 37. Öğrencilerin “Oturduğunuz ev kendinize mi ait?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	81
Grafik 36. Öğrencilerin “Oturduğunuz ev kendinize mi ait?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	82
Tablo 38. Öğrencilerin “Kendinize Ait Odanız Var Mı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	82
Grafik 37. Öğrencilerin “Kendinize Ait Odanız Var Mı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	83

Tablo 39. Öğrencilerin Teknoloji Kullanımlarının Frekans ve Yüzde Çizelgesi	83
Grafik 38. Öğrencilerin Teknoloji Kullanımlarının Dağılım Grafiği	84
Tablo 40. Öğrencilerin Müzik Dinlerken Kullandıkları Elektronik Cihazların Dağılım Çizelgesi	85
Grafik 39. Öğrencilerin Müzik Dinlerken Kullandıkları Elektronik Cihazların Dağılım Çizelgesi	85
Tablo 41. Öğrencilerin Evlerinde Bulunan Müzik Aletlerinin Dağılım Çizelgesi	86
Grafik 40. Öğrencilerin Evlerinde Bulunan Müzik Aletlerinin Dağılım Çizelgesi	87
Tablo 42. Öğrencilerin “Çaldığınız Müzik Aleti Varsa, Kimden Öğrendiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	88
Grafik 41. Öğrencilerin “Çaldığınız Müzik Aleti Varsa, Kimden Öğrendiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	88
Tablo 43. Öğrencilerin “Evinizde Hangi Tür Müzik Dinlenmektedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	89
Grafik 42. Öğrencilerin “Evinizde Hangi Tür Müzik Dinlenmektedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	90
Tablo 44. Öğrencilerin “Siz Hangi Tür Müziği Seviyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	91
Grafik 43. Öğrencilerin “Siz Hangi Tür Müziği Seviyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	92

Tablo 45. Öğrencilerin “Ünlü Bir Müzisyen Olmak İsteseydiniz Aşağıda Adı Yazılı Olanlardan Hangilerine Benzemek İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	93
Grafik 44. Öğrencilerin “Ünlü Bir Müzisyen Olmak İsteseydiniz Aşağıda Adı Yazılı Olanlardan Hangilerine Benzemek İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği.....	94
Tablo 46. Öğrencilerin Müzik Adamlarını ve Sanatçıları Tanıma Durumunu Gösteren Çizelge	95
Grafik 45. Öğrencilerin Müzik Adamlarını ve Sanatçıları Tanıma Durumunu Gösteren Grafiği.....	96
Tablo 47. Öğrencilerin “Müzik Dersinin Hangi Saatlerde Yapılmasını İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	97
Grafik 46. Öğrencilerin “Müzik Dersinin Hangi Saatlerde Yapılmasını İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	97
Tablo 48. Öğrencilerin “Öğretmeniniz Size Şarkı Öğretirken Beraberinde Bir Müzik Aleti Kullanıyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	98
Grafik 47. Öğrencilerin “Öğretmeniniz Size Şarkı Öğretirken Beraberinde Bir Müzik Aleti Kullanıyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği.....	99
Grafik 45. Şarkı Öğretiminde Müzik Aleti Kullanma Grafiği.....	99
Tablo 49. Öğrencilerin “Öğretmeninizin Hangi Müzik Aletini Kullanmasını İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	100

Grafik 48. Öğrencilerin “Öğretmeninizin Hangi Müzik Aletini Kullanmasını İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	100
Tablo 50. Öğrencilerin “Derslerinizde müzik dinletisi oluyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	101
Grafik 49. Öğrencilerin “Derslerinizde müzik dinletisi oluyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	102
Tablo 51. Öğrencilerin “Müzik dersini normal sınıflarda mı, yoksa müzik sınıfında mı yapıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	103
Grafik 50. Öğrencilerin “Müzik dersini normal sınıflarda mı, yoksa müzik sınıfında mı yapıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	103
Tablo 52. Öğrencilerin “Sınıf Mevcudunuz Kaç Kişi?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi.....	104
Grafik 51. Öğrencilerin “Sınıf Mevcudunuz Kaç Kişi?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	105
Tablo 53. Öğrencilerin “Sınıfınız Kalabalıkça Bu Durum Sizi Nasıl Etkiliyor?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi.....	106
Grafik 52. Öğrencilerin “Sınıfınız Kalabalıkça Bu Durum Sizi Nasıl Etkiliyor?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	106
Tablo 54. Öğrencilerin “Şarkı söylemekten hoşlanır mısınız?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	107
Grafik 53. Öğrencilerin “Şarkı söylemekten hoşlanır mısınız?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	108

Tablo 55. Öğrencilerin “Tek başına topluluk önünde şarkı söyleyebiliyor musunuz? ” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	109
Grafik 54. Öğrencilerin “Tek başına topluluk önünde şarkı söyleyebiliyor musunuz? ” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	109
Tablo 56. Öğrencilerin “Şarkı söylerken zorlanıyor musunuz? ” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	110
Grafik 55. Öğrencilerin “Şarkı söylerken zorlanıyor musunuz? ” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	111
Tablo 57. Öğrencilerin “Müzik derslerinize başlamadan önce ses ve nefes çalışması yapıyor musunuz? ” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi	112
Grafik 56. Öğrencilerin “Müzik derslerinize başlamadan önce ses ve nefes çalışması yapıyor musunuz? ” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği	112

KISALTMALAR

Age	: Adı geçen eser
C	: Cilt
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MMM	: Musiki Muallim Mektebi
s	: Sayfa
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
YK	: Yüksek ğretim Kurumu
F	: Frekans
%	: Yüzde

GİRİŞ

Ali Uçan'ın anlatımıyla müzik eğitimi, “bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli bir müziksel davranışlar kazandırma, ya da bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli bir müziksel değişiklikler oluşturma sürecidir. Müzik eğitimi yoluyla bireye, müzikal anlamda bir takım edinimler dışında, müziğin felsefesini anlama da kazandırılır. Bu sebepten dolayı müziği önce temelden, yani okullardan başlayarak incelemek gerekir. Müzik kültürü ve müzik eğitimi önce okullarda başlar.

“...Müzik Eğitimi; temelde bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya değişikliği oluşturma ve bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok eğitim gören bireyin (öğrencinin, gencin) kendi müziksel yaşantısı temel alınır. Bu temelden yola çıkılarak belli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belli hedeflere erişilir...”¹

“...Yehudi Menuhin'ın 1940'lı yılların sonlarında kaleme aldığı “çocuklarımla müzik yeteneği olsaydı...” başlıklı yazısı, müzik eğitiminin aslında ne kadar yumuşak, ılık, tatlı, okşayıcı bir üslupla uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır: “eğer kemanımı üzerinde ses çıkarmak amacıyla elime aldığımı, ya da piyanoya tek parmağıyla bir melodi aradığımı görürsem, ilk müzik derslerine başlatacağım. Bu müzik dersleri onu profesyonel yapmak amacını gütmeyecek. Bütün amaç, yaşamına müzik sokmak ve dolayısıyla mutlu olmasını dilemektir” Bu sözler sadece eğitsel bir yaklaşımı değil, aynı zamanda müziğin özet bir tanımını da getirmektedir: Müzik = Mutluluk. Mutlu olmak ve mutlu etmek... İşte müziğin gerçeği!...”²

İnsanlar genlerinden gelen, yani kalıtımın da bir takım özelliklerini taşıyarak farklı zekâ ve kabiliyetlere sahip olarak dünyaya gelirler. Ancak, her ne seviyede zekâ ve yetenek eşliğine sahip olurlarsa olsunlar, değişip gelişmek ve üretken olmalıdırlar. Bunun yolu da eğitimden geçmektedir. Eğitimde yöntemler çeşitlilik ve yöntemler farklılık gösterebilir ancak, araçlar bellidir. Bu araçlardan biri de “sanat”tır. Bu anlamda müziğin eğitimde çok önemli bir yere sahip olduğu kaçınılmazdır.

Ülkemizde, farklı bölgelere ve dolayısıyla farklı toplumsal koşullarda görev alan müzik eğitimcileri, bu bölgelerde genel müzik eğitimi vermeye çalışmaktadır. Bu

¹ UÇAN Ali, Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1997, s. 14

² SAY Ahmet, Müzik Öğretimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2001, s. 13

nedenle öğretme ve öğrenme ortamının şartları yerine getirilmediği sürece müzikal başarı veya öğrenciler üzerinde müzikal davranış değişikliğinden söz edemeyiz. Eğer müzik eğitiminde amaç, öğrenciye müzikal davranış kazandırmak veya değiştirmek ise, bunun için öğretim programından müzik eğitimi politikasına, müziksel öğretme ve öğrenme ortamından müzik eğitimi hizmetine ve hatta mimari ve fiziki şartlara kadar bir dizi standartların sağlanmış olması gerekmektedir.

İlköğretim okulları ikinci kademesinde müzik eğitiminin öğretmen ve öğrenci açısından da bir takım güçlükleri bulunmaktadır. Eğitim öğretim için gerekli şartlar sağlanmış olsa bile, mutasyon dönemindeki çocuklar için ses yapısına uygun şarkı dağarcığı ve öğretim programı uygulanması gerekmektedir.

Ülkemizde, eğitim sisteminden müzik eğitimi ve politikalarına kadar ve müzik eğitiminde yaşanan sorunlarla ilgili birçok araştırma yazıları, bildiriler, sempozyum ve konferanslar düzenlenmiş, çeşitli görüş ve öneriler ortaya atılmıştır.

Konuya farklı bir yaklaşım ve anlayıştan yola çıkılarak yapılan bu araştırmanın problem cümlesi; “İlköğretim okulları ikinci kademesinde müzik eğitimi ve sorunları” nelerdir? olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın problemlerinden yola çıkılarak şu alt problemler oluşturulmuştur;

1. Öğretim programının müzik dersi için uygunluğu,
2. Şarkı dağarcığının öğrencilerin ses özelliğine uygunluğu,
3. Ders kitaplarının öğrencide istendik müzikal değişikliğe veya kazanıma yol açmada etkililiği,
4. Fiziki ve mimari yapının dersin işlenişine etkisi,
5. Kaynak, araç-gereç ve materyallerin eksikliğinde yaşanan sorunlar ve derse etkisi,
6. Birinci kademede alınan müzik eğitiminin ikinci kademedeki etkileri gibi alt problemler ele alınıp analiz edilmiştir.

Problem Cümlesi

Araştırmamızın problem cümlesi “ilköğretim okulları ikinci kademesinde müzik eğitimi ve sorunları nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Önemi

Türkiye’de örgün müzik eğitimi veren ilköğretim okulları, üç devreden oluşan sekiz yıllık bir program uygular. Birinci devrede (1. 2. ve 3. sınıflar) çocuklar, okulla ve müzik eğitimiyle yeni tanışarak en temel, yüzeysel bilgilerini burada almaya başlar. İkinci devrede (4. ve 5. sınıflar) müzik eğitimi daha çok birinci devrenin devamı, üçüncü devreye ise hazırlık niteliği taşır. Üçüncü devrede (6. 7. ve 8. sınıflar) ise, müzik bilinci ve kültürünü verebilme açısından, hayata ve sonraki öğrenim hayatındaki seçimi açısından önemli bir devredir. Yani yönlendirici olması özelliği bakımından önemlidir.

Bu bakımdan bu araştırma, ilköğretim okulları ikinci kademesinde uygulana gelen müzik eğitimi ve yaşanan sorunları tespit etmek, farklı çözüm önerileri getirerek kalıcı olacağı düşüncesiyle önem kazanmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma; Ordu iline bağlı Ünye ve Fatsa ilçelerindeki ilköğretim okullarının bir bölümü ve yüksek lisans tez aşaması süresi sınırlı tutulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin isimleri gizli tutulacaktır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma ilköğretim okullarında uygulanan müzik eğitimi ve sorunlarının tespitine yönelik tarihi betimsel ve anket çalışmasına dayalı bir araştırmadır.

Araştırma iki tür evrenden oluşmaktadır. Birincisi 2005–2006 eğitim öğretim yılında mesleklere devam eden müzik öğretmenleri, ikincisi ise 2005–2006 yılında müzik dersi alan ilköğretim ikinci kademe öğrencileridir.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırma iki tür örneklemeden oluşmaktadır. Birincisi 2005–2006 eğitim öğretim yılında rastgele yapılan bir seçim sonucu Ünye ve Fatsa ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenleri, ikinci örneklem ise araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin çalıştıkları kurumlarda müzik dersini alan ilköğretim ikinci kademe öğrencileridir.

Denenceler

1. Müzik eğitimi alanında;
  - a. Öğretim programından kaynaklanan sorunlar,
  - b. Araç-gereç ve ders kitaplarının yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar,
  - c. Denetimden kaynaklanan sorunlar,
  - d. Öğretmenin ekonomik durumundan kaynaklanan sorunlar vardır.
2. Öğretim programı alanında;
  - a. Müzik öğretim programı ile kitapların içerikleri birbirine uygun değildir.
  - b. Öğretim programı imkânlar göz önüne alınarak hazırlanmamıştır.
  - c. Öğretim programı gelişim çağındaki bu çocuklar için uygun değildir.
3. Fiziki ve mimari alanda;
  - a. Fiziki kapasite açısından
  - b. Araç-gereç açısından
  - c. Sınıf açısından
  - d. Uygulama açısından, olumsuz etkilenmektedir.
4. Uygulanabilirliği açısından;
  - a. Müzik eğitiminin sınıflarda sağlıklı uygulanabilmesi için şartların sağlanmış olmasının yanı sıra öğretmenin formasyonunun da yeterli olması önemli ve gereklidir.

- b. Müzik eğitimi, öğrencilerin içinde bulunduğu sosyo-kültürel ve ekonomik çizgi doğrultusunda ve yeterli zaman ile önem verilerek gerçekleşmelidir.

Sayıtlar

Araştırmaya konu olan öğretmen ve öğrenciler gözlenirken tarafsız davranılmış ve herhangi bir etkileme yoluna gidilmemiştir. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi, doğru ve sağlıklı sonuca ulaşabilmek için öğretmen ve öğrencilere gönüllülük esasına göre anket uygulaması yapılmıştır. Anket sorularına verilen cevaplar doğru kabul edilmiştir. Ünye ve Fatsa ilçeleri sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan Türkiye kabul edilmiştir.

Verilerin toplanması

Araştırmanın enstitü tarafından onayından sonra ilk iş olarak kaynak taraması yapılmıştır. Kütüphane ve kitapçılar gezilerek konuya ilişkin kitaplar incelenmiş ve bir liste çıkartılmıştır.

Bu konuya ilişkin daha önce yapılmış benzer araştırmalarla ilgili kaynak taraması yapmak için YÖK dokümantasyon merkezine ulaşılmıştır.

Konuya ilişkin tez, araştırma yazıları, bildiri, makale, dergi ve kitaplar belirli ölçütlere göre tek tek incelenmiştir.

Araştırmamızda ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrenciler ve müzik öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Cevapların samimi ve doğru bir şekilde elde edilebilmesi için anket uygulanan öğrenci ve öğretmenlerin isimleri alınmamıştır.

Anketler uygulanmadan önce Ünye ve Fatsa ilçe milli eğitim müdürlüklerine başvurulmuş, ilçede görev alan müzik öğretmenleri ve görev aldıkları okulların isim, adres ve telefonları ve bu okullarda anket çalışması yapabileceğimize dair izin alınmıştır.

Anketler, müzik ğretmenlerinin görev yaptıkları okullara gidilerek doğrudan ğretmen ve ğrenci ile yüz yüze diyaloga girilerek uygulanmıştır. Elde edilen veriler frekans (F) ve yüzde (%) değerleri gsterilmif ve grafikleri çıkarılmıştır.

Tarihi ve betimsel yöntemlerle elde ettiğimiz bulgular ve anket yoluyla elde ettiğimiz sonuçlardan sonra mevcut sorunların çözümüne yönelik öneriler getirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

I. TÜRKİYE’DE MÜZİK EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Türkiye’de müzik eğitiminin tarihi çok eskiye dayanır. Temeli Selçuklular döneminde atılmış, Osmanlılar ile gelişip ilerleme kaydetmiştir. Cumhuriyet dönemi müzik eğitimine Osmanlı’dan kalan belli bir birikim ile başlanmıştır.

“...Selçuklular döneminde (1071–1075–1299) Türk eğitim sistemi daha çok din temeline dayanıyordu. Bu sistem içinde müzik öğretimi, geleneksel askeri müzik öğretim kurumları dışında, daha çok “dinsel”, “dolaylı” ve “görenekssel” idi. Selçuklu döneminde görenekssel/geleneksel eğitim sistemi içinde hem “genel”, hem “özengen” ve hem de “mesleki” müzik öğretimi etkinliklerine yer veriliyordu. Genel müzik öğretimi daha çok sübyan okullarında ve medreselerde, özengen müzik öğretimi daha çok belli tekkeler ve saraylarda, mesleki müzik öğretimi ise daha çok tabihaneler ve belli tekkeler ile belli medreselerin belli bölümlerinde yapılıyordu. Osmanlı döneminde (1299–1920/1922) Türk eğitim sistemi, ilk ve orta evrelerde, bazı özel durumlar dışında, daha çok din temeline dayalı bir sistem niteliği taşıyor, son evrede ise onun yanında ancak ondan ayrı olarak, daha çok laik temele yönelik yeni (modern) bir eğitim sistemi daha kuruluyor ve böylece, ikisiyle birlikte düşünüldüğünde “İkili bir sistem” görünümü kazanıyordu. Bu bakımdan Osmanlı dönemi geleneksel eğitim sistemi içinde müzik öğretimi, geleneksel askeri müzik öğretim kurumları ile saraydaki sivil müzik öğretimi birimi dışında daha çok “dinsel”, “dolaylı” ve “gelenekssel” iken; daha sonra buna eklenen yeni (modern) eğitim sistemi içinde daha çok “dünyasal”, “dolaysız” ve “yeni” (modern) idi. Her iki eğitim sistemi içinde hem “genel”, hem “özengen” hem de “mesleki” müzik öğretimi etkinliklerine yer veriliyordu. Geleneksel eğitim sistemi içinde genel müzik öğretimi daha çok sübyan okulları ve genel medreseler ile Enderun Okulunda; özengen müzik öğretimi daha çok belli tekkeler ve seslendirme takımları, mesleki müzik öğretimi ise daha çok mehterhanelerde ve Enderun Okulunun “konservatuvar” işlevi gören bölümü ile dar-ül huffaz ve dar-ül kurralarda ve ayrıca belli tekkeler ve zaviyelerde yapılıyordu. Yeni (modern) eğitim sistemi içinde ise genel müzik öğretimi daha çok rüştiyeler ile kız ve erkek öğretmen okullarında ve belli ilkokullarda, özengen müzik öğretimi daha çok belli müzik kursları ve özel müzik dersleri ile belli seslendirme takımlarında, mesleki müzik öğretimi ise daha çok Muzıka-i Hümayun ile Darülelhan’da ve belli seslendirme takımları ile belli özel müzik derslerinde gerçekleştiriliyordu...”³

---

³ SAY Ahmet, A.g.e., s. 119

1. CUMHURİYET DÖNEMİ ÖNCESİ VE SONRASI MÜZİK

A. CUMHURİYET ÖNCESİ MÜZİK EĞİTİM KURUMLARI

Türkiye’de müzik eğitimi kurumlarını cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet sonrası olmak üzere iki bölümde incelemek mümkündür.

“...Tarihsel açıdan bakıldığında, günümüz Türkiye’inde transformasyon olarak nitelendirilen sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel değişme sürecinin, XIX. yy. sonlarından itibaren başladığı ileri sürülebilir. Osmanlı devletindeki Tanzimat Dönemi (1839–1871) uygulamalarıyla birlikte belirginleşmeye başlayan “modernleşme” ya da uygulamalardaki içeriği açısından daha çok “batılılaşma” eğilimlerinin 1923’te ilan edilen Cumhuriyetin ilanı ile kesinleşmiş olması, bir rastlantı değildir. Modernleşme adı altında yaşayan değişim süreci, Türkiye’de kültürel anlamda geleneksel yapıların çözümlerine yol açmıştır. Bununla birlikte, sosyo-kültürel açıdan, Türk toplumu, yeni alışkanlıklar, tutumlar ve davranış tarzları da geliştirmiş ve geliştirilmektedir. Diğer bir ifadeyle kültürleşme süreçlerinin iç içe geçmesiyle Türk toplumu, yeni bir kültürel yapıya doğru sürekli bir eğilim arz etmektedir. Özbek’in ifadesine göre de “modernleşme” toplumsal değişme kuramı niteliğindedir. Kuram, batılı olmayan toplumların “geleneksel toplum”dan ziyade “modern toplum” görünümünde olmasıdır. “Geleneksel toplum”, “geçiş toplumu” ve “modern toplum” elit konuma sahip olan toplumlardır. Dolayısıyla bu özellikleri yapısında bulundurmayan toplum geleneksel toplumdur....”⁴

1. Medreseler

İslamiyet’le birlikte Türk toplumunun yapısına giren, orta öğrenimden yüksek eğitim düzeyine kadar eğitim yapan ve büyük camilere bitişik olan kurumlardır. Bu kurumda bilimsel değer taşıyan bilgilerin verildiği (matematik, astronomi, fizik vb.) dersler okutulurdu. Sınırlı da olsa dine dayalı müzik eğitimi yapılmaktaydı. Bu okullarda ezan, kur-an ilahileri makamsal bir çerçevede, belli bir ezgisel kalıplar içinde okuyabilme, söyleyebilme becerisi kazandırmaya yönelik bir dini müzik eğitimi uygulamasına yer verildiği bilinmektedir.

“İslâm dünyasında medrese teşkilâtının kuruluş ve gelişmesinde en büyük hisse şüphesiz büyük Selçuklu Türklerine aitti. Gerçekten medreselerin geniş anlamda, devlet eliyle kurulması, tahsilin parasız olması ve medrese teşkilâtının en küçük ayrıntılara kadar tespiti, Selçukluların eseridir. Selçuklular medreseleri, hem ilmin gelişmesini sağlamak, hem ilmiye mensuplarına maaş bağlayarak onları devletin yanında tutmak hususıyla Fatımilerin Şiflik propagandaları ve diğer Rafizî telâkkilere karşı Sünniliği müdafaa ve yaymak gayesiyle kurmuşlardır. Önce Alparslan’ın, sonra Melikşah’ın veziri olan meşhur “Siyasetname” adlı kitabın yazarı Nizâmülmülk, ilk

⁴ SAĞER Turan, Cumhuriyet Dönemi Müzik Politikaları, Ata Dergisi, Konya, 2003, s. 44–45

medresesini Nizamiye Medresesi adı ile Bağdat şehrinde kurdu. Dicle kenarında 1064 yılında temeli atılan medrese, iki sene sonra tamamlanarak 1067’de eğitim ve öğretime açıldı. Medresenin müderrisliğine de ilk olarak zamanın en büyük âlimlerinden olan Ebû İshak Şirâzî tayin edildi. Bundan sonra İslâm dünyasında medrese kurma faaliyetleri hızlanmaya, köylere varıncaya kadar Nizamiye Medreseleri açılmaya başlandı. Türk milletinin bu örnek müesseseleri, küçük farklarla, İslâm dünyasının her tarafına birer feyz kaynağı biçiminde yayıldı. Daha sonra Anadolu Selçukluları ve Osmanlılar da, bu müesseseleri geliştirerek devam ettirdiler. Medreselerde yalnız din ilimleri tahsil edilmezdi. Yerine göre, zamanın hey’et (astronomi), hesap (matematik), hendese (geometri), hikmet, tıp gibi ilimlerine de mühim yer verilirdi.”⁵

2. Enderun Okulları

Enderun okulları (saray okulları) saray çevresinde sınırlı bir guruba eğitim götüren saray içinde kurulmuş bir tür üniversitedir. Bu okullar tarihte görülmüş en özgün imparatorluk okullarıdır. 14–15 yaşlarındaki çocuklar burada Arapça, Farsça, Edebiyat, Müzik eğitimi ve Kuran ilimlerinin yanı sıra, saray hizmetlerinde de bulunarak saray hayatının kurallarını öğrenirlerdi. Bu okuldan birçok önemli asker, devlet adamı, bilgin ve sanatçı yetişmiştir.

Enderun okullarında, sosyal bilimlerden pozitif bilime kadar verilen eğitimin yanı sıra, ciddi ve disiplinli bir müzik eğitiminin de verildiği bilinmektedir.

Enderun okullarında, “...müzik dersinin “meşkhane” denilen ayrı yerde ya da derslikte yapıldığı ve dönemin ünlü müzikçileri tarafından verildiği; tüm öğrencilerin müzik dersini almaya zorunlu tutulduğu ve derslerde, daha çok “Klasik Türk Sanat Müziği” olarak da adlandırılan “Geleneksel Türk Sanat Müziği” nin öğretildiği; kapsamlı ve etkili müzik eğitimi yapıldığı; müziğe ilgili ve yetenekli olanların çeşitli basamaklardan geçerek bu alanda daha ileri giderek bir tür “mesleki müzik eğitimi” gördükleri ve bu eğitimin yapıldığı bölümün bir bakıma “konservatuvar” gibi iş gördüğü bilinmektedir. Bu bakımdan, Enderun okulları, programlarında müzik eğitimine bilinçli, planlı, sürekli ve belirgin olarak yer verilen ilk Osmanlı örgün sivil eğitimi kurumu olarak nitelendirilebilir...”⁶

⁵ http://www.dallog.com/kurumlar/medrese.htm_24.04.2006

⁶ UÇAN Ali, Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1997, s. 42

3. Darülelhan

Nağmeler evi anlamına gelen sanat kurumudur. Asıl amacı Türk Müziğini yaymak, aslına uygun olarak klasik eserlerin notasını tertip etmek ve yazmak, Türk Müziğini yaygınlaştırarak sevdirmek ve yaşatmaktır.

“...10 Ocak 1917’de İstanbul’da kurulan ilk resmi müzik okulunun adı. Dört sınıflı bir okuldu. Öğretimde Türk ve Batı müziğinin konuları yer alacaktı; ancak, Türk müziği çalışmaları ağır bastı. 1. dünya savaşı ve mütareke yıllarında beklenen gelişmeyi gösteremediğinden kapatıldı. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte, İstanbul valisi Haydar Bey tarafından yeniden açıldı. Öğretim sistemi gözden geçirildi, düzeltildi ve Batı müziği öğretimine önem verildi. Muhiddin Sadak, Besim Tektaş, Cemal Reşit Rey, Mesut Cemil Tel, Zeki Üngör, Veli Kanık görevlendirildiler. Türk müziği bölümünde ise konuyu ciddi biçimde ele alan Rauf Yekta Bey, Ahmet Irsoy, Faize Ergin, Mesut Cemil ve Santuri Ziya Bey çalışmalara başladılar. Bu haliyle Darülelhan başarılı oldu; konserler verildi; Darülelhan mecmuası adında bir dergi çıkartıldı; Geleneksel Türk müziği ve halk müziği alanlarında araştırmalar yapıldı; bu alanda birçok eser notaya alındı; derleme çalışmaları geliştirildi. Darülelhan 1926 yılında Maarif vekili Necati Bey tarafından kapatıldı. Amaç; konservatuvar niteliğinde yeni bir okulun açılmasıydı. Yeni yönetmelik ve öğretim programı düzenlendi, konservatuvar haline getirildi. Türk Musikisi İcra Heyeti ve Türk Musikisi Tasnif Heyeti kuruldu. Batı konservatuvarlarının örnek alınmasıyla İstanbul Konservatuvarının temeli atılmış oldu...”⁷

4. Muzıka-i Hümayun

Muzıka-i hümayun; bünyesinde bir takım geleneksel öğeler taşıyan mehter müziğinin yerine batı müziği sistemi düşünülerek kurulmuştur.

“...Türk halk müziğinin, Türk sanat müziğinin ve İslamiyet öncesi Orta Asya şaman geleneklerinin müziksel öğelerini taşıyan Mehter müziğinin yerine Batı müziğini öngören Muzıka-i Hümayun kurulmuştur. “Asakir-i Mansure-i Muhammediye” denilen, yeniden düzenlenmiş ordunun tören yürüyüşlerine eşlik edecek bir “Boru Takımı” olarak kurulan Muzıka-i Hümayun, yeniçeri ocağındaki Mehterhane ile saraydaki geleneksel sanat müziği topluluğu meşkhane’nin yerini almıştır. Bu Boru Takımı’nın başlangıçtaki yönetmenlerinin Ahmet Efendi ve Fransız Manguel olduğu bilinmektedir. Oysa batılı anlamda bir müzik kurumu olarak Muzıka-i Hümayun’un etkinliğe başlaması, ünlü İtalyan Opera bestecisi Geatano Donizetti’nin ağabeyi olan Giuseppe Donizetti’nin (1778–1856) İstanbul’a getirilmesiyle başlar (1828). Bu topluluğu kısa zamanda “Saray Badosu”na dönüştüren Donizetti, ilk

⁷ SAY Ahmet, Müzik Ansiklopedisi, Başkent Yayınevi, Ankara, 1985, Cilt 2, s. 428

konserini 19 Nisan 1829 Pazar günü Rami Kışlası'nda yapılan bayram töreninde Sultan II. Mahmut'un huzurunda gerçekleştirmiştir. Giuseppe Donizetti, "Osmanlı Saray Mızıkaları Baş Ustakar"ı olarak, batı müziği yöntemlerine göre bandoyu eğitmiş ve geliştirmiştir... Avrupa'dan hem öğretmen hem de çalgılar getirmiştir. Sultan III. Selim'in isteği üzerine Limoncuyan (1768–1839) tarafından geliştirilen ve Hamparsum yazısı adıyla bilinen Türk müziği yazısı, Muzıka-i Hümayun'da kullanılmamış, batı müziği yazısı benimsenmiştir. Başarılarından dolayı kendisine "general" rütbesi verilen Donizetti Paşa'nın 1856'da İstanbul'da ölmesinden sonra, Sultan Abdülaziz'in müziğe yakınlık duymaması yüzünden Muzıka-i Hümayun'daki çalışmalar duraklamıştır. Cuarum tiyatrosunun konuk opera orkestralarını yürütmekte olan Guatelli saraya alınmıştır. Bu dönemde çeşitli çalgı topluluklarının verdiği konserler, opera ve operet temsilleri, özellikle İstanbul, İzmir ve Selanik gibi batı müziğine yakınlık gösteren kentlerde yeni bir batı müziği beğenisinin sınırlı da olsa yerleşmeye başladığı görülür. Bu beğeni sonucunda, Hamparsum notasıyla yazılmış geleneksel müziklerimizin de batı müzik yapısına hızla dönüştüğü görülmektedir. Daha ilginç bir olgu, geleneksel müziğimizin temsilcisi olan bestecilerin marşlar yazmaya başlamasıdır. Zekai Dede Efendi'nin (1865–1927) "Uyan Vatan" marşı buna iyi bir örnektir. Marş dağarcığının genişlemesi, cumhuriyet dönemindeki senfonik bandoların olgun repertuarına temel oluşturmakla kalmamış, yaygınlaştırdığı çok sesli müzik beğenisiyle öteki müzik katmanlarını, tür ve biçimlerini de etkilemiştir. Genel müzik eğitiminin başlıca gerci olan "okul şarkıları" dağarcığının gelişmesinde, marşların önemli bir payı vardır..."⁸

5. Mehterhane-i Hümayun

"...Hunlar zamanındaki adı tuğ olan ve vurmali sazlarla nefesli sazlardan oluşan askeri mızık okulunun Fatih'ten sonra aldığı isim. Ta Hunlardan beri Türk savaş tekniğinin vazgeçilmez unsuru olan askeri müziğin amacı, çok uzaklardan duyulan ve gitgide yaklaşan gök gürültüsüne benzer yabancı bir müziğin sesiyle düşmanın moralini bozup savaşıcak güç bırakmamak, düşmanı teslim almak suretiyle harbi en kısa zamanda bitirmek ve böylece –bir bakıma- insan kıyımını önlemektir. Selçukluların Tabihane veya Nevbethane dediği bu kurumda Hunlardan beri ikisi nefesli, dördü vurmali altı temel çalgı yer almıştır. İslamiyet'ten sonra adları zurna, boru (nefir veya şahnay), çevgan, zil, davul ve kös'e çevrilen yurağ, borguy, çöken, çanğ, çalpara, çengilharbi, zurna ve boru gibi yüzlerce vurmali ve nefesli çalgının çalacağı müzik, savaş, tören ve oyun (spor) amaçları için özel olarak bestelenirdi..."⁹

6. Diğer Okullar

Yine bu dönemde Mevlevihaneler, Tekkeler, Camiler, Terakki Musiki Mektala, Dar-ül Talimi Musiki, Gülşen-i Musiki Mektebi, Dar-ül Feyzi Musiki, İleri Türk

⁸ SAY Ahmet, Müzik Tarihi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994, s. 509–511

⁹ TANRIKORUR Cinuçen, Osmanlı Dönemi Türk Musikisi, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2003, s. 22

Musikisi Konservatuvarı, çeşitli illerde kurulan devlet koroları, çeşitli illerde faaliyet gösteren Musiki Cemiyetleri vs. kurumlar da vardır.

B. CUMHURİYET DÖNEMİNİN İLK YILLARINDA MÜZİK EĞİTİM KURUMLARI

1. İstanbul Belediye Konservatuvarı

Darülelhan (ezgiler evi) 1871’de Türk Sanat Müziği eğitimi yapılması amacıyla İstanbul’da kurulmuş, 1921’de kapatılmıştır. 1923’te Türk ve Batı Müziği bölümleri yeniden açıldı. Okulun müdürlüğüne Musa Süreyya Bey getirildi. 1926’da Sanayi-i Nefise Encümeninin kararı ile adı konservatuvar oldu ve korundu. Kurum, İstanbul Belediyesi’ne bağlıydı, fakat Milli Eğitim Bakanlığı’nca (bundan sonra kısaca MEB) onaylanan programları uyguluyordu. 1944–1945 öğretim yılında ise Türk Müziği bölümü yeniden açıldı.

2. Riyaset-i Filarmoni Orkestrası

1922’de padişahlığın kaldırılmasıyla Muzıka-i Hümayun’un adı da Makam-ı Hilafet Mızıkası’na dönüştü. Cumhuriyetin ilanından sonra bu topluluk Atatürk’ün buyruğu ile Ankara’ya çağrıldı ve orkestra 11 Mart 1924’te Yeni Sinema’da Zeki Üngör yönetiminde bir dinleti verdi. Aynı dinleti 2 Nisan’da yenilendi. Anca bu kez kurumun adı “Riyaset-i Cumhuriyet Musiki Heyeti” olmuştu. Orkestrayı ve fasıl topluluğunu içeren bu kurum (1924) Ankara’ya taşındı. 1933’te orkestra bandodan ayrılarak ve Milli Savunma Bakanlığı’ndan ayrılarak MEB’e bağlandı. Bundan böyle topluluk “Riyaset-i Cumhuriyet Filarmoni Orkestrası” olarak adlandırıldı.

3. Musiki Muallim Mektebi

Türkiye’de orta öğretim kurumlarına müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla, 1 Eylül 1924 tarihinde Ankara’da Musiki Muallim Mektebi (Müzik Öğretmen Okulu) kurulmuştur. Kasım 1924’te öğretime başlayan Musiki Muallim Mektebi (bundan sonra kısaca MMM), önemli müzik adamları ve müzik eğitimcileri yetiştirmiştir.

“...Okulun ilk öğretmenleri Riyaseti Cumhuriyet Filarmoni Orkestrası üyelerindedir. Henüz kendisine özgü bir yönetmeliği bulunmayan bu okulda yalnızca Fransızca ve müzik dersleri verilmekteydi. Sonraları çıkartılan yönetmelikte öğrenim süresi 4 sene olarak belirtilmiş, bunun ilk 3 yılı tedrisata, 4. yılı ise pratiğe ayrılmıştır. Alınacak öğrencilerin yaş sınırı 13–17 arasındaydı. MMM, yalnızca orta dereceli okullar için müzik öğretmeni yetiştiren bir okul olarak kalmıştır. 1936 yılında Ankara Devlet Konservatuarı’nın kurulması ile birlikte bir müddet aynı binada eğitimlerini sürdürmüştür. Gazi Eğitim Enstitüsü’nün açılması ile oraya nakledilmişlerdir. Okul, kendi amacını sürdürebilmiş ve orta dereceli okullar için binlerce müzik eğitimcisini yetiştirmiştir...”¹⁰

Türk Beşleri olarak anılan Hasan Ferit Anlar, Necil Kazım Akses, Ahmet Adnan Saygun, Ulvi Cemal Erkin, Cemal Reşit Rey gibi genç müzisyenler öğrenimini gördükleri Avrupa’dan döndüklerinde bu kuruma hoca olmuş ve öğrendikleri yenilikleri, diğer genç nesillere ve yetenekli müzisyenlere aktarmışlardır.

4. Devlet Konservatuvarlarının Kuruluşu

Müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla açılan MMM’in ardından, Atatürk’ün emriyle müzik ve tiyatro alanında sanat eğitimi ve faaliyetlerinin yürütülmesi için MEB’e bağlı konservatuvar kurma çalışmaları başladı. 1935 yılında müzik kurumlarının yeniden yapılandırılması için Alman besteci Paul HİNDEMİTH ile anlaşma yapıldı. Çalışmalar sonucu konservatuvarın yanı sıra MMM ve tiyatro bölümlerinin açılmasına karar verildi. Tiyatro ve opera bölümünü Almanya’dan Carl EBERT kurdu.

Konservatuvar önceleri MMM bünyesinde idi. Sınavdan geçirilerek bir kısmı tiyatro, bir kısmı da müzik bölümüne alınan öğrenciler, 1936’da öğrenime başladılar. Müzik bölümü, konservatuardan ayrılarak Gazi Eğitim Enstitüsü’ne bağlandı. Ankara Devlet Konservatuarı 1982 yılında Hacettepe Üniversitesi’ne bağlandı.

Bu arada cumhuriyet döneminde kurulan müzik eğitim kurumlarından biri de 1932’de açılan halkevleridir. Buralarda amatör müzikçiler yetiştirilmiştir. Kasaba ve kentlerde kurulan halkevlerinde genellikle musiki öğretmenleri çalgı dersleri vermişler, korolar kurmuşlar, küçük orkestralar oluşturmuşlardır. Ayrıca halkevlerinde plak

¹⁰ SAY Ahmet, Müzik Ansiklopedisi, Başkent Yayınevi, Ankara, 1985, Cilt 3, s. 861

dinleyerek ve açıklamalı müzik sunarak, halk çok sesli müziğe alıştırmıştır. Halkevlerinde yöresel müzik renkleri taramaları da yapılmış ve arşivlenmiştir.

İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi'ne bağlı devlet konservatuarı 1972'de, İstanbul Teknik Üniversitesi'ne bağlı Türk Musikisi Devlet Konservatuarı da 1975'te kurulmuştur. İzmir'de Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nın kuruluşu 1954'e dayanır, kurum 1982'de üniversiteye bağlanmıştır. Eskişehir'deki Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuarı ve Adana'daki Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuarı ise 1984'te açılmıştır. Ülkemizin ilk özel yüksek öğretim kurumu olarak da 1986'da Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi kurulmuştur. 1999 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'ne bağlı bir müzikoloji enstitüsü kurulmuştur. Ayrıca birçok üniversitenin bünyesinde kurulmuş olan müzik eğitim bölümleri ile güzel sanatlar liselerindeki müzik eğitim bölümleri de günümüzün etkin müzik eğitim kurumlarıdır.

5. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik

Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar müzik eğitimi ve müzik eğitim kurumları bir çok değişim ve gelişim süreci yaşamıştır.

“...Müzik, günümüzde küreselleşme olgusunun en yoğun biçimde yaşadığı alanların başında gelmektedir. Cumhuriyetle özdeşleşen kurumlar, yetişen sanatçıları ile Atatürk'ün çağdaşlaşma projesinin en önemli halkalarından biri olmuştur. Ulu önder Atatürk'ün gerçekleştirmeye çalıştığı çağdaşlaşma süreciyle birlikte müzik alanındaki değişimler çağa göre değişime uğramaya başlamıştır. O nedenle Türk müzik kültürü, birbirinden çok farklı uygarlıklarla yan yana bir arada yaşamış, onları barış içinde buluşturup kaynaştırmış ve bütünleştirmiş örneklerini vermektedir. Cumhuriyet, ulu önder Atatürk'ün uygar toplum oluşturma projesiydi. Cumhuriyetin ilk yıllarında özellikle kültür sanat alanında büyük atılımlar yapılmıştır. Atatürk'e göre Türk ulusu yeni bir uygarlığı gereksinmektedir. O'na göre Türk ulusunun yeni uygarlığı “Çağdaş Uygarlık” tır. Çağdaşlaşma bütünsel olmalıdır. Müziğin, toplumu nasıl etkilediği, farklı kesimler tarafından nasıl algılandığı, benimsendiği ve eleştirildiği hakkında çeşitli düşüncelerimiz olmaktadır. Müzik, insanın var olduğu andan itibaren toplumsallaştıkça bir iletişim aracı olarak ön plana çıkmıştır. Bugünün Türkiye'sinde yaşayan ve yarının Türkiye'sinde yaşayacak olan insanlara sunulacak müzikler nelerdir? Neler olmalıdır? Bu soruların yanıtlarını elbette tam bulmak kolay değildir. İşin boyutu, müziğin estetiğinin sınırlarını aşmakta, geniş bir alana yayılmaktadır. Gereksinimlerin artması, çeşitlenmesi uygar olmanın bir

gerekliliğidir. Eğitim müziğimiz, geleneksel müziklerimiz, çağdaş çok sesli müziğimiz, eğlence müziklerimiz, oda müziği topluluklarımız ve senfoni orkestralarımız, koro ve operalarımızın sayısı her geçen gün artmaktadır. Geleneksel değerlere çağın öngördüğü değerler arasında sağlıklı bir dengenin kurulması toplumsal bir zorunluluktur. Çünkü toplumlar temel kültür öğeleri ile toplumsal varlıklarına süreklilik kazandırmak, çağın öngördüğü değerleri yetişen kuşaklara kazandırarak da dünya ulusları topluluğunun etkin üyeliğini kazanmak ve korumak zorundadır....”¹¹

---

¹¹ AY Göktan, Müzikte 2000 Sempozyumu, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2001, s. 27

İKİNCİ BÖLÜM

II. POPÜLER MÜZİK VE MÜZİĞİN ENDÜSTRİLEŞMESİ

A. POPÜLER MÜZİK

“Latince “popularis” kelimesinden gelen ve “halka ait” anlamına karşılık gelen bir terimdir. Popüler kavramının tanımı da; halkın kabul ettiği ve büyük bir kitlenin beğendiği ve benimsediği bir ögedir.”¹²

Popüler müzik, popüler kültürün en önemli alanlarından biridir. Eğlenceye yönelik sektörün müziği ve gündelik yaşamın müziği olarak da tanımlanabilir. Ayrıca, halkın büyük bir kısmının kabul ettiği, severek ve seçerek dinlediği müzik olarak da nitelendirilebilir. Popüler müzik, özellikle yirminci yüzyılın başlarında ortaya çıkmış ve etkinliğini günümüzde de sürdüren bir müzik türüdür.

“Geleneksel müzik; halkın tarihten bugüne kadar gelen kendi müziğidir. Klasik müzik; sanatsal nitelik taşıyan ve halkı sanata doyurmaya çalışan müziktir. Popüler müzik ise, halkın eğlenceye gereksinimini karşılayan, halka farklı müzik tarzlarını da aşıl原因an müzik olarak nitelendirebiliriz. İnsan yaşamında bu üç müziğin de yeri vardır. Eğer olmasaydı, bu farklı müzik tarzları ortaya çıkmazdı. Müzik her zaman duygusallığın yanında eğlenceye de açıktır. Müziğin eğlenceye olan yakınlığı ne kadar fazla ise insanlar tarafından beğenilmesi yaygınlaşması da o kadar fazladır. Popüler müzik, kaynağını işte buradan almaktadır. Televizyon, radyo, kaset, film ve sinema endüstrilerinin büyümesi ve geniş kitlelere hitap etmesi ile popüler müzikte ilgiyi görebileceği en üst seviyelere ulaştırmıştır. Yapılan araştırmalara göre kaset ve CD satışlarında popüler müziğin etkisi çok büyüktür. Kaset ve CD alıcılarının büyük bir çoğunluğu ise genç nüfustur.”¹³

Günümüz müzik sektöründe, kitle iletişim araçlarının müzik tüketiminde ne kadar önemli olduğu çok açıktır. Bu araçların özellikle çocuklar üzerinde çoğu zaman olumsuz etkilerinden söz etmek de mümkündür.

¹² ÖZBEK Meral, Popüler Kültür ve Orhan GENÇEBAY Arabeski, İletişim Yayınları, İstanbul, 2000, s. 82

¹³ YURGA Cemal, Türkiye’de Popüler Müzikler, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2002, s. 1

B. MÜZİĞİN ENDÜSTRİLEŞMESİ

Müziğin endüstri haline gelmesi müziğin iletişim dilindeki etkinliği ve felsefesinden çok alınan ve satılan meta haline dönüşmesine neden olmuştur

“Türkiye’de yetmişli yıllarda başlayan müzik endüstrisinin gelişmesi, seksenli yıllarda ithalat kapılarının açılmasıyla birlikte özellikle 1983 yılından itibaren batıda geliştirilen her yeni teknolojinin anında Türkiye’de kullanılmasına başlanması sürecini getirmiştir. Müziğin endüstrileşmesi popüler müziğin orantısına göre ilerlemiştir. Halkın isteğine yani ihtiyacına göre üretimler yapılmıştır. Müziğin endüstrileşmesi de bununla doğru orantıda yapılmıştır. Dönemlerine göre müziğin endüstrileşmesi incelenebilir. Çünkü her ayrı dönemlerde halkın beğenileri değişmiş, üretilenler halk tarafından çabuk tüketilmiştir. Bugün dünya endüstrisinin yaklaşık yarı üretimini müzik oluşturmaktadır. Müzik, üretim ve tüketim olanaklarına sahip olmaya başladığı dönemden itibaren ekonomik ve ticari bir önem kazanmıştır. Müzik, gelir düzeyi düşük fazla eğitim görmemiş kitlelere ulaşmaya başladı. Bu yöneliş bir yandan, teknolojik değişim ve ekonomik düzenle; diğer yandan da, değişen toplumsal yapı ve kültürel yapı ile kaynağını alarak her geçen gün daha da çok güçlendi. Müzik bu değişime çok çabuk ayak uyduran en önemli sanat dalıdır. Çünkü dünya halkının en çok tükettiği üretim müziktir. Bugün dünyada ve ülkemizde müziğin müthiş bir derecede üretim ve tüketim pazarı bulunmaktadır. İnsanların her gün en çok tükettikleri müzik, dünya tarafından ortak lisan olarak kabul edilmiştir. Bu da müziğin çok hızlı bir şekilde endüstrileşmesine ön ayak olmuştur. Çünkü bizim ülkemizde yapılan müzik, başka toplumlarda ilgi toplayıp, popüler olup, dünya pazarına açılabilir. Ülkemize baktığımız zaman kendi müziğimizden çok bize ait olmayan müzikler daha çok tüketiliyor. Bu popüler müziğin getirmiş olduğu olumsuz bir durumdur. Popüler müziği geliştiren ve tetikleyen de, müzik endüstrisinin gün geçtikçe ilerlemesidir.”¹⁴

C. KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI

Gelişen teknoloji ve değişen çağ, insanların sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarını da değiştirmiştir. Tüketimi kolay ve tartımsal özelliği fazla, ezgi tekrarları ile süslenmiş, armoniden yoksun basit ezgili şarkılar, daha çok genç nüfusa yönelik ve ticari üretilmiş şarkılardır.

“Yazılı ve sözlü basının en önemli niteliği satmak ve kendi ekonomik gücüyle yaşamak mecburiyetinde olmasından kaynaklanan bir gerçekle toplum istek ve dileklerine göre yayın yapmaktır. Bu yüzden bir ülkenin kültür ve sanat düzeyini daha yukarılara çıkarmak düşüncesine göre değil, toplumun o andaki bilgi ve kültür düzeyini, moda ve zevklerini temel alarak hareket

¹⁴ ÖZBEK Meral, A.g.e. 120–121

etmektedir. Bu da kültür seviyesinin artırılmasından çok bir kültürel dejenerasyon kavramını gündeme taşımaktadır. Günümüzde kültürel dejenerasyonun tipik örneklerini televizyon kanallarında sıklıkla görmekteyiz.¹⁵ Kitle iletişim araçlarının yayılması insanların farklı kültür ve yaşantı alanlarına kolay bir şekilde ulaşım hızı bir şekilde örnek olmasını sağlamıştır. Bunun bir sonucu olarak da yerel kültürler popüler veya yaygın olan ve uluslar arası şirketler tarafından desteklenen veya lanse edilen yaşama karşı koymakta ve kendi yaşam şekillerini korumakta yetersiz kalmıştır. Kültürel yozlaşma o boyutlara ulaşmıştır ki, popüler müziklerin içinde Türkçenin son derece yanlış ve eksik kullanımına paralel olarak geleneksel değerlerimiz ve bunun bir sonucu olarak geleneksel müziklerimizin dejenere olması dikkat çekmektedir. Hâlbuki sanat, toplumun duygu ve düşünce birikimleri yanında ortak zevk ve kültür bilincinin ürünüdür.”¹⁶

Müziğin medya ile de yakın ilişkisi bulunmaktadır. Medya deyince genel olarak yazılı basın ile sözlü basın, görüntülü basın ve yayın kuruluşları akla gelmektedir. Kitap, gazete ve dergileri yazılı basına; sinema, tiyatro, film, televizyon ve radyo kanallarını da sözlü ve görüntülü basına örnek gösterebiliriz. CD, kaset ve plak gibi araçları üreten firmaları da medya birimleri olarak örneklendirebiliriz. Özellikle burada internet, teknoloji boyutu çok gelişmiş olan ve çok geniş bir kitleye hitap edebilen bir medya birimidir. Müziğin medya ile olan ilişkisinde internetin çok büyük bir yeri bulunmaktadır. Yazılı, sözlü ve görüntülü birimleriyle medya, günümüzde çok önemli yer tutmaktadır. Medyanın geniş insan kitlelerine hitap etmesi ve özellikle insanların bugünkü bu medya birimlerinin etkisi altında kalması, bu medya birimlerinin önemini her geçen gün artırmaktadır.

“...Kitle iletişim araçları, gerek bireyler üzerinde, gerekse toplumsal düzeyde çok etkilidirler. Bu araçlar sahip oldukları güçle çağımızda, bireylerinin tutumlarının bireysel ve duygusal öğelerini etkileyerek, onların tutum ve davranışlarında bir takım değişiklikler yapmaktadırlar. Her türlü propaganda ve reklâmlar bunun en açık kanıtıdır....”¹⁷

¹⁵ YENER Serhat, “Geleneksel Kültürü Etkileyen Popüler Kültür ve Kitle İletişim Araçları” Erciyes Üniversitesi Müzik Sempozyumu, Kayseri, 2005

¹⁶ YENER Serhat, Avrupa Birliği Sürecinde Müzik Kültürümüz, Scand Müzik Vakfı Sempozyumu, Ankara, 2006

¹⁷ ÇELİKCAN Peyami, Müziği Seyretmek, Yansına Yayınları, Ankara, 1996, s. 36

1. Müziğin Televizyon ile Olan İlişkisi

Müziğin gelişim sürecinde ve endüstrileşmesinde televizyonun rolü çok büyüktür. Televizyon, bugün dünya tarafından kabul edilmiş en büyük kitle iletişim aracıdır. Dünyanın her yerinde televizyon izlenme oranları tavana vurmuş ve müziğin medya ile olan ilişkisinde de birinci sıraya oturmuştur. Medya iletişim araçları sayesinde, özellikle televizyon aracılığı ile dünya insanları birbirini daha yakından tanıma fırsatı buluyor. Farklı kültürlere sahip insanlar çabuk kaynaşır, birbirlerinin kültürlerini tanıma imkânı bulabiliyorlar.

2. Müziğin Radyo İle Olan İlişkisi

Radyolar, popüler müzik üzerinde ve medyanın müzikle olan ilişkisi üzerinde büyük etkisi olan sosyal örgütlenişlerden birisidir. Bugün, müziğin tarz ve içeriğinin bu hale gelmesindeki en önemli yerlerden birini teşkil eden medya birimidir. En az televizyon kadar geniş kitlelere hitap eden ve tercih edilen öğelerden biridir. Radyolar, kasetlerin popüler olup olmamasında da önemli derecede rol oynarlar. Satışların azalmasında veya artmasında radyolar çok etkilidir. Radyoda çalınan eserler radyoların tutulma ve popüler olma gereksinimlerini karşılayacak şekilde üretilmektedir. Amaç, daha popüler olup geniş kitlelere hitap etmektir. Televizyon gibi uluslararası ve görsel olmadığı için bu ihtiyacı duyar. Bu nedenle radyolar halkın beğendiği yani popüler olan sanatçılara veya programlara yer verirler. Bunun sonucunda popüler ürünün daha çok yayılmasını sağlar.

3. Müziğin Sinema İle Olan ilişkisi

Sinema, toplumlar arasında da yaygın olan ve çok geniş kitleye yayılabilen, işitsel ve görsel medya birimidir. Bu nedenle sinemada yapılan müziklerin geniş kitlelere duyurulması ve popülerite kazandırılması ihtimali yüksektir. Müziğin medya ile ilişkisinde de önemli yer tutar.

Sinemanın şarkıdan çok şarkıcıyı ön plana çıkardığını söylersek aslında çok da yanlış olmayız. Çünkü sinema, işitsel olduğu kadar görsel bir iletişim aracı da olduğu için yıldız yaratma sürecinin en etkili aracıdır. Müzik endüstrisinin, müziğin medya ile

olan ilişkisinin gelişmesi sonucunda ve sinemanın çok büyük ilgi görmesiyle, sinema aracılığıyla yıldızlar yaratılmaya başladı ve radyoda yetişen çok sayıda sanatçı da radyodan ayrılarak sinema sayesinde popüler müzik alanına girdiler.

4. Müziğin Tiyatro ile Olan İlişkisi

Tiyatro da işitsel ve görsel bir medya birimidir. Ancak diğer medya birimleri ile kıyasladığımızda daha az kitleye sahip olan birimdir. Tiyatronun izleyicisi ve hitap ettiği kitle sınırlı olduğundan müziğe katkısı da o orandadır. Ayrıca oyunda müzik olsa bile izleyicinin dikkati daha çok senaryo ve oyuncuların karakterleri üzerinde yoğunlaştığından müzik çok arka planda kalmaktadır. Müzikli tiyatrolar da vardır (müzikaller, operalar) ancak bu da sonucu pek değiştirmemektedir.

5. Müziğin Yazılı Basın İle Olan ilişkisi

Yazılı basın uluslararası, geniş kitlelere ulaşabilen medya birimidir. Bu medya birimi de popüler müziği tetikler. Dünyada ve ülkemizde halkın sevdiği ve beğendiği sanatçılara, onların eserlerine yer verir. Müzik eleştirmenleri genellikle, yazılı basında eleştirilerini yaparlar. Bu nedenle yazılı basının müziğe olumsuz yönlerinin olduğu kadar olumlu yönlerini de göz ardı edemeyiz. Popüler müziğin etkisi altında kalmayan müzik eleştirmenlerinin olumlu ve yapıcı eleştirileri, müziğin kaliteli biçimde yapılmasını sağlar. Ancak bugün ülkemizde ve dünyada yazılı basın, müziği genelde magazin yönüyle ve ticari yönüyle ele almaktadırlar. Bu da olumsuzlukların başında gelmektedir. Bu nedenle yazılı basının müziğe olan etkisi göz ardı edilemez bir gerçektir. Özellikle diğer medya birimleri gibi popüler müziği destekler.

6. Müziğin İnternet İle Olan İlişkisi

Medya birimleri içerisinde en yaygın olan ve en popüler olan medya birimi ve kitle iletişim aracı hiç şüphesiz ki internettir. Yazılı ve görsel basın birimleri içerisinde inceleyebiliriz. İnternetteki sanatçı siteleri, müzik siteleri, müzik program siteleri, müziğin internete olan etkisini ortaya koymaktadır. Çağımız artık teknoloji ve bilim çağıdır. Müzik de bu teknolojiden önemli ölçüde yararlanmışır. Dinleyicilerin, müzik eleştirmenlerinin, müzik bilimcilerin ve müzik eğitimcilerinin internetteki sanatçı

sitelerine ve müzik firmalarına ulaşabilmeleri ve orada eleştiri ve beğenilerini yazabilmeleri, müzik açısından çok önemli bir gelişmedir.

İnternetin de diğer medya birimleri gibi müziğe olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkileri de vardır. Örneğin; bazı sitelerdeki bedava albüm indirme ve ücretsiz albüm dinleme imkânları, sanatçıların emeklerine darbe vurmakla kalmıyor, dinleyicileri bedava albüm sahibi yapıyor. Hayatımızı büyük oranda kolaylaştıran internet, bugün dünyadaki en etkili ve popüler iletişim aracıdır.

III. SESİN OLUŞUMU, SES EĞİTİMİ VE SES DEĞİŞİMİ (MUTASYON)

A. SESİN OLUŞUMU

Sesin oluşumu, belli aşamalardan sonra meydana gelir. Bunun için önce enerji kaynağına, titreşim organlarına, rezonans boşluğu ve sesin oluşumunu ve bununla ilgili organların senkronizasyonunu sağlayan bir sinir sistemi gereklidir. Burada bahsedilen enerji kaynağı havadır. Soluk verme esnasında basınçla dışarı atılan hava, titreşim organımız olan ses tellerinin arasından geçerek titreşim sağlar.

1. Hava Veren Organlar

Sesi çıkarmayı ve kullanmayı düzenleyen çeşitli organlar vardır. Bu organlar şunlardır.

a) Diyafram

Göğüs boşluğu ile karın boşluğunu birbirinden ayıran, yatay pozisyonda kubbe biçiminde kastır. Nefes alma verme durumunda pozisyonu değişir. Nefes alırken karın kasları kasılarak karının öne doğru kasılmasına sebep olur. Diyaframın gevşemesiyle ise soluk verme işlemi gerçekleşir ve eski konumuna tekrar geri döner. Solunum esnasında, soluk alma ve verme süresi genellikle aynıdır. Diyaframın kullanımında ise soluk verme süresi, normal süreden 5–10 sn. daha fazla uzatabilir.

b) Akciğerler

En önemli solunum sistemi organı olan akciğerler, sağ ve solda olmak üzere iki tanedir. Göğüs boşluğu duvarları arasına gerilmiş hava keselerinden oluşan süngerimsi bir yapısı vardır. Vücudun oksijen ihtiyacını karşılamakla beraber havanın kontrollü biçimde gırtlığa ulaşmasını ve sesin oluşmasına yardımcı olur.

c) Soluk Borusu

Havanın akciğerlere iletilmesini sağlayan, nal şeklinde kırkırdak halkalardan oluşmuş organdır. Bu kırkırdak dokunun içi kaygan ve yapışkan bir sıvı salgılayan zarla kaplıdır. İçindeki titreşimli epitel doku, tozları ve balgamı dışarı atmaya yarar. Havanın, kontrollü ve idareli bir biçimde ses telleri arasından geçirilmesini sağlayarak ses organlarını uyarır.

2. Sesin Oluşumu ve Sesin Oluşumuna Neden Olan Organlar

a) Gırtlak

Soluk borusunun üstünde yer alan, kırkırdak doku yapısına sahip bir organdır. Ancak belli bir yaştan sonra bu kırkırdak doku yapısı kemikleşmeye başlar. Tenor, soprano, mezzosoprano gibi ince ses yapısına sahip insanlarda kırkırdak çevresi dar, bas, bariton, alto gibi kalın ses yapısına sahip insanlarda ise daha geniştir. Yutaktan gelen havayı soluk borusuna iletir. İçindeki ses telleri yardımıyla ses oluşumunu da sağlar.

b) Kırkırdaklar

Sesin oluşumunda önemli bir yeri olan dört çeşit kırkırdak dokusu vardır. Ses bu organlar aracılığıyla oluşur. Yüzüksü, kalkansı, ibriksi ve armutsu kırkırdaklar. Ses, akciğerler aracılığıyla gelen havanın ses tellerini titreştirmesiyle oluşur. Ses dudakları adı da verilen ses telleri birbirine bitişiktir.

3. Seselim Boşlukları

Ses, seselim boşlukları denilen boşluklarda rengini, tınısını ve gücünü bulur. Ağız, yutak, burun boşlukları ve sinüslerden oluşur. Seselim boşlukları iki yerde mevcuttur.

a) Başta Bulunan Seselim Boşlukları

Burun, sinüs ve damakla örtülü ağız boşluklarıdır. İnce seslerin çıkarılmasında yararlanılan bu boşluklar, sesi gürleştirmeye ve renk vermeye yarar.

b) Göğüste Bulunan Seselim Boşlukları

Sesin yüksekliği, ses tellerinin boyutu, gerilimi ve seselim boşluğunun büyüklüğüyle doğru orantılıdır. Ses telleri ve seselim boşluğu büyük olan insanlarda sesler daha kalın, küçük olanlarda ise (ki daha çok kadın ve çocuklar) daha ince çıkar.

B. SES EĞİTİMİ

“Ses eğitimi, bireyin kendi sesini yine kendi yaşantısı yoluyla doğru, güzel ve etkili kullanabilme ile ilgili davranışları kazandırma süreci olarak tanımlanabilir ve sesini profesyonel olarak kullanan veya kullanacak olan herkes için zorunludur... Yapılan araştırmalara göre, ses sorunları daha çok çocukluk ve ergenlik döneminde sesin kötü kullanımına bağlı olarak gelişmektedir. Çocukluk ve ergenlik döneminin ses özellikleri iyi bilinip, gerekli yardım zamanında ve doğru yapıldığında bu sorunların üstesinden kolaylıkla gelinebilmektedir. Fakat bu yapılmazsa seste kalıcı sorunların oluşması mümkündür. Çocuk sesinin ana problemlerinin bilinmemesi, uygun ses ve şarkı literatürünün olmaması veya seçilmemesi, değişim esnasındaki sesin durumuna dikkat edilmemesinden doğan nedenlerle bu dönemdeki çocukların eğitimine yeterince önem ve yer verilmemektedir. Ses eğitimine çocuklukta başlanması, ergenlikte ses gelişimini doğru yönde etkileyeceğinden önemli ve gereklidir.”¹⁸

Özellikle ilköğretim çağındaki çocukların ses sağlığı ile ilgili bilinçsizce yaptıkları kötü uygulamalara eğitimciler de farkında olmadan göz yummaktadır.

¹⁸ <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/N-Yigit.pdf>–10.03.2006

Eğitimini almayan bilinçsiz çocuk, sesini olabildiğince hor kullanmakta ve bu da ileride belki kalıcı sorunlara yol açabilmektedir.

“Türkiye’deki ilk ve orta öğretim kurumlarından MEB’e bağlı olan resmi okulların sınıf mevcutlarının gelişmiş ülkelerdeki örneklerinden çok fazla olduğu bilinmektedir. Öğretmenler seslerini duyurabilmek ve sınıfa hâkim olabilmek için yüksek sesle ve bağırarak konuşmaktadırlar. Diğer taraftan, öğrencilerin yaşları gereği hareketli olmaları, teknolojik gelişmenin getirdiği yüksek sesle konuşma, bağırıp çağırarak oynama alışkanlıkları, hem kendi seslerini hem de öğretmenlerinin ses sağlığını önemli ölçüde olumsuz yönde etkilemekte, hatta erken yaşlarda ses kaybına neden olmaktadır.”¹⁹

Aslında ses eğitimi ve ses sağlığı yalnızca bu açıdan değerlendirildiğinde gerçekten içinden çıkılmaz bir hal alıyor. Çünkü öğretmen bilinçli olsa dahi ses eğitimi ile ilgili ciddi sorunlarla karşılaşılıyor. Sınıfların kalabalık olması, ders saatlerinin ses eğitimi için yeterli olmaması, öğretim programı ve kitaplardaki şarkı dağarcığının uygun olmaması bunlardan sadece birkaçı.

C. SES DEĞİŞİMİ (MUTASYON)

Bilindiği gibi, okul müziği temelde ses müziğidir ve okul müzik öğretmeni her şeyden önce öğrenciye ses eğitimi veren bir öğretmen ve eğitimcidir. Bu açıdan okul müzik öğretmenin hançere ve ses bakımından da öğrenciyi iyi tanması gerekir.

“Çocuk ilkokula başladığı andan, müzik öğreniminin bittiği öğrenim derecesine kadar, hançere bakımından hep aynı durumu koruyamaz. Çocuğa bütün öğrenim süresince gözü kapalı olarak aynı ses yöntemi uygulanamaz. Çocuk (kız-erkek), çeşitli iklim ve bünyelere göre, belirli bir dönemde ses değişimi (mutasyon) olayı ile karşılaşır. Bu dönemde parlak soprano sesler çıkaran bir erkek çocuk, yavaş yavaş bu ses parlaklığını yitirir, hançere bakımından adeta hastalanır bu hal epey bir süre kalıcıdır. Sonra ses bir sekizli kalınlaşır, erkekleşir, çocuk yaşamı boyunca sürecek olan asıl sesine kavuşur. Tekrar rahat rahat söylemeye başlar. Eski soprano çocuk artık tenor, bariton ya da bas olur. (kız çocuklarda bu olay erkeklerde olduğu kadar belirgin bir durum göstermeden geçer.)”²⁰

“Mutasyon, erkek çocuklarda daha belirgin olmak üzere istemsiz olarak hormonal gelişmeye bağlı ses değişimidir. Erkek çocuklarda ses değişimi 12–13 ve 15–18 yaşlarında başlar. Konuşma sesindeki değişim 4–8 aylık bir süreci kapsarken, bu süre şarkı söyleme sesinde daha

¹⁹ <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/M-Toreyin-8.html>–10.03.2006

²⁰ SAY Ahmet, Müzik Öğretimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2001, s. 54

uzun bir süreyi kapsar. Mutasyon dönemini tam olarak tamamlayamayan çocuklara ses eğitimi yapmanın veya ses aralığına uygun olmayan repertuarlar yüklemenin sakıncası bundan dolayıdır. Özellikle bu dönemde yapılan bilinçsiz ses eğitimi, çocuklarda kalıcı sorunlara yol açabilmektedir. Çocuk, ileriki yaşamında her ne mesleği seçerse seçmiş olsun, sesini sürekli kullanma durumunda olacağı için bunun sıkıntılarını yaşayacaktır. Kız çocuklarda ise durum biraz daha farklıdır. Kızların ses değişimleri erkeklere oranla daha az belirgindir. Bu nedenle dikkat çekici ve rahatsız edici değildir. Bunu nedeni de larenks büyümesinin kızlarda ve erkeklerde farklı gelişim ve değişim göstermesidir. “... larenksteki hormonlara bağlı olan bu gelişme erkek çocuklarda anterior-posteriör (öne ve arkaya) doğrudur. Kız çocuklarda ise larenks daha çok yukarı doğru gelişme gösterir. Ses telleri bu süre içinde erkek çocuklarda 1 cm, kız çocuklarda ise 3–4 mm kadar uzar ve genişlik kazanır...”²¹

Müzik öğretmeni, özellikle ses değişim döneminde bulunan öğrenciler (ki çoğunluğunu erkek öğrenciler oluşturuyor) ile ilgili olarak çok dikkatli davranmak ve ses özelliğine uygun repertuar seçmek zorundadır.

“Okul eğitimi ses müziğinde, solfej çalışmalarında, şarkı söylemede, koro müziği yapmada, özellikle erkek çocuklarda güçlü bir biçimde görünen bu olay ile müzik öğrenimi bir süre çekiciliğini, normal seyirini yitirir. Müzik öğretmeni her çocuğa istediği solfej alıştırmasını söylemez, istediği şarkıyı söylemez ve öğretmen bundan üzüntü duyar. Ses değişimi bizde daha çok ortaokullarda kendisini gösterdiğinden, ortaokul müzik öğretmenine bu konuda düşen görevler vardır. Ortaokul müzik öğretmeni, öğrencilerini şu açılardan tanımak durumundadır:

- 1- Sesi henüz değişmemiş çocuklar
- 2- Sesi değişmekte olan çocuklar
- 3- Sesi değişmiş çocuklar

Sesi değişmemiş olan erkek çocuklar henüz sopranodur. Sesi değişmiş olan erkek çocuklar, artık sesleri erkekleşmiş delikanlılardır, genç tenor ya da baritonlardır. Bunlara göre partiler vermek ve durumu ona göre yönetmek gerekir. Sesi değişmekte olan çocuklara gelince, bu çocukları sınıfta iyice tanımak, kendilerine özel ilgi göstermek, her şeyden önce onları kesinlikle bağirtmamak ya da pek dar bir ses alanı içinde hafif olarak söyletmek, bazı ayrıcalıklı durumlarda ise onları vokal çalışmalarından bir süre tamamıyla bağışlamak gerekir.”²²

“...Ortaokulda ses değişimi konusu, müzik eğitimi programlarını etkileyecek oranda önem taşıyan sorunları içermektedir. Erkek çocukların ses değişimi çağında ortaya çıkan eğitsel sorunlar, ortaokul müzik eğitiminin düğümlendiği başlıca noktalardandır. Eğer öğretmen bu

²¹ OTACIOĞLU Serkan, İlköğretimde Ses Eğitimi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul, 2002, s. 59

²² SAY Ahmet, A.g.e., s. 54

sorunu bilinçle ele almazsa, ya da eğitsel çözümün bilgileriyle donanmamışsa, ortaokulda müzik eğitiminin yarardan çok zarar getireceği açıktır....²³

Değişim dönemindeki çocuk için çok hassas olan bu dönem, onların müzikten soğutulması değil, daha çok katılımının sağlanarak özgüveninin sağlanması gereken bir dönemdir. Nitekim öğrenciler, kendinde istemsiz olarak gelişen ve değişen ses özelliği konusunda bilgilendirilmeli, ses sağlığı ile ilgili olarak yapmaları gerekenler konusunda bilinçlendirilmelidir. Bunun çok doğal oluşum olduğu, doğmak, büyümek, yaşlanmak gibi doğal bir seleksiyon olduğu anlatılmalıdır. Ses ve nefes çalışmalarına ağırlık verilmeli, gerekirse çalgı ağırlıklı eğitim verilmelidir.

---

²³ SAY Ahmet, A.g.e., s. 15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

IV. EĞİTİM VE MÜZİK

A. EĞİTİM

Eğitim; bireyin, yeni anlayışlar, bakış açısı, bilgi ve beceri kazanımı elde edebilmesi doğrultusunda, önceden planlanmış istendik davranış değişikliğidir. Eğitimden en üst seviyede verim alabilmenin temeli, okullardan geçer. Ancak insan yaşadığı müddetçe de devam eder. Bu nedenle eğitim, yalnızca okul gibi dar bir kalıba sıkıştırılmayan, hayatın her alanına ve dönemine yayılmış önemli bir öğrenim sürecidir. Bu nedenle bu süreçten herkesin yararlanabilmesi önemli bir haktır. Eğitim, uluslararası bildirilerde de bir hak olarak yerini almıştır. 10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 26. maddesi her insanın eğitim hakkı olduğunu ilan eder. Bu bildiri aynı zamanda, ilköğretimin zorunlu olduğunu da belirtmiştir.

B. MÜZİK

Do, re, mi, fa..., bu ortak dil dünyanın her köşesinde aynı adlarla kullanılır. Aynı dili konuşamayan ama aynı sesleri verebilen dünya insanların ortak dillerinden biridir müzik. Müzik, aynı duygu ve heyecanı paylaşan binlerce insanın, birlik ve beraberliğini sağlayan en yaygın sanattır.

“Müzik terimi, eski Yunancadaki “musike” sözcüğünden gelmektedir. Biyo-psişik, kültürel ve toplumsal bir organizma olan insan, var olduğu çağlardan beri algıladığı sesleri çözümleyip değerlendirmiş ve giderek sesleri bir anlatım biçimine dönüştürmüştür. Seslerle gerçekleştirilen bu anlatım sanatına müzik denir.”²⁴

C. MÜZİK EĞİTİMİ

Uçan'a göre;

“...Yalın ve özlü anlatımıyla müzik eğitimi, “bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, ya da bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla

²⁴ SAY Ahmet, A.g.e., s. 17

amaçlı olarak belirli müziksel değişiklikler oluşturma sürecidir. Bu süreç, birey ile müzik arasındaki temel ilişkilere bağlı bir açılım göstermekle birlikte, asıl eğitimin temel amacına göre boyut kazanır....”²⁵

Müzik bir dildir. İnsan, doğumla beraber bu dili öğrenmeye başlar. Öğrenim hayatına başladığı okul sıralarında da bu dilin alfabesini öğrenmeye başlar. Bu sebeple ilkokulda verilen müzik eğitimi, öğrencinin tüm yaşantısını etkileyen önemli bir süreçtir. Öğrencilerin, çevrenin de etkisiyle çabuk ve kolay tükettiği yığın müziğinden kurtulup, daha bilinçli ve seviyeli müzik kültürüne sahip bireyler olması amaçlanmalıdır. Bu süreç, çocuğun mutasyon dönemine girdiği (ses değişimine uğramaya başladığı) çağda, yani 13–14 yaşlarından sonra kemikleşmeye başlar. İşte bu noktada okullarda müzik eğitiminin ve çocukların ses özelliğine uygun repertuarın önemi ortaya çıkar. Bu dönemde çocuklarda istedik müzikal kazanım veya davranış değişikliği gözleyebilmemiz için bu konunun hassasiyetle ele alınması gerekmektedir. Çünkü çevreden de etkilenen çocuk, basit ve kolay tüketilen yığın müzik donanımıyla okula gelmektedir ve bu nedenle, ilgiyi derse çekebilme noktasında eğitimciler büyük zorluklar yaşamaktadır.

“Müzik öğretimi genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere üç ana boyutta (türde) gerçekleştirilir; “bireysel”, “grupsal” veya “bireysel-grupsal” öğretim biçiminde yapılır. Genel müzik öğretimi daha çok “grupsal öğretim”, mesleki müzik öğretimi ise daha çok “bireysel öğretim” ağırlıklıdır. Hangi boyutta, hangi biçimde gerçekleştirilirse gerçekleştirilsin müzik öğretimi, temelde; ilkel, düzenli, planlı ve yöntemli olmayı gerektirir. Bu gerekliliklerdir ki müzik öğretimi genellikle okullarda, okul niteliği taşıyan yerlerde veya onlara benzeyen çevrelerde veya ortamlarda, bu işin ehli, bu iş için yetiştirilmiş kimselerce, yani müzik eğitimcilerince yapılır ya da yapılmayı gerektirir. Genel müzik öğretimi, okul, bölüm, kol, dal ve program ayırımı gözetilmeksizin, her düzeyde, herkese yönelik olarak yapılan müzik öğretimidir. Bu bakımdan, “genel öğretim”in ana boyutlarından, müzik dışı “mesleki ve teknik öğretim”in ise tamamlayıcı-bütünleyici ve zenginleştirici boyutlarından (öğelerinden) biridir. Özengen müzik öğretimi, müziğe veya onun belirli bir dalına genel ilginin ötesinde özel ilgi duyan, yatkın ve onun biraz daha ileri derecede öğrenmeye istekli olanlara ve müziği bir kazanç gözetmeksizin yalnızca zevk için yapmak isteyenlere yönelik olarak yapılan müzik öğretimidir. Mesleki müzik öğretimi ise, müzik alanını veya bu alanın belirli bir dalını meslek olarak seçmek

²⁵UÇAN Ali, Müzik Türlerinin Eğitimdeki Yeri, I.Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, 26–28 Temmuz, Trabzon, 1993, s. 105

isteyen, seçme eğilimi gösteren veya seçme olasılığı bulunan kimselere yönelik olarak yapılan müzik öğretimidir.”²⁶

1. Müzik Eğitiminin Amacı

Müzik eğitimi, birçok müzik eğitimcisi tarafından, katı, kuramsal ve teorik bilgilerin öğrencilere aktarılması olarak algılanır ve uygulanır. Oysa müzik dersi, bu teorem ve kuramların okullarda verilmesi, aktarılması gereken bir ders değildir. Tamamen kulak belleğine ve yeteneğe dayalı olan müzik dersi, özellikle ilköğretim okulları ikinci kademedede öğrenim gören ve çevre faktörünün de etkisiyle yığın müziği olarak da adlandırabileceğimiz çeşitli müzik türlerinin (pop, metal, rock, hip hop vs.) etkisindeki öğrencilerin, müzik zevkini değiştirme veya geliştirmeye yönelik olmalıdır. Farklı müzik türlerine ilgi duyan, belli düzeyde öğrenciler tespit edilerek eğitici kol veya ders dışı faaliyet kapsamında özengen müzik eğitimi yapılmalı.

Geleceğin başarılı, seçkin müzik beğenisi olan, müzik kültürü donanımına sahip sağlıklı bireyler yetişebilmesi için müzik eğitimcilerine büyük iş düşmektedir. Bunun sağlanabilmesi için eğitim sistemimizdeki bu eksikliğin giderilmesi ve gerekli şartların sağlanması gereklidir.

2. Müzik Eğitiminin Önemi

İnsan, yaşamının her alanında bir şekilde karşı karşıya olduğu müzikle sürekli etkileşim halindedir. Çok küçük yaşlarda başlayan bu etkileşim, çocuğun müzik beğenisini ve tercihini önemli ölçüde etkiler. Müzik eğitimi, bu etkileşimin sağlıklı yapılması amaçlar. Gelişmiş ülkelerde yapılan birçok araştırmada, müzik eğitimi yapılan öğrenci grupları ile yapılmayanlar arasında diğer derslerdeki başarı oranları arasında önemli ölçüde farklar tespit edilmiştir.

Araştırma sonucundan da anlaşıldığı üzere, müzik eğitimi çocuğa yalnızca müzikal bilgi ve beceri kazandırmıyor, ayrıca kişilik oluşumu yani karakterinin olgunlaşmasına, disiplin ve sağlıklı ruh gelişimi de sağlıyor. Doğayı, insanı, toplumu ve

---

²⁶ SAY Ahmet, A.g.e., s. 116

ülkesini seven, sağlıklı bir neslin oluşumu için okullar önemli eğitim yuvalarıdır. Ruh güzelliğinin yüceltilebilmesi de ancak eğitimle mümkündür.

D. TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM OKULLARI İKİNCİ KADEMEDE MÜZİK EĞİTİMİ VE SORUNLARI

Türkiye’de ilköğretim okullarında genel müzik eğitimi yapılmaktadır. Müziğin, çocuğun yaşamında vazgeçilmez yeri ve önemi olduğu için bu eğitimin sağlam temeller üzerine kurulması gerekir.

Türk Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 1973 tarihli genel amaçlarının ikinci maddesinde;

“...beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek”, üçüncü maddesinde ise; “İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır....”²⁷ denilmektedir.

Türkiye’de eğitim, diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi ilköğretim okullarında da bu amaçlar doğrultusunda uygulanmaktadır. Ancak, teoride ve uygulamada birçok eksiklik ve sorunlar mevcuttur.

1. Müzik Dersi Öğretim Programından Kaynaklanan Sorunlar

1994 yılında hazırlanan, 1995–1996 öğretim yılında uygulamaya konulan ve günümüzde halen kullanılmaya devam eden müzik öğretim programı, birçok müzik

²⁷ <http://www.ogretmennet.net/milliegitimtemel.html-05.05.2006>

adamı ve eğitimciler tarafından tartışılmaya devam ediyor. Özellikle soyut ifadeler içeren genel amaçlarda, eğitimcilerin de anlayamadığı birçok madde mevcuttur.

Programda, “düzeyine uygun müziklerin biçimsel yapısını çözümleyebilme”, “düzeyine uygun müzikleri tonal veya makamsal yapılarıyla çözümleyebilme”, “düzeyine uygun müzikleri çalgısıyla doğru, temiz ve anlamlı çalabilme” gibi maddeler mevcuttur. Müzik biçimlerini, ton ve makam kavramını haftada 1 saatlik ders ile öğrenciye öğretilmesinin veya bu kazanımın sağlanmasının ne kadar mümkün olduğu düşündürücüdür.

“düzeyine uygun müzikleri tonal ve makamsal özelliklerine dikkat ederek söyleyebilme veya çalabilme” derken mevcut ders kitabında düzeyine uygun şarkıya rastlanamamış, bu tasarruf sanki tamamıyla öğretmene bırakılmış. Ayrıca öğrencilerin okul çalgılarının blok flüt olduğu göz önünde bulundurulursa, özellikle makamsal parçaların kavratılması ve çalgısıyla icrasının ne derece mümkün olduğu da düşündürücüdür. Ayrıca sesiyle tonal veya makamsal eserleri seslendirebilmesi de ses değişim dönemindeki çocuklar için uygun değildir. Tampere sistemdeki solfeje alıştırmış olan çocukların, makamsal eserleri, özelliğine uygun ve doğru seslendirebileceği de uygun gözükmemektedir.

2. Repertuar Sorunu

Repertuar (şarkı dağarcığı), özellikle mutasyon dönemindeki erkek öğrenciler için büyük önem arz etmektedir. Ders kitaplarının bu öğrencilerin ihtiyacına cevap verecek nitelikte olmadığı eğitimciler tarafından bilinmektedir. Şarkı dağarcığından çok kuramsal bilgi ve teoriye dayalı bir öğretim programı ve buna uygun ders kitabı olmaması nedeniyle müzik öğretmenleri repertuar sorunu yaşamaktadır.

Çevre ile sürekli iletişim ve etkileşim halinde olan öğrencilerin, ders kitaplarındaki eskiden popüler olmuş ama şimdi niteliğini ve özgünlüğünü yitirmiş şarkılar yüzünden derslerden zevk almadıkları gözlenmektedir.

3. Ders Kitaplarından Kaynaklanan Sorunlar

Halen uygulanmakta olan ders kitaplarının metot, uygulanabilirlik ve şarkı dağarcığı konusunda görüş birliği vardır. Gelişen ve değişen kültürel yapının ülkemizdeki etkileri, öğrencilerin beğeni ve tercihlerini de etkilemektedir. Sürekli yenilik ve gelişim isteyen ders kitaplarının da bu yönde değişime ihtiyacı vardır.

4. Fiziki ve Mimari Yapıdan Kaynaklanan Sorunlar

Ülkemizde, eğitimin her geçen gün daha da önem kazandığı ve bu konuda artık iyileştirmelerin yapılmasının zorunluluğu olduğu gerçeği bilincine varılmıştır. Ancak uygulamada diğer birçok sorun gibi halen yeterli dersliklere sahip olmayan okullarımız mevcuttur. Sanılanın aksine ülkemizin sadece doğu ve güneydoğusunda değil, batısında, gelişmiş dediğimiz illerimizde de bu sorunlarla karşılaşmaktayız. Kapasitesinden fazla öğrenci almak zorunda kalan okullarımızın müzik eğitimi için ne kadar sağlıklı olduğu kuşkuludur. Akustiği kötü ve yalıtımı olmayan, gürültü ve tozlu bir ortamda hem ses sağlığı hem de ruh sağlığı açısından ciddi sorunlar oluşmaktadır.

5. Müzik Dersliği, Kaynak, Araç ve Gereçlerden Kaynaklanan Sorunlar

İlköğretim okullarının müzik dersi ile ilgili sorunların en başında gelen ve en önemlisi olan kaynak, araç ve gereç sorunu nerdeyse kronikleşmiş ve kangren olmuştur. Müzik eğitiminin amaçlarından biri olan müziksel davranış değişikliğini ve bilincini, kaynakların yetersizliği göz önünde bulundurulursa neredeyse imkânsız olduğu bilinen bir gerçektir. Fen bilgisi öğretmenin laboratuarsız deney yapamayacağı veya resim öğretmenin atölye olmadan sağlıklı ders işleyemeyeceği gibi, müzik dersliği olmadan da müzik dersinin yapılamayacağı kesindir. Müzik dersi, diğer derslerin aksine tamamen kulak belleğine dayalı olmasından dolayı uygulamalı bir derstir. Bu nedenle örneklendirmeler ve dinletiler mutlaka uygun şartlarda ve yeterli materyallerle yapılmalıdır.

6. Birinci Kademede Alınan Müzik Eğitiminin İkinci Kademedeki Müzik Eğitimine Etkileri

MEB'inin 1994 yılında hazırlanan ve 1995–1996 öğretim yılında uygulamaya konulan ve halen yürürlükte olan öğretim programına göre müzik dersi, ilköğretim okullarının birinci devresinde (1. 2. ve 3. sınıflar) sınıf öğretmenleri, ikinci devresinde (4. ve 5. sınıflar) sınıf öğretmenleri veya müzik öğretmenleri tarafından okutulur.

“...Bilindiği gibi Türkiye’de okul öncesi öğretim kurumlarında müzik öğretimi öngörölmüş olmakla birlikte uygulamada henüz istenilen ölçüde, istenilen etkinlik ve verimlilikte olmaktan çok uzaktır. Bunun doğal sonucu olarak öğrenci, ilköğretim kurumlarının beş yıllık kademesini oluşturan ilkokula müzik eğitimi açığı ve dolayısıyla büyük bir müzik eğitimi gereksinimi ile girmektedir. Bu açık ve gereksinim ilkokullardaki müzik eğitimi uygulamalarının gerçekte, genellikle son derece yetersiz, yanlış ve hatta belli yönleriyle yok denilebilecek bir sınırlılıkta olması nedeniyle daha da büyümekte ve adeta katlanarak üç yıllık ikinci kademeyi oluşturan orta okula aktarılmaktadır....”²⁸

Özellikle sınıf öğretmenleri tarafından yapılan müzik eğitiminin, ikinci kademede müzik eğitimini olumsuz etkilediği bilinmektedir. Alt yapısı olmayan, eksik ya da yanlış bilgilendirilmiş ve yönlendirilmiş öğrenci ile müzik eğitimi, müzik öğretmenini de oldukça yormaktadır. Her şeyin olduğu gibi müzik eğitiminin de temellerinin birinci kademede atıldığını düşünürsek, bu durumu düzeltmek oldukça zordur. Her şeyi almaya hazır, şekil vermeye müsait hamur misali olan öğrenci, iyi eğitildiği ve yönlendirildiği zaman, kemikleşme dönemine girdiği ikinci kademede sağlam bir müzik eğitimi alabilir.

---

²⁸ SAY Ahmet, Müzik Öğretimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2001, s. 128

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

V. BULGULAR ve YORUM

A. ÖĞRETMENLERE UYGULANAN ANKET BULGULARI VE YORUMLARI

Ordu ili Ünye ve Fatsa ilçelerinde görev yapan on bir müzik öğretmeni ile yapılan ankette “Meslekteki hizmet sürenizi belirtiniz.” sorusuna verilen cevaplara göre aşağıdaki gibi bir tablo oluşturmak mümkündür. Bu tabloda öğretmenlerin kaç yıl süre ile görevde oldukları ortaya konulmuştur. Tüm anket sorularına verilen cevaplar frekans (f), yüzdelik oranlar ise (%) simgesiyle ifade edilmiştir.

Tablo 1

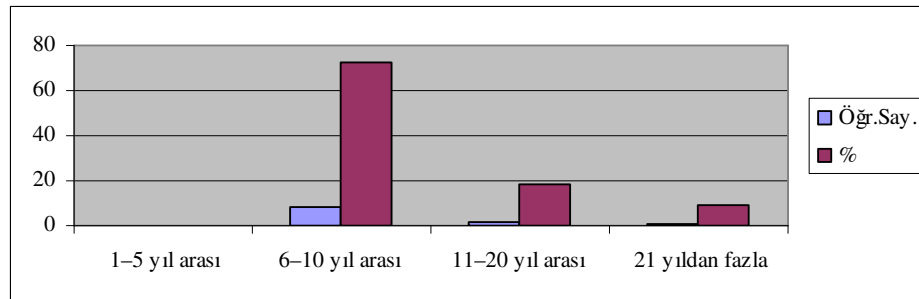
Öğretmenlerin “Meslekteki Hizmet Sürenizi” sorusuna verdikleri cevapların dağılım Çizelgesi

Meslekteki hizmet sürenizi belirtiniz.	f	%
1-5 yıl arası	0	0
6-10 yıl arası	8	72,7
11-20 yıl arası	2	18,2
21 yıldan fazla	1	9,09
Toplam	11	100

Tablo 1 den elde edilen verilerden hareketle aşağıdaki gibi bir grafik oluşturmak mümkündür.

Grafik 1

Öğretmenlerin “Meslekteki Hizmet Süresi” sorusuna verdikleri cevapların grafiği

Eğitim ğretimde tecrübenin yadsınamayacağı kaçınılmaz bir gerçektir. Bu noktadan hareketle ankette ilk soruda sorulan meslekte bulunma süresi öğretmenin öğrenciye yaklaşımını, dolayısı ile müzik öğretimini olumlu ve olumsuz yönde etkileyeceği düşünülerek sorulmuştur. Ve müzik öğretmenleri arasında % 72 gibi büyük oranda 6–10 yıl arası çalışan öğretmenlerin olduğu tespit edilmiştir. Ders programının uygulanması sonucu elde edilecek başarının, kesin garantisi olmasa bile meslekte tecrübenin öğrenciye bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanlardan daha olumlu ve verimli yönde yaklaşabileceğinin bir göstergesi olacağı düşünülmektedir.

On bir müzik ğretmeni ile yapılan ankette “Aylık net maaşınızı belirtiniz” sorusuna verilen cevaplara göre aşağdaki gibi bir tablo oluşturmak mümkündür. Bu tabloda öğretmenlerin yaşam standardı, dolayısı ile bunun eğitim öğretime yansımasının değerlendirilmesi ve ölçülmesi düşünülmüştür. Elde edilen verilerden hareketle aşağdaki gibi bir tablo oluşturmak mümkündür.

Tablo 2

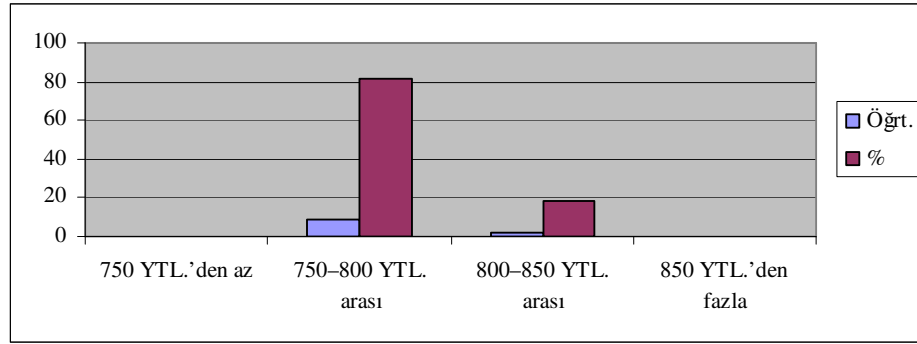
Öğretmenlerin “Aylık Net Maaşınız Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım izelgesi

Aylık net maaşınızı belirtiniz.	F	%
750 YTL.’den az	0	0
750–800 YTL. Arası	9	81,8
800–850 YTL. Arası	2	18,2
850 YTL.’den fazla	0	0
Toplam	11	100

Tablo 2’de öğretmenlerin aldıkları ücretlerin yüzdesi ortaya konulmuştur. Tablo 2’ ye göre aşağdaki gibi bir grafik oluşturmak mümkündür.

Grafik 2
Öğretmenlerin “Aylık Net Maaşımız Nedir?” sorusuna verdikleri cevapların grafiği

Günümüzün yaşam standartlarının yükselmesi, kazancın da paralellik göstermesi ihtiyacını doğurmuştur. Bu noktadan hareketle öğretmenlerin sosyal ve kültürel gelişiminin yanı sıra, dersin işlenişine ilişkin muhtemel giderlerini de göz önünde bulundurduğumuzda aylık kazancın önemi ortaya çıkmaktadır. Oranlardan da anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin %81'i, 750-800 YTL. arası maaş aldıklarını belirtmişlerdir. Alınan maaşın yaşam kalitesi, sosyal yaşam ve mesleki yaşamda gerekli özgüveni ve başarıyı getirmeyeceği düşünülmüştür.

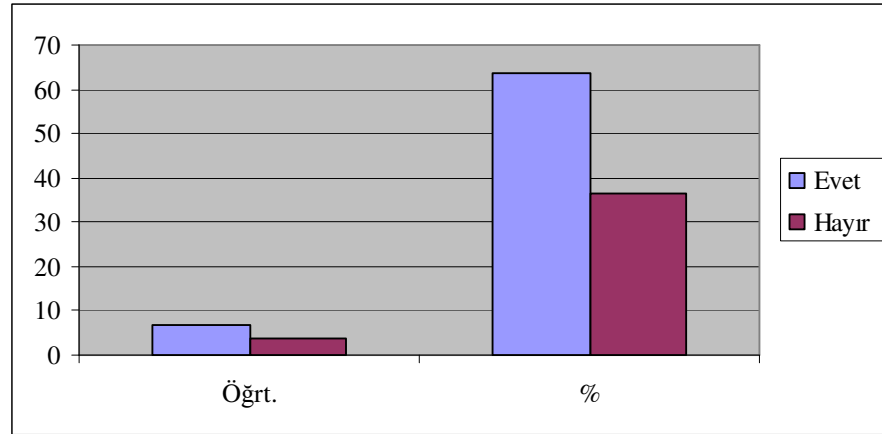
Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine, “Aldığımız maaşı günün yaşam şartlarına uygun buluyor musunuz?” sorusu sorulmuş ve verilen cevaplara göre aşağıdaki gibi bir tablo oluşturulmuştur. Bu soruyla alınan maaşın, günün yaşam şartlarına uygunluğu konusunda müzik öğretmenlerinin düşüncelerini öğrenmek amaçlanmıştır.

Tablo 3
Öğretmenlerin “Aldığımız Maaşı, Günün Yaşam Şartlarına Uygun Buluyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Aldığımız maaşı, günün yaşam şartlarına uygun buluyor musunuz?	F	%
Evet	7	63,6
Hayır	4	36,4
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle aşağıdaki gibi bir grafik oluşturulmuştur.

Grafik 3
Öğretmenlerin “Aldığınız maaşı, günün yaşam şartlarına uygun buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapların grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %63 gibi yüksek bir oranla, alınan maaşın yaşam şartlarına uygun olduğu görüşünde hemfikir olduğu görülmüştür. Ankete katılan öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar ile uygulamaları çelişki arz etmektedir. Ve sorunun içeriğinin yanlış anlaşıldığı düşünülmektedir. Çünkü maaşın yanı sıra ek gelir niteliği taşıyabilecek başka kaynaklarında aylık gelir içerisinde düşünüldüğü tahmin edilmektedir. Çünkü bir sonraki soruda da sorulduğu üzere, ek iş yapma ihtiyacının, yaşam standardını yükseltmek amacı taşıdığı düşünüldüğünde, çelişki ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine, “Ek iş yapıyor musunuz?” sorusu sorulmuş ve verilen cevaplara göre aşağıdaki tablo elde edilmiştir. Bu soruyla, öğretmenlerin ek iş yapma durumlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Ek iş yapan öğretmenlerin sınıfta yeterince aktif olamayacağı ve mesleki gelişimine yeterince zaman ayıramayacağı düşünülmüştür.

Tablo 4

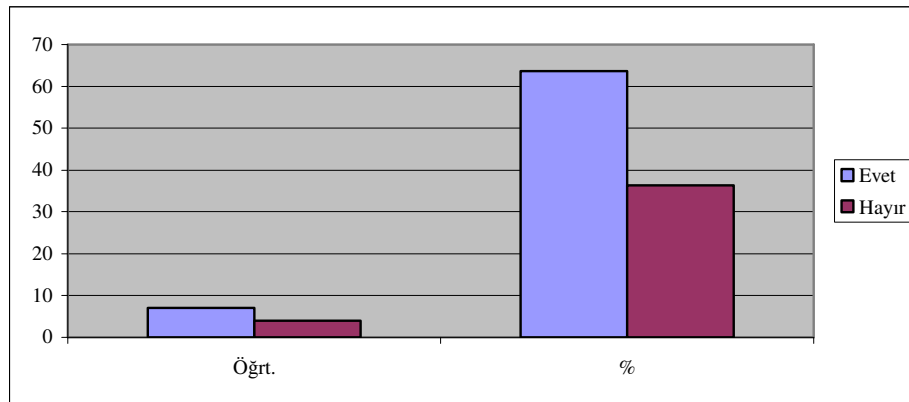
Öğretmenlerin "Ek İş Yapıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Ek iş yapıyor musunuz?	f	%
Evet	7	63,6
Hayır	4	36,4
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğretmenlerin ek iş yapma durumları ve yüzdeleri tespit edilmiş ve buna uygun olarak aşağıda gösterildiği gibi grafik oluşturulmuştur.

Grafik 4

Öğretmenlerin "Ek İş Yapıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin, %63 gibi yüksek bir oranda ek iş yapma durumlarının bulunduğu görülmektedir. Bu durumun sınıfa olumsuz yansıtacağı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine, "Ek iş yapan öğretmenlerin sınıfta verimli olabileceğine inanıyor musunuz?" sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla, konuyla ilgili müzik öğretmenlerinin görüşünü almak ve ek iş yapan öğretmenlerin sınıftaki verimliliğini tespit etmek amaçlanmıştır.

Tablo 5

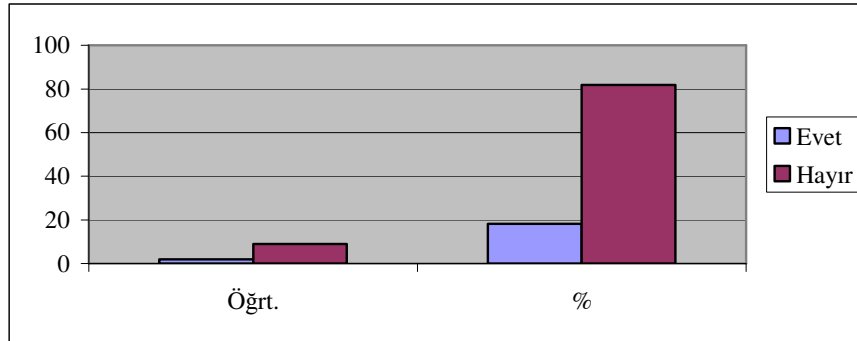
Öğretmenlerin "Ek İş Yapan Öğretmenlerin Sınıfta Verimli Olabileceğine İnanıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Ek iş yapan öğretmenlerin sınıfta verimli olabileceğine inandırıyor musunuz?	f	%
Evet	2	18,2
Hayır	9	81,8
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle müzik öğretmenlerinin ek iş yapan öğretmenlerin sınıftaki verimliliğine ilişkin görüşleri ve yüzdeleri tespit edilmiş ve buna uygun olarak aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 5

Öğretmenlerin "Ek İş Yapan Öğretmenlerin Sınıfta Verimli Olabileceğine İnanıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin, %81 gibi yüksek bir oranla ek iş yapan öğretmenlerin sınıfta verimli olamayacağı görüşünde hemfikir oldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, "Sizce müzik dersi haftada kaç saat olmalıdır?" sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla, müzik ders süresinin zaman yönünden yeterli olup olmadığı tespit edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca müzik eğitimi için uygun sürenin belirlenmesi için müzik öğretmenlerinin görüşlerini tespit amaçlanmıştır.

Tablo 6

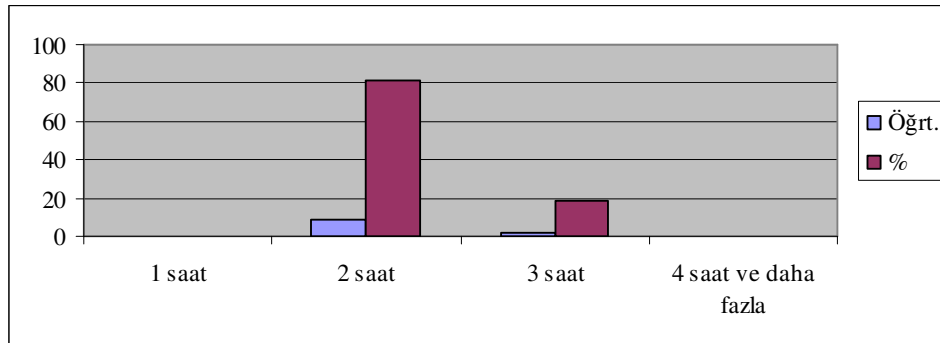
Öğretmenlerin "Sizce Müzik Dersi Haftada Kaç Saat Olmalıdır?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Sizce müzik dersi haftada kaç saat olmalıdır?	f	%
1 saat	0	0
2 saat	9	81,8
3 saat	2	18,2
4 saat ve daha fazla	0	0
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle ders süresine ilişkin süre ve yüzdeler tespit edilmiş ve buna uygun olarak da aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 6

Öğretmenlerin "Sizce Müzik Dersi Haftada Kaç Saat Olmalıdır?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin, %81,8 gibi bir çoğunluğu 2 saat; %18,2'si de 3 saat olması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bilindiği gibi müzik eğitimi uzun soluklu ve devamlılık gerektiren bir eğitim sürecidir. Diğer derslerden farklı olarak kulak belleğine dayalı olan bu eğitim için mutlaka yeterli zaman ayrılması şarttır.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine, "Sizce hangi gün ve saatler hem öğretmenin, hem de öğrencilerin verimli olması için en uygun saatlerdir?" sorusu sorulmuş, ucu açık ve yoruma dayalı olan bu soruya müzik öğretmenlerinin tamamı gün vermemekle birlikte, ara saatlerin uygun olacağı görüşünü belirtmiştir. Özellikle sabah ilk saatlerin müzik eğitimi için uygun olmadığını tüm öğretmenler özellikle

belirmişlerdir. Öğleden sonra yapılan eğitimde ise tüm öğretmenler, ilk saatlerin öğrencilerin motivasyonunun ve ilgisinin tepe noktası olduğunu ve bu saatlerin müzik eğitimi için uygun olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Eğitim ve öğretimin çok erken saatlerde başladığı, bazı özel durumlarda (ramazan ayı gibi) ise bu durumun daha erken saatlere kaydırıldığı göz önünde bulundurulduğunda, hem eğitimci hem de öğrenci için içinden çıkılmaz bir hal ortaya çıkıyor. Müzik eğitimine karşı ilgi ve hevesin minimum olduğu sabahın ilk saatlerinde, ne ölçüde başarı elde edilebileceği kuşkuludur. Ses değişimi dönemindeki ikinci kademe öğrencilerinin bu ilgisini ve hevesini artırmak oldukça güçtür. Ancak öğleden sonra yapılan öğretimde tam tersi bir durum mevcuttur.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “İlköğretim okullarında birinci kademedeki müzik derslerine müzik öğretmenlerinin girmesinin faydalı olacağına inanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, müzik eğitiminin temelini oluşturan birinci kademe müzik eğitiminde ne ölçüde başarılı olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

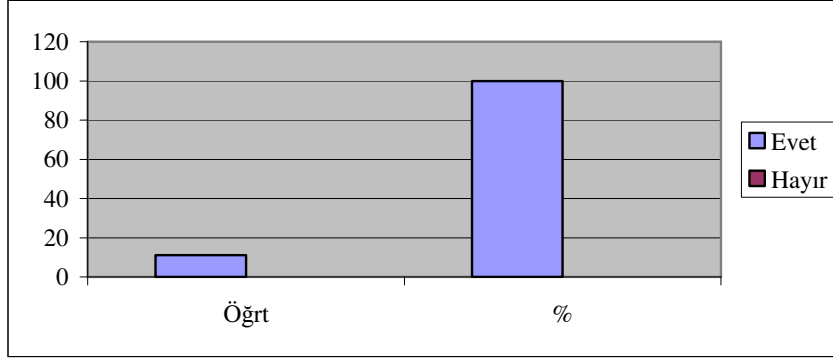
Tablo 7

Öğretmenlerin “İlköğretim Okullarında Birinci Kademedeki Müzik Derslerine Müzik Öğretmenlerinin Girmesinin Faydalı Olacağına İnanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

İlköğretim okullarında birinci kademedeki müzik derslerine müzik öğretmenlerinin girmesinin faydalı olacağına inanıyor musunuz?	f	%
Evet	11	100
Hayır	0	0
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle ilköğretim okullarında birinci kademedeki müzik derslerine müzik öğretmenlerinin girmesinin faydalı olup olamayacağına ilişkin görüşler ve yüzdeleri tespit edilip aşağıdaki grafik çıkarılmıştır.

Grafik 7
Öğretmenlerin “İlköğretim Okullarında Birinci Kademedeki Müzik Derslerine Müzik Öğretmenlerinin Girmesinin Faydalı Olacağına İnanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin tamamı, birinci kademedeki müzik derslerine müzik öğretmenlerinin girmesinin faydalı olacağı görüşünü belirtmişlerdir. Bilindiği gibi ilköğretim okulları 2 kademedeki oluşmaktadır. Birinci kademeyi oluşturan 1.2.3.4. ve 5. sınıflara sınıf öğretmenleri eğitim ve öğretim yapmaktadır. Alt yapısı olmayan ve kendini yetiştirmemiş sınıf öğretmenlerinin yeterli ölçüde müzik eğitimi yapabilmesi gerçekçi bulunmamaktadır.

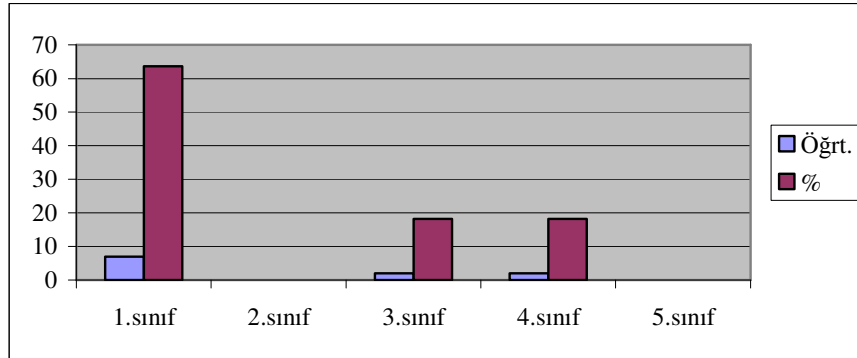
Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine bir önceki soruyla ilişkili olarak, “8.’nci soruya verdiğiniz cevap evet ise bu kaçınıcı sınıfta başlamalı?” şeklindeki soruya ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla müzik öğretmenlerinin, müzik eğitimine başlama çağı ile ilgili olarak görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 8
Öğretmenlerin “Sekizinci Soruya Verdiğiniz Cevap “ Evet” İse, Sizce Bu Kaçınıcı Sınıfta Başlamalı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

8.’nci soruya verdiğiniz cevap “ Evet” ise, sizce bu kaçınıcı sınıfta başlamalı?	f	%
1.sınıf	7	63,6
2.sınıf	0	0
3.sınıf	2	18,2
4.sınıf	2	18,2
5.sınıf	0	0
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle müzik eğitimine hangi sınıftan başlanmalı sorusuna ilişkin görüşler ve yüzdeleri tespit edilip, aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 8
Öğretmenlerin “Sekizinci Soruya Verdiğiniz Cevap “ Evet “ İse, Sizce Bu Kaçınıcı Sınıfta Başlamalı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin, müzik eğitimine başlamak için %63,6 gibi yüksek bir oranla “1. sınıfta başlamalı” dediği görülmüştür. Bunu, %18,2 ile “3. sınıfta başlamalı” ve yine aynı oranda %18,2 ile “4. sınıfta başlamalı” diyenler oluşturmaktadır. Buna göre, müzik eğitimine erken yaşlarda başlamak çok önemlidir.

Araştırmamıza katılan müzik öğretmenlerine, “Kendinizi gerek kültürel, gerekse müzikal anlamda geliştirebilmek için ne gibi faaliyetleriniz var? Belirtiniz.” şeklindeki ucu açık ve yoruma dayalı sorulan soruya müzik öğretmenlerinin tamamı okuldaki koro faaliyetleri dışında bir faaliyeti olmadığını, bunun da küçük bir ilçede görev yapmanın olumsuzluğundan kaynaklandığını, belirtmişlerdir. Ayrıca konser, sempozyum ve konferans faaliyetleri izleme olanağını ancak TV ve radyo gibi kitle iletişim araçlarıyla sağlayabildiklerini belirtmişlerdir. Yalnızca bir öğretmen hikâye ve deneme yazılarının olduğunu belirtmiştir. Küreselleşen dünyada eğitim çok önemli bir yer tutar. Kendini yalnızca müzikal anlamda değil, kültürel alanda da yetiştirmiş bir müzik öğretmeni, her zaman sınıfına, öğrencilerine ve diğer insanlara önderlik eder. Kültürün alt ögesi olan müzik, yalnızca bir eğlence aracı olarak değil, eğitim aracı olarak da görülmeli. Bunu da

sağlayacak olanlar, gerek müzikal anlamda, gerekse kültürel anlamda kendini yetiştirmiş müzik eğitimcileridir.

Araştırmamıza katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Mesleğinizi icra ederken herhangi bir alanda eksik yetiştiğinizi hissettiniz mi?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla öğretmenlerin, öğrencilerin ilgi, istidat ve yeteneklerini ortaya çıkarabilme yetenekleriyle, onlara tam ve doyurucu müzik eğitiminin yanı sıra kuramsal bilgileri de verebilme becerilerini ortaya koyabilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 9

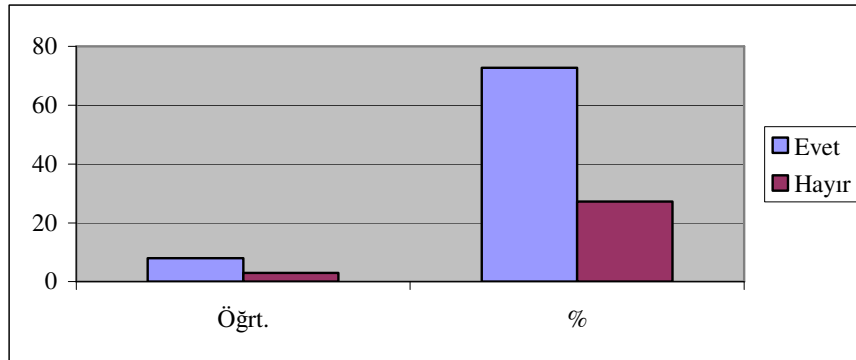
Öğretmenlerin “Mesleğinizi İcra Ederken Her Hangi Bir Alanda Eksik Yetiştığınızı Hissettiniz mi?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Mesleğinizi icra ederken her hangi bir alanda eksik yetiştiğinizi hissettiniz mi?	f	%
Evet	8	72,7
Hayır	3	27,3
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle meslekte herhangi bir alanda eksik yetişme durumuna ilişkin durum değerlendirmesi yapılmış, yüzdeler ortaya çıkarılmış ve bu verilerden yola çıkarak aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 9

Öğretmenlerin “Mesleğinizi İcra Ederken Her Hangi Bir Alanda Eksik Yetiştığınızı Hissettiniz mi?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenleri, %72,7 gibi yüksek bir oranla mesleğin icrasında herhangi bir alanda eksik yetiştiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin dünya ve yerel müzik kültürlerini tanıyabilmesi açısından oldukça düşündürücüdür. Ayrıca, kendisini herhangi bir alanda eksik gören bir eğitimcinin öğrencilerine o alanla ilgili doyurucu bilgi verebilmesi de beklenemez.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Meslektaşlarınızla alanınıza ilişkin yeni yöntemleri ve gelişmeleri takip etmek ve öğrenmek amacıyla belirli zamanlarda bir araya geliyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla müzik öğretmenlerinin müzik ve müzik dersi ile ilgili yeni yöntem ve gelişmeleri takip edebilme durumları tespit edilmeye çalışılmıştır.

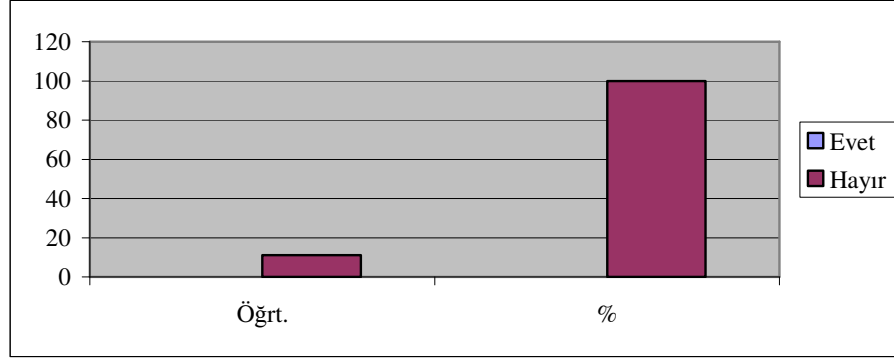
Tablo 10

“Meslektaşlarınızla Alanınıza İlişkin Yeni Yöntemleri Ve Gelişmeleri Takip Etmek Ve Öğrenmek Amacı İle Belirli Zamanlarda Bir Araya Geliyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Meslektaşlarınızla alanınıza ilişkin yeni yöntemleri ve gelişmeleri takip etmek ve öğrenmek amacı ile belirli zamanlarda bir araya geliyor musunuz?	f	%
Evet	0	0
Hayır	11	100
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan yola çıkarak, yeni yöntem ve gelişmeleri takip edip öğrenebilmek amacıyla müzik öğretmenlerinin bir araya gelmeleri tespit edilmiş ve yüzdeleri çıkarılarak aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 10
Öğretmenlerin “Meslektaşlarımızla Alanımıza İlişkin Yeni Yöntemleri ve Gelişmeleri Takip Etmek Ve Öğrenmek Amacı İle Belirli Zamanlarda Bir Araya Geliyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin tamamı yeni gelişmeleri takip edip öğrenebilmek için bir araya gelmediklerini belirtmişlerdir. Genel olarak bu tür gelişmeler konusunda eğitimciler isteksiz ve yılgın görülmüştür. Ankette belirtilmemesine rağmen birçok müzik öğretmeni bunun kendilerine maddi veya manevi bir kazanç sağlamayacağı görüşünü belirtmişlerdir. Bu da nasıl bir müzik eğitimi yapıldığı konusunda kuşkular doğurmaktadır.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Müzik ile ilgili sempozyum, konferans veya konserleri takip edip izleme olanağı bulabiliyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla müzik öğretmenlerinin mesleki faaliyetleri takip edebilmeleri araştırılmış, sanatsal ve kültürel faaliyetlerin hayatındaki yeri ve önemini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

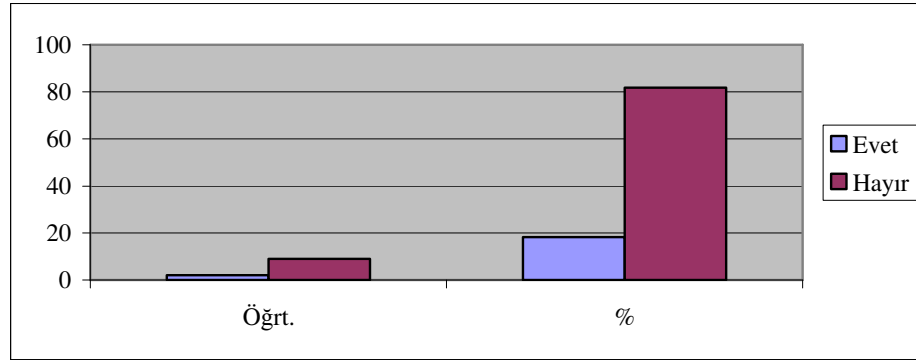
Tablo 11

“Müzik İle İlgili Sempozyum, Konferans Veya Konserleri Takip Edip, İzleme Olanığı Bulabiliyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Müzik ile ilgili sempozyum, konferans veya konserleri takip edip, izleme olanağı bulabiliyor musunuz?	f	%
Evet	2	18,2
Hayır	9	81,8
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, müzik öğretmenlerinin mesleki faaliyetleri takip durumları ortaya konulmuş ve yüzdeleri çıkarılarak aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 11
“Müzik İle İlgili Sempozyum, Konferans Veya Konserleri Takip Edip, İzleme Olanğı Bulabiliyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Araştırmanın evrenini oluşturan Ünye ve Fatsa ilçeleri, coğrafi konum itibari ile Karadeniz bölgesinin iki büyük ili olan Ordu ve Samsun illerine oldukça yakındır. Sorunun amacından da anlaşılacağı üzere sanatsal ve kültürel faaliyetlerin hayatındaki yeri ve önemi ölçülmeye çalışılmış ancak araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %81,8 gibi çok yüksek bir oranla mesleki faaliyetleri takip ve izleme olanğı bulamadıkları görüşünü belirtmişlerdir. Sanat ve kültür alanında türlü faaliyet ve organizasyonlara ev sahipliğı yapan bu büyük iki ilimize, koşullar ne olursa olsun gidilerek bu faaliyetlerin izlenmesi gerektiğı düşünülmektedir.

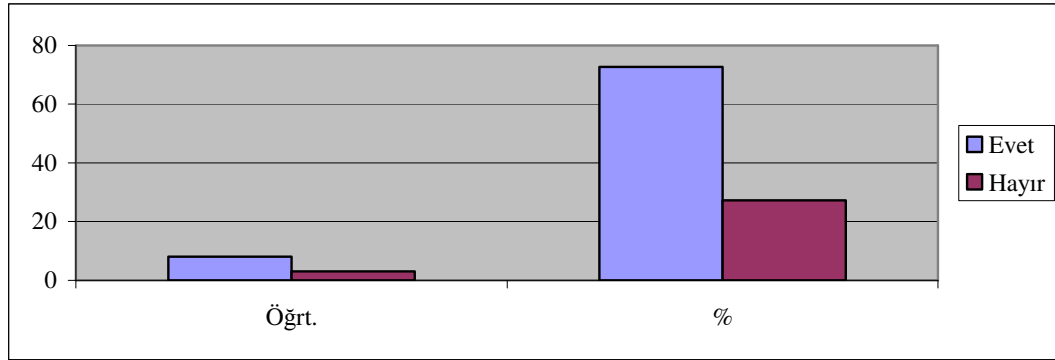
Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Bilgi çağını yaşadığımız ve hemen her gün yeni gelişmeler tanık olduğumuz günümüzde, müzik ve müzik eğitimi ile ilgili gelişmelerin öğretmenlere ulaştırılması için hizmet içi eğitimin yararlı olacağına inanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, müzik eğitimine ilişkin değışim ve gelişmelerin hizmet içi eğitimle, öğretmenlere yararlı olup olmayacağı konusunda görüş almak amaçlanmıştır.

Tablo 12
Öğretmenlerin " Hizmet İçi Eğitimin Yararlı Olacağına İnanıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Bilgi çağını yaşadığımız ve hemen her gün yeni gelişmelere tanık olduğumuz günümüzde, müzik ve müzik eğitimi ile ilgili gelişmelerin öğretmenlere ulaştırılması için hizmet içi eğitimin yararlı olacağına inanıyor musunuz?	f	%
Evet	8	72,7
Hayır	3	27,3
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, müzik ve müzik eğitimine ilişkin yeni gelişme ve değişimlerin hizmet içi eğitimle öğretmenlere yararlı olup olamayacağı tespit edilmeye çalışılmış ve yüzdeleri çıkarılarak aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 12
Öğretmenlerin " Hizmet İçi Eğitimin Yararlı Olacağına İnanıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin, %72,7 gibi yüksek bir katılım oranıyla hizmet içi eğitimin yararlı olacağı görüşü benimsenmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine, “Daha önce hizmet içi eğitime katıldınız mı? Katıldıysanız olumlu veya olumsuz görüş belirtir misiniz?” şeklinde ucu açık ve yoruma dayalı sorulan soruya 11 (on bir) öğretmenden 2 (kişi) kişi hizmet içi eğitim kursuna katıldığını, 9 (dokuz) kişi de katılmadığını belirtmişlerdir. Hizmet içi

eğitime katılan ęretmenlerin hizmet içi eğitim kurslarının faydalı olduğu görüşünü paylaşmadığı, katılmayanlarında aynı görüşü benimsediği görülmüştür.

Araştırmaya katılan müzik ęretmenlerine sorulan, “Milli Eğitim Bakanlığı’nın ęretim programını hazırlarken müzik ęretmenlerinin görüşlerinden yeterince yararlandığına inanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aŗađıda gösterilmiştir. Bu soruyla ęretim programının, işin emekçisi ve eğitimcisi, birinci dereceden muhatabı olan müzik ęretmenlerinin görüşlerine ilişkin yararlanma durumu araştırılmıştır.

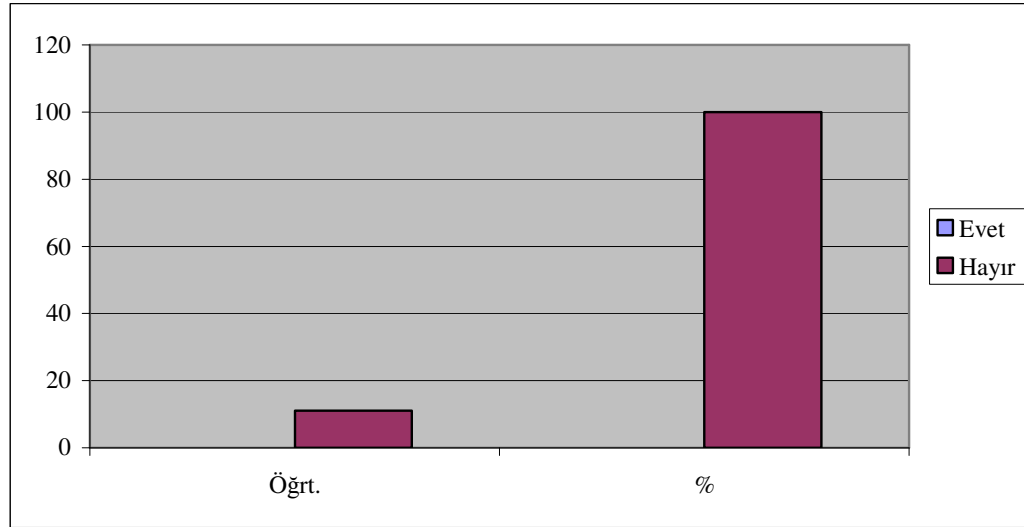
Tablo 13

Ęretmenlerin "Ęretim Programı Hazırlanırken Müzik Ęretmenlerinin Görüşlerinden Yeterince Yararlandığına İnanıyor musunuz? " Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım izelgesi

Milli Eğitim Bakanlığı’nın ęretim programını hazırlarken müzik ęretmenlerinin görüşlerinden yeterince yararlandığına inanıyor musunuz?	f	%
Evet	0	0
Hayır	11	100
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle ęretim programının hazırlanmasında müzik ęretmenlerinin görüşlerinden yeterince yararlanma durumu tespit edilmeye çalışılmış ve yüzdeleri çıkarılmış ve aŗađıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 13
Öğretmenlerin "Öğretim Programı Hazırlanırken Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerinden Yeterince Yararlandığına İnanıyor musunuz?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin tamamı öğretim programının hazırlanmasında müzik öğretmenlerinin görüşlerinden yararlanmadığı görüşünü belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, "Müzik ders kitaplarındaki şarkıların, öğrenci gelişim dönemi ve ses özelliklerine uygun olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna yönelik verilen cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Bu soruyla, ders kitaplarında bulunan şarkı dağarcığının yeterliliği ve mutasyon dönemindeki öğrencilerin ihtiyacına cevap verme durumu araştırılmıştır.

Tablo 14

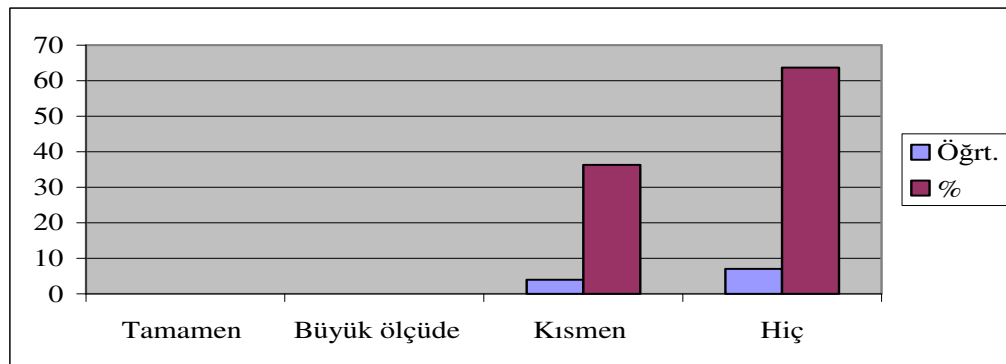
Öğretmenlerin "Müzik Ders Kitaplarındaki Şarkıların, Öğrenci Gelişim Dönemi Ve Ses Özelliklerine Uygun Olduğunu Düşünüyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Müzik ders kitaplarındaki şarkıların, öğrenci gelişim dönemi ve ses özelliklerine uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Tamamen	0	0
Büyük ölçüde	0	0
Kısmen	4	36,4
Hiç	7	63,6
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle müzik ders kitaplarındaki şarkıların gelişim ve ses özelliklerine uygunluğu tespit edilmiş, yüzdeleri çıkarılmış ve aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 14

Öğretmenlerin "Müzik Ders Kitaplarındaki Şarkıların, Öğrenci Gelişim Dönemi ve Ses Özelliklerine Uygun Olduğunu Düşünüyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %63,6'sı "hiç uygun değil", %36,4'ü de "kısmen uygun" görüşünü belirtmişlerdir. İkinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin mutasyon döneminde olması sebebiyle ayrı bir önemi ve nazik bir özelliği vardır. Bu nedenle ses özelliğine uygun şarkı dağılımının oluşturulması ve şarkıların öğrencilerin ilgi ve istidatlarına uygun olması gerektiği düşünülmektedir.

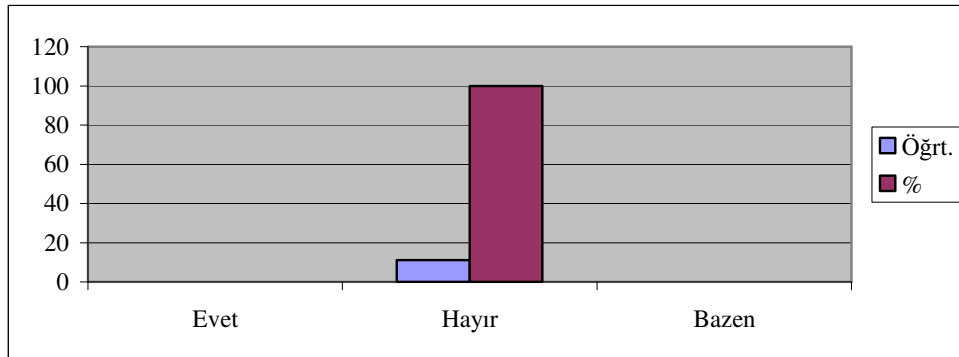
Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Şarkı öğretiminden önce ses ve nefes çalışması yaptırıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara yönelik aşağıdaki tabloyu oluşturmak mümkündür. Bu soruyla, ses ve nefes çalışmasının önemini vurgulamak, özellikle şarkı öğretiminden önce bu eğitimin ve ses terbiyesinin öğrenciye kazandırılması, mutasyon döneminde olan öğrencilerin bu eğitim ve terbiye ile bu dönemi en az kayıpla geçirmesi amaçlanmıştır.

Tablo 15
Öğretmenlerin "Şarkı Öğretiminden Önce Ses Ve Nefes Çalışması Yaptırıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Şarkı öğretiminden önce ses ve nefes çalışması yaptırıyor musunuz?	f	%
Evet	0	0
Hayır	11	100
Bazen	0	0
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan yola çıkarak ses ve nefes çalışması yapılma durumu ortaya konulmuş, yüzdeleri çıkarılmış ve aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 15
Öğretmenlerin "Şarkı Öğretiminden Önce Ses Ve Nefes Çalışması Yaptırıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin tamamı ses ve nefes çalışması yaptırmadığı yönünde bilgi vermişlerdir. Müzik eğitiminin iki ana öğesinden biri olan ses, insanın yegâne ve vazgeçilmez enstrümanlarından biridir. Yalnızca şarkı söylemede değil, konuşmada da sesin kullanım tekniği önem arz etmektedir. Diyaframını, sesini ve nefesini doğru kullanma, insanın yaşamının her alanında gerek duyduğu ve temellerinin de bu dönemde atılması gerektiği kaçınılmaz bir gerçektir. Bu nazik dönemde ses eğitiminin yapılmayışı büyük bir hata olarak görülmüştür. Ancak, ankette yer almamasına rağmen müzik öğretmenlerinin daha önce de belirttikleri gibi, zamanın yeterli olmayışı ve uygun eğitim koşullarının olmaması bunu imkânsız kılmıştır.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Bugüne kadar hiç müfettiş denetiminden geçtiniz mi? Sizi denetleyen müfettişin branşı müzik mi idi? Lütfen parantezin içine denetim sayısı ile beraber ve branş olup olmadığını belirtiniz” sorusuna verilen cevaplara yönelik tablo aşağıda gösterilmiştir.

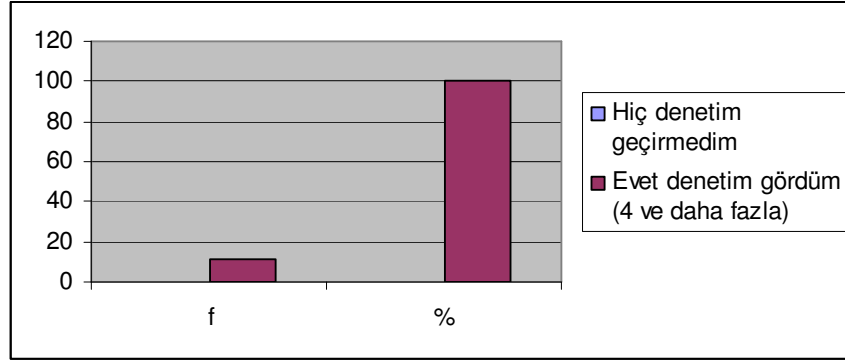
Tablo 16

Öğretmenlerin "Hiç Denetim Geçirdiniz mi?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Hiç denetim geçirdiniz mi?	f	%
Hiç denetim geçirmedi	0	0
Evet denetim gördüm (4 ve daha fazla)	11	100
Toplam	11	100

Öğretmenlerin tamamı 4 ve daha fazla denetimden geçtiğini belirtmişlerdir. Müzik dersinin yetkin ve işin ehli kişilerce denetlenip, gerektiğinde rehberlik edebilecek seviyede işin uzmanlarınca yapılmasının uygun olduğu düşünülmektedir. Müzik öğretmenlerine, meslek sevgisinin ve öğretme heyecanlarının kazandırılmasında denetleyen kişilerin yeterli donanımına sahip, yenilikleri, gelişim ve değişimleri bilgi birikimi ve meslek tecrübesiyle aktarabilmesi açısından çok önemli olduğu düşünülmektedir.

Grafik 16
Öğretmenlerin "Hiç Denetim Geçirdiniz mi?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

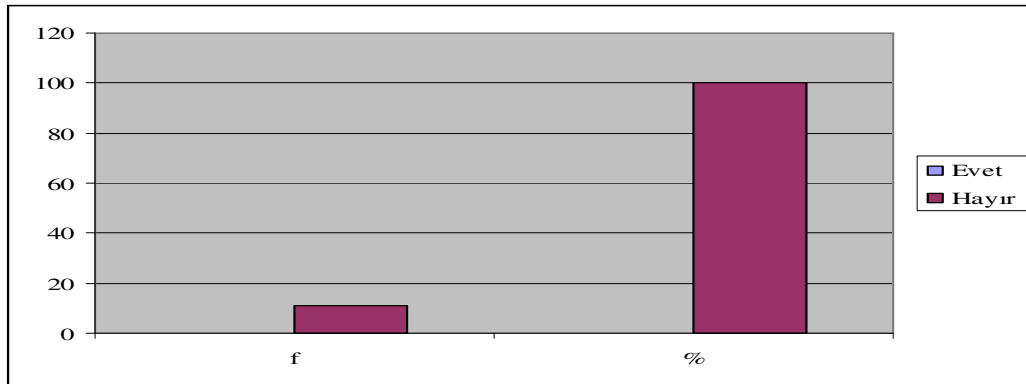

Tablo 17
Öğretmenlerin "Sizi Denetleyen Müfettişin Branşı Müzik mi İdi?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Sizi denetleyen müfettişin branşı müzik mi idi?	f	%
Evet	0	0
Hayır	11	100
Toplam	11	100

Tablo on yediden yola çıkılarak aşağıdaki gibi bir grafik oluşturmak mümkündür.

Grafik 17
Öğretmenlerin "Sizi Denetleyen Müfettişin Branşı Müzik mi İdi?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği

Öğretmenlerin tamamı denetleyen müfettişlerin hiçbirinin branşının müzik olmadığını belirtmişlerdir. Müzik dersinin yetkin ve işin ehli kişilerce denetlenip, gerektiğinde rehberlik edebilecek seviyede işin uzmanlarınca yapılmasının uygun olduğu düşünülmektedir. Müzik öğretmenlerine, meslek sevgisinin ve öğretme heyecanlarının kazandırılmasında denetleyen kişilerin yeterli donanıma sahip, yenilikleri, gelişim ve değişimleri bilgi birikimi ve meslek tecrübesiyle aktarabilmesi açısından çok önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Bulduğunuz yerleşim yerinde, norm kadro uygulamasına göre kadrolu olduğunuz okul dâhil, kaç okulda görev alıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara yönelik tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, norm kadro uygulamasına göre müzik öğretmenlerinin görev aldıkları okul sayısı tespit edilmeye çalışılmıştır.

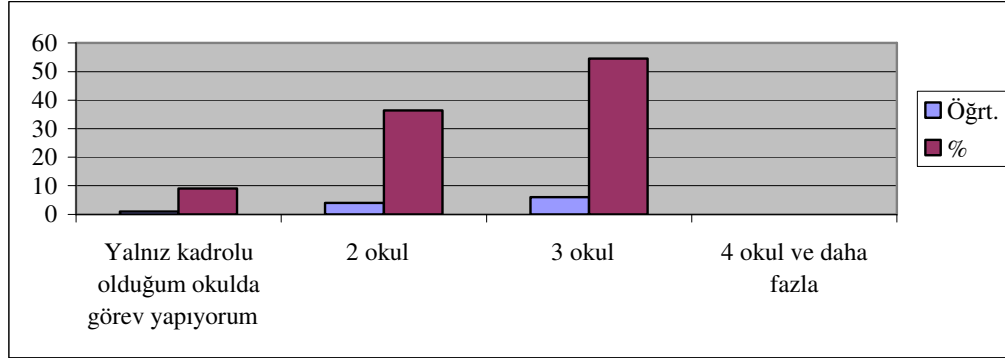
Tablo 18

Öğretmenlerin “Norm Kadro Uygulamasına Göre Kadrolu Olduğunuz Okul Dâhil, Kaç Okulda Görev Alıyorsunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Bulduğunuz yerleşim yerinde, norm kadro uygulamasına göre kadrolu olduğunuz okul dâhil, kaç okulda görev alıyorsunuz?	f	%
Yalnız kadrolu olduğum okulda görev yapıyorum	1	9,1
2 okul	4	36,4
3 okul	6	54,5
4 okul ve daha fazla	0	0
Toplam	11	100

Tablo on sekizden yola çıkarak norm kadro uygulamasına göre görev alınan okul sayısı tespit edilmiş, yüzdeleri çıkarılmış ve aşağıda gösterildiği gibi grafik oluşturulmuştur.

Grafik 18
Öğretmenlerin “Norm Kadro Uygulamasına Göre Kadrolu Olduğunuz Okul Dâhil, Kaç Okulda Görev Alıyorsunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %9,1'i yalnızca 1 okulda, %36,4'ü 2 okulda, %54,5'i ise 3 okulda görev aldığını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine bir önceki soruyla ilişkili olarak; “20.’nci sorunun cevabı b, c veya d şıklarından biri ise, bu durum sizi nasıl etkiliyor?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruyla, norm kadro uygulamasının 2 ve daha fazla okulda görev almak zorunda olan öğretmenlerin, derslerdeki performansı, konsantrasyon, öğretme heyecanını uyandırabilmesi, ulaşım ve görev aldıkları okullardaki müzik eğitimi şartlarının uygunluğunun tespiti amaçlanmıştır. Ancak öğretmenlerin tamamı bu uygulamadan rahatsız olmadıklarını, hatta gittikleri yerlerde farklı ortam ve yeni arkadaşlar edindiklerini belirtmişlerdir. Tek olumsuzluğun evrak taşımada yaşandığını, öğrencilerin kişilik dosyalarının ve gözlem formlarının takibinin güç olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin vermiş oldukları cevaplar, sorunun nitelik itibarıyla gerçek amacına yönelik bulunmamıştır. 1’den fazla okulda görev alıyor olmanın performansa, öğretme heyecanına, konsantrasyona, öğretme heyecanı uyandırabilmesine, ulaşım ve görev aldıkları okullardaki müzik eğitimi şartlarının uygunluğuna etkisi ile ilgili herhangi bir görüşün belirtilmemiş olması veya dersin uygulanması ile ilgili öz düşüncelerini belirten olumlu veya olumsuz görüş bildirilmemiş olması, sorunun ve konunun yeterince anlaşılmadığı düşüncesini ortaya çıkarmıştır.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Norm kadro uygulamasının müzik dersi için uygun olduğu görüşünde misiniz?” sorusuna verilen cevaplara yönelik tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla müzik öğretmenlerinin, 1’den fazla okulda görev alıyor olmasının müzik dersinin işlenişine uygunluğu araştırılmıştır. Ayrıca diğer derslerden farklı olarak uygulama ağırlıklı olan müzik dersi için araç-gereç (porteli tahta, metronom vs.), müzik aleti (piyano, org vs.) gibi materyallerin görev alınan okullarda sağlanıp, uygulamasının yapılabilme durumu araştırılmıştır.

Tablo 19

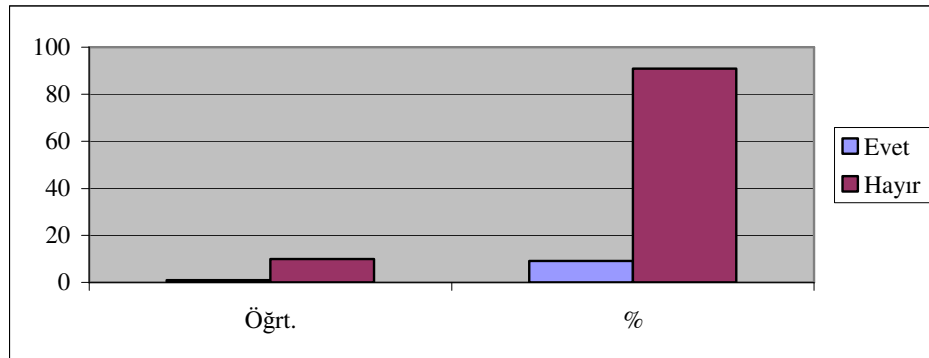
Öğretmenlerin “Norm Kadro Uygulamasının, Müzik Dersi İçin, Uygun Olduğu Görüşünde misiniz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Norm kadro uygulamasının, müzik dersi için, uygun olduğu görüşünde misiniz?	f	%
Evet	1	9,1
Hayır	10	90,9
Toplam	11	100

Tablo on dokuzdan yola çıkarak norm kadro uygulamasının müzik dersi için uygunluğu tespit edilmiş, yüzdeleri çıkarılmış ve aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 19

Öğretmenlerin “Norm Kadro Uygulamasının, Müzik Dersi İçin, Uygun Olduğu Görüşünde misiniz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %90,9'u norm kadro uygulamasının müzik dersi için uygun olmadığı görüşünü belirtmiştir. Bu durum, bir önceki soruda sorulan soruyla çelişki arz etmektedir.

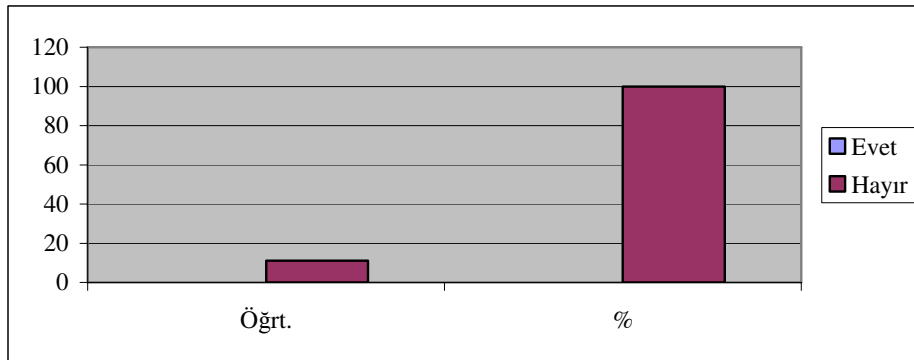
Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Çalıştığınız okulda müzik sınıfı var mı?” şeklindeki soruya verilen cevaplara yönelik aşağıdaki tabloyu oluşturmak mümkündür. Bu soruyla, müzik dersi uygulamalarının gerekli ortam ve şartlarda yapılıp yapılmadığı araştırılmıştır.

Tablo 20
Öğretmenlerin “Çalıştığınız Okulda Müzik Sınıfı Var mı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Çalıştığınız okulda müzik sınıfı var mı?	f	%
Evet	0	0
Hayır	11	100
Toplam	11	100

Tablo yirmiden yola çıkarak, okullarda müzik sınıfının bulunup bulunmadığı tespit edilmiş, yüzdeleri çıkarılmış ve aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 20
Öğretmenlerin “Çalıştığınız Okulda Müzik Sınıfı Var mı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin tamamı, okullarında müzik sınıfının olmadığını belirtmişlerdir. Müzik eğitiminin sağlıklı yapılabilmesi için gerekli materyallerin bulunması haricinde, uygun ortamında sağlanması en önemli şartlardan biridir. Bu sağlanmadığı sürece sağlıklı bir müzik eğitiminin de yapılamayacağı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Okulunuzda mevcut olan müzik dersi ile ilgili araç-gereçleri belirtiniz” şeklindeki soruya verilen cevaplara yönelik tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, okulda müzik eğitiminin yapılabilmesi için gerekli araç ve gereçlerin bulunup bulunmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 21
Öğretmenlerin“Müzik Dersi İle İlgili Araç-Gereç Bulunması Durumu” na Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

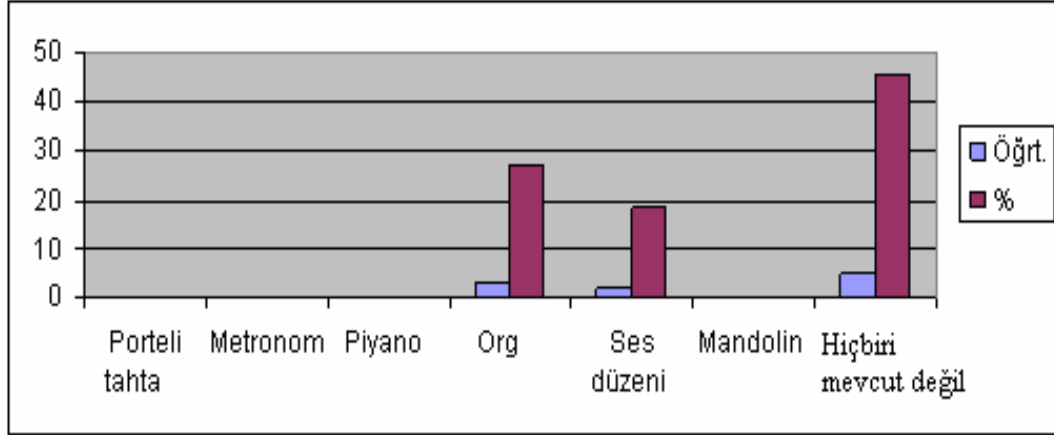
Okulunuzda mevcut olan, müzik dersi ile ilgili araç-gereçleri belirtiniz.	F	%
Porteli tahta	0	0
Metronom	0	0
Piyano	0	0
Org	3	27
Ses düzeni	2	18
Mandolin	0	0
Hiçbiri Mevcut Değil	6	55
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, okulda bulunan müzik dersi ile ilgili araç ve gereçler tespit edilmiş, yüzdeleri çıkarılmış ve aşağıdaki grafik oluşturulmuştur.

Grafik 21

Öğretmenlerin“Müzik Dersi İle İlgili Araç-Gereç Bulunması Durumu” na Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %27'si org, %18'i ses düzeni (mikrofon, amplifikatör, nota ve mikrofon ayaklıkları vs.) ve %55'i de hiçbir araç-gerecinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Dersin işlenişinde ses düzeni çok gerekli gibi gözükmesine de özel gün ve haftalarda, milli bayramlarda ve okulun çeşitli müzikal faaliyetlerinde, dinleti ve oratoryolarda vazgeçilmez cihazlardır. %55 gibi yüksek bir oranla hiçbir araç-gerecin olmamasını belirten müzik öğretmenlerinin, müzik eğitimini ne derece sağlıklı yapabildikleri konusunda kuşku duyulmakta ve düşündürmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Müzik dersini yaparken ihtiyaç duyduğunuz fakat okulunuzda mevcut olmayan araç-gereçleri belirtiniz” şeklindeki soruya verilen cevaplara yönelik aşağıdaki tabloyu oluşturmak mümkündür. Bu soruyla, müzik dersini işlerken en çok ihtiyaç duyulan fakat okulda mevcut bulunmayan araç-gereçlerin tespiti amaçlanmıştır. Müzik dersinin sağlıklı yapılabilmesi için ihtiyaç duyulan donanıma sahip, araç-gereç eksikliği olmayan bir okulun olması gerektiği düşünülmüştür.

Tablo 22

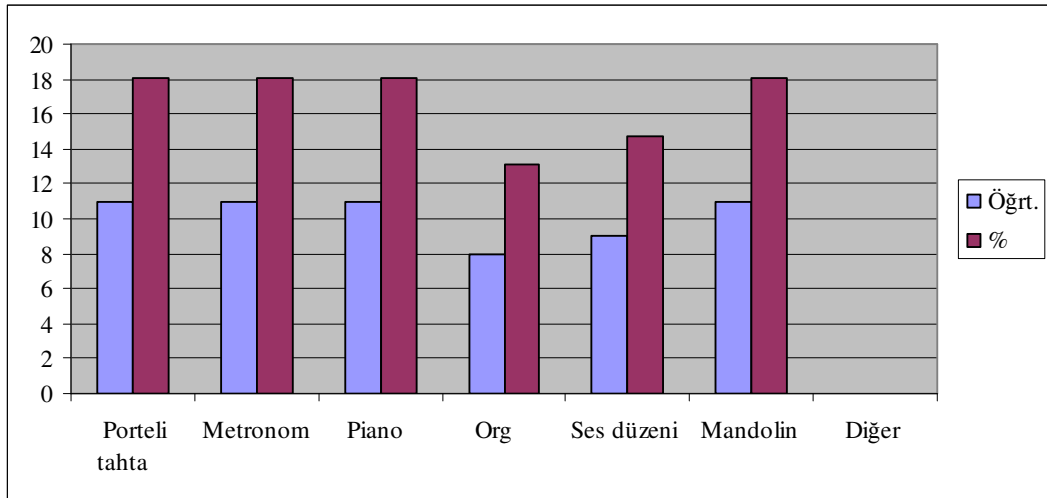
Öğretmenlerin “Müzik Dersini Yaparken İhtiyaç Duyduğunuz Fakat Okulunuzda Mevcut Olmayan Araç-Gereçleri Belirtiniz.” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Müzik dersini yaparken ihtiyaç duyduğunuz fakat okulunuzda mevcut olmayan araç-gereçleri belirtiniz.	f	%
Porteli tahta	11	18
Metronom	11	18
Piyano	11	18
Org	8	13
Ses düzeni	9	15
Mandolin	11	18
Diğer	0	0
Toplam	61	100

Yukarıdaki tablodan hareketle müzik dersinde ihtiyaç duyulan ancak okulda mevcut olmayan araç-gereç durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Yüzdeler, tekrarlarla birlikte, şıklarda belirtilen araç-gereç sayısı ile orantılı olarak hesaplanmıştır.

Grafik 22

Öğretmenlerin “Müzik Dersini Yaparken İhtiyaç Duyduğunuz Fakat Okulunuzda Mevcut Olmayan Araç-Gereçleri Belirtiniz.” Sorusuna Verdikleri Cevapların Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin tamamı şıklarda sunulan porteli tahta, metronom, piyano ve mandolin'in okullarında mevcut olmadığını belirtmişlerdir. Mandolin'in okullarında mevcut olmamasına rağmen çok ihtiyaç duyulan bir enstrüman olmadığını da belirten denekler, "g" şikkında belirtilen "diğer" seçeneğine ihtiyaç duyulan birinci dereceden önemli gereçlerin zaten şıklarda belirtildiğini ifade ederek boş bırakmışlardır. Müzik dersi, diğer derslerden farklı olarak uygulama ve işitmeye dayalı bir derstir. Soyut ifadelerle ya da yuvarlak cümlelerle müziği anlatmamız, havanda su dövmeye benzer. Var olan yetenekler uygulama ile geliştirilebilir mantığından hareketle okullarda bu araç ve gereçlerin olmaması müzik dersinin sağlıklı ve doğru bir şekilde işlenirliği konusunda oldukça düşündürücüdür.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, "Her hangi bir müzik çalgısını okul şarkılarına eşlik edebilecek düzeyde çalabiliyor musunuz?" sorusuna verilen cevaplara göre aşağıdaki gibi bir tablo oluşturulmuştur. Bu soruyla, müzik eğitiminin vazgeçilmez temel ögesi olan çalgının, müzik öğretmenleri tarafından okul şarkılarında eşlikle kullanılabilme yeterliliği ölçülmek istenmiştir. Enstrüman ile derse eşlik edilmesinin öğrencinin derse ilgi ve motivasyonunu artıracığı düşünülmüştür.

Tablo 23

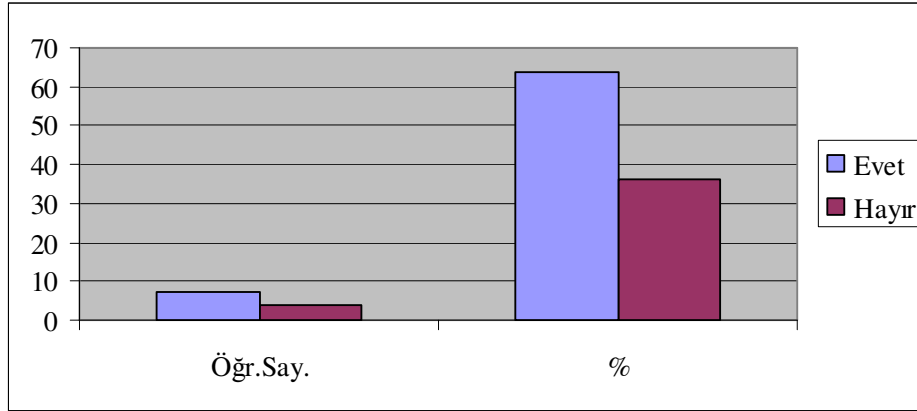
Öğretmenlerin "Her Hangi Bir Müzik Çalgısını Okul Şarkılarına Eşlik Edebilecek Düzeyde Çalabiliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Her hangi bir müzik çalgısını okul şarkılarına eşlik edebilecek düzeyde çalabiliyor musunuz?	f	%
Evet	7	64
Hayır	4	36
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, müzik öğretmenlerinin okul şarkılarına eşlik edebilme durumları tespit edilmiş, yüzdeleri çıkarılarak aşağıdaki istatistiksel grafik oluşturulmuştur.

Grafik 23

Öğretmenlerin “Her Hangi Bir Müzik Çalgısını Okul Şarkılarına Eşlik Edebilecek Düzeyde Çalabiliyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %64’ü bir okul şarkısına eşlik edebilecek düzeyde müzik çalgısı çalabildiğini belirtirken, %36’sı ise müzik çalgısı çalamadığını belirtmiştir. Oran olarak düşünüldüğünde, çalabilenlerin oranı, çalamayanlara göre her ne kadar yüksek çıksa da, bu işi meslek olarak seçmiş ve müzik çalgısının işinin en önemli parçası olduğu düşünüldüğünde, rakam aslında hiç de azımsanmayacak kadar yüksektir. Müzik dersini, uygulamadan yoksun, tarih veya coğrafya dersleri gibi bilgi aktarımı olarak değerlendiren bir anlayışın, dersin amaçlarına ulaşmada, öğrencinin müzikal davranışlarında kazanım veya değişiklik oluşturma noktasında kuşku uyandırmaktadır.

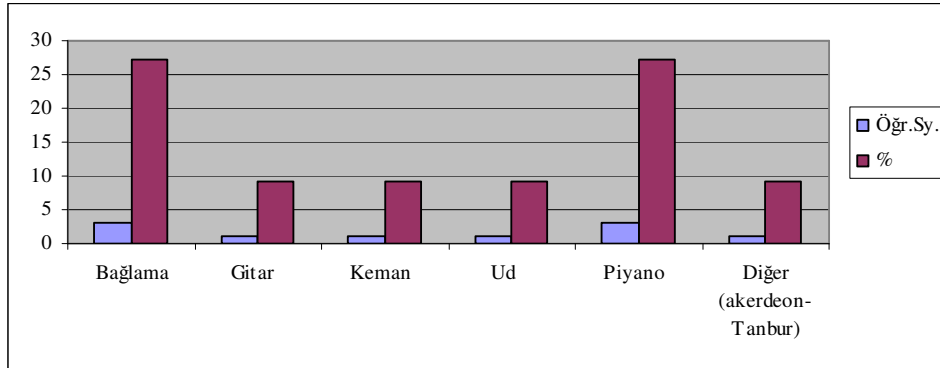
Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Hangi çalgıları çalabiliyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, müzik öğretmenlerinin çalgı çalabilme yeterlilikleri araştırılmıştır. Üniversitede eğitimini aldıkları ana dal ile ilgili seviye ölçülerek, uygulama yeterliliği tespit edilmeye çalışılmış, bu yeterliliği zevk eğitimi veya başka müzikal faaliyetlerde kullanabilme konusunda ölçüt alınabileceği düşünülmüştür.

Tablo 24
Öğretmenlerin “Hangi Çalgıları Çalabiliyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Hangi Çalgıları Çalabiliyorsunuz?	f	%
Bağlama	4	27
Gitar	1	9,1
Keman	1	9,1
Ud	1	9,1
Piyano	3	27
Diğer (akordeon-Tambur)	1	9,1
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, müzik öğretmenlerinin çalgı çalabilme durumları tespit edilmiş, yüzdeleri çıkarılarak aşağıdaki istatistiksel grafik oluşturulmuştur.

Grafik 24
Öğretmenlerin “Hangi Çalgıları Çalabiliyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %27'si bağlama, %9,1'i gitar, %9,1'i keman, %9,1'i ud, %27'si piyano ve %9,1'i tambur ve akordeon olarak bilgi vermişlerdir. Bir önceki soruyla çelişkili gibi görünen bu cevaplar aslında çalgı aleti çalabilen müzik öğretmenlerinin tekrarlarından ibarettir. Bir müzik öğretmenin en önemli materyali

olan müzik çalgısını kullanamaması, bir diş hekiminin tedaviden önce iğne yapmayı bilememesi kadar acı ve ürkütücüdür.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Derslerinizde zevk eğitimi yapıyor musunuz? Yapıyorsanız, çalgınızla zevk eğitimine ne ölçüde yer veriyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, müzik öğretmenlerinin derslerde zevk eğitimi yapma durumları ve çalgısıyla zevk eğitimine ne ölçüde yer verdiği araştırılmıştır. Müzik çalgısıyla derslere eşlik etmenin ve zevk eğitiminin, öğrencinin ilgi ve motivasyonunu artıracığı düşünülmektedir.

Tablo 25

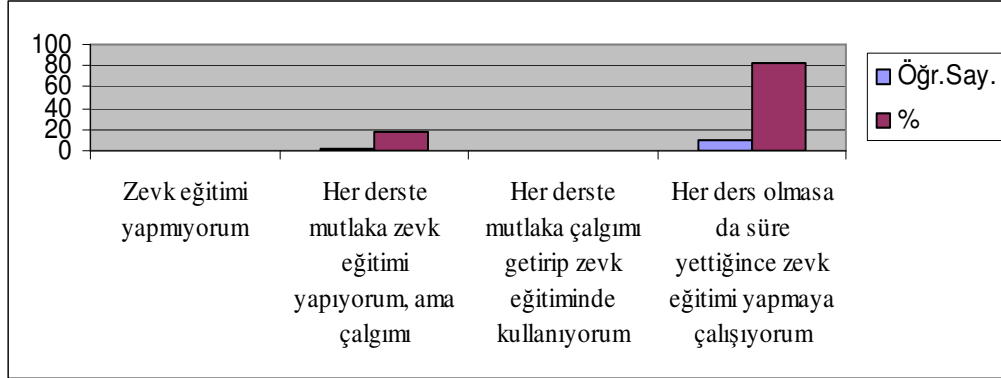
Öğretmenlerin “Derslerinizde, Zevk Eğitimi Yapıyor musunuz? Yapıyorsanız, Çalgınızla Zevk Eğitimine Ne Ölçüde Yer Veriyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Derslerinizde, zevk eğitimi yapıyor musunuz? Yapıyorsanız, çalgınızla zevk eğitimine ne ölçüde yer veriyor musunuz?	f	%
Zevk eğitimi yapmıyorum	0	0
Her derste mutlaka zevk eğitimi yapıyorum, ama çalgımı kullanmıyorum	2	18
Her derste mutlaka çalgımı getirip zevk eğitiminde kullanıyorum	0	0
Her ders olmasa da süre yettiğince zevk eğitimi yapmaya çalışıyorum	9	82
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, öğretmenlerin zevk eğitimine yer verme durumları tespit edilmiş, yüzdeleri çıkarılarak aşağıdaki istatistiksel grafik oluşturulmuştur.

Grafik 25

Öğretmenlerin “Derslerinizde, Zevk Eğitimi Yapıyor musunuz? Yapıyorsanız, Çalgınızla Zevk Eğitimine Ne Ölçüde Yer Veriyor musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %18'i “Her derste mutlaka zevk eğitimi yapıyorum ama çalgımı kullanmıyorum”, %82’si ise “Her ders olmasa da süre yettiğince zevk eğitimi yapmaya çalışıyorum” dedikleri görülmektedir. “Müzik dersinde müzik yapılır” tezinden yola çıkıldığında, müzik eğitiminin aslında olmadığı, sadece kuru bilgi yığını ile öğrencilerin doldurulduğu, günlük yaşantısına bunu aktaramayan öğrencilerin dersten ve müzikten soğuyacağı düşünülmektedir. Müzikal davranış kazanmayan veya davranış değişikliği gösteremeyen öğrencilerin, iyi bir müzik eğitimi aldığından söz etmek mümkün gözükmemektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Öğrencilerin derse ilgi ve katılımını sağlamak, motivasyonunu artırmak için popüler müziklerden yararlanıyor musunuz? Yararlanıyorsanız ne ölçüde etkili olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara yönelik aşağıdaki tablo oluşturulmuştur. Bu soruyla, popüler müziğin, öğrencinin yaşantısındaki yeri ve önemi araştırılmış, müzik yaşantısına olan etkililiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Müzik öğretmenlerinin ise konuya ilişkin uygulamaları ve bakış açıları tespit edilmek istenmiştir. Popüler müziğin öğrencilerin kaliteli müzik anlayışını ve müzik kültürünü olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Bu durum, gelişim dönemindeki öğrencilerin ses sağlığından, ruh sağlığına kadar birçok alanda olumsuz davranış değişikliğine yol açtığı düşünülmektedir.

Tablo 26

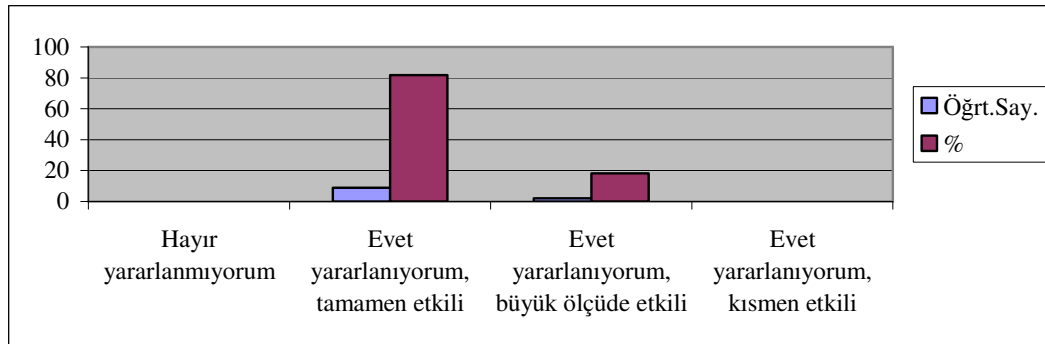
Öğretmenlerin “Popüler Müziklerden Yararlanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Öğrencilerin derse ilgi ve katılımını sağlamak, motivasyonunu artırmak için popüler müziklerden yararlanıyor musunuz? Yararlanıyorsanız ne ölçüde etkili olduğunu düşünüyorsunuz?	f	%
Hayır yararlanmıyorum	0	0
Evet, yararlanıyorum, tamamen etkili	9	82
Evet, yararlanıyorum, büyük ölçüde etkili	2	18
Evet, yararlanıyorum, kısmen etkili	0	0
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, popüler müziklerden yararlanma durumları ve etkililiği tespit edilmiş, yüzdeleri çıkarılarak aşağıdaki gibi istatistiksel bir grafik oluşturulmuştur.

Grafik 26

Öğretmenlerin “Popüler Müziklerden Yararlanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %82'si “Evet yararlanıyorum, tamamen etkili”, %18'i ise “Evet yararlanıyorum, büyük ölçüde etkili” cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlar ışığında ortaya, müzik öğretmenlerinin tamamının popüler müziklerden yararlandığı ve öğrenciler üzerinde oldukça etkili olduğu anlaşılmaktadır. Popüler kültürün ve kitle iletişim araçlarının da etkisiyle, kolay üretilip kolay tüketilen basit armonilerle süslenmiş, basit ezgili ve sık tekrarlı bu müzik türünün, öğrencileri etkisi altına alması düşük bir olasılık gibi gözükmemektedir. Çevresinden ve kitle iletişim araçlarından etkilenen öğrencilerimizin, müzik zevkinin gelişimi ve eğitimi konusunda müzik eğitimcilerine büyük sorumluluklar ve görevler düşmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Derslerinizde, repertuarınızı belirlerken, bölgenin özelliklerini, sosyo-kültürel yapısını ne ölçüde göz önünde bulunduruyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara yönelik tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, müzik öğretmenlerinin, görev aldığı bölgenin özelliklerini ve sosyo-kültürel yapısını göz önünde bulundurma ve buna uygun şarkı dağarcığının oluşturularak bölgenin de özelliğine uygun eğitim yapılıp yapılmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini oluşturan Ünye ve Fatsa ilçelerindeki okullardaki, farklı sosyal ve kültürel yapıya sahip olan öğrencilerin olabileceği düşünülerek, müzik öğretmenlerinin bu öğrencilere nasıl bir eğitim yapmaya çalışıldığı tespit edilmek istenmiştir.

Tablo 27

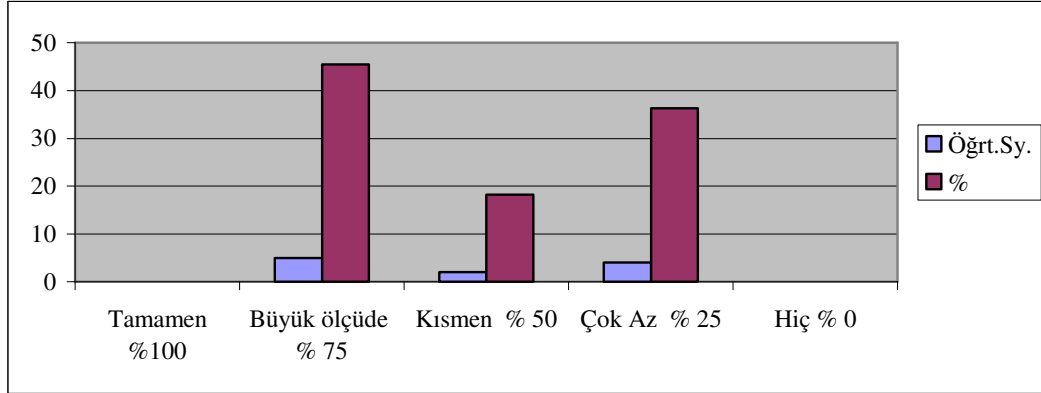
Öğretmenlerin “Repertuar Belirlenmesinde Bölgenin Sosyo-Kültürel Yapısını Ne Ölçüde Göz Önünde Bulunduruyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Derslerinizde repertuarınızı belirlerken bölgenin özelliklerini, sosyo-kültürel yapısını ne ölçüde göz önünde bulunduruyorsunuz?	f	%
Tamamen %100	0	0
Büyük ölçüde % 75	5	45
Kısmen % 50	2	18
Çok Az % 25	4	36
Hiç % 0	0	0
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, repertuar belirlenirken, bölgenin sosyo-kültürel yapısının ne ölçüde göz önünde bulundurulduğu tespit edilmiş, yüzdeler hesaplamaları yapılarak aşağıdaki istatistiksel grafik oluşturulmuştur.

Grafik 27

Öğretmenlerin “Repertuar Belirlenmesinde Bölgenin Sosyo-Kültürel Yapısını Ne Ölçüde Göz Önünde Bulunduruyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin % 45'i “Büyük ölçüde”, %18'i “Kısmen”, %36’sı ise “Çok az” cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlardan da anlaşılacağı üzere, müzik öğretmenlerinin çoğunluğu bölgenin ve çalıştığı okuldaki öğrencilerin sosyo-kültürel yapısını göz önünde bulundurmaktadır. Bulunduğu çevrenin sosyo-kültürel yapısını göz ardı ederek müzik eğitimi yapmaya çalışmanın, öğrencinin istek ve ilgisine hizmet etmediği için müzik eğitiminin başarısız olacağı düşünülmektedir. Müzik öğretmenin kendisini sınıfta, öğrencileriyle aynı kayıkla yolculuk yapan yolcu gibi düşünerek, daha hızlı ve daha uzun yolculuk yapabilmesi için, küreği tek başına çekmek yerine, sınıfı da buna dâhil ederek birlikteliği sağlaması, birleştirici olması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Derslerinizde seçtiğiniz şarkıların öğrenci ilgi ve isteklerini ne ölçüde karşıladığınızı düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara yönelik olarak aşağıdaki tablo oluşturulmuştur. Bu soruyla, öğrencilerin müzik beğenileri, ilgi ve beklentileri ile müzik öğretmenlerinin bunu uygulamadaki davranışları gözlenmek istenmiştir. Repertuar seçiminin, öğrencinin

derse katılımı ve müzik eğitiminin başarıya ulaşmasında büyük önem arz ettiği düşünülmektedir.

Tablo 28

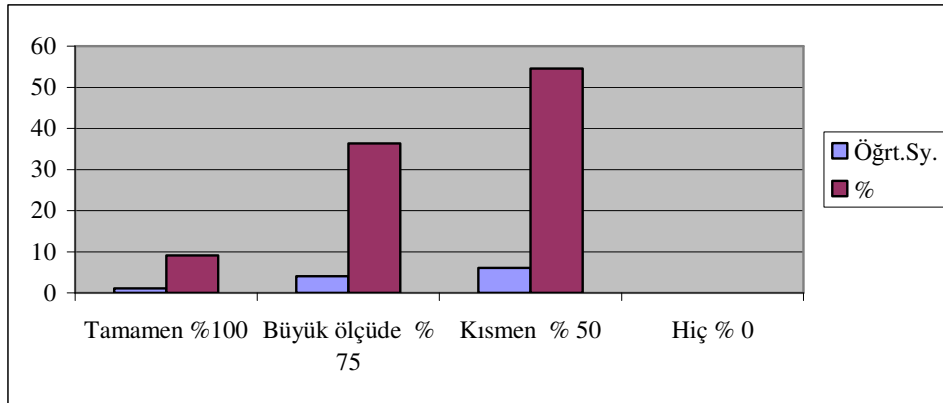
Öğretmenlerin “Derslerinizde, Seçtiğiniz Şarkıların Öğrenci İlgisi Ve İsteklerini Ne Ölçüde Karşılıdığınızı Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Derslerinizde, seçtiğiniz şarkıların öğrenci ilgi ve isteklerini ne ölçüde karşılıdığınızı düşünüyorsunuz?	f	%
Tamamen %100	1	9,1
Büyük ölçüde % 75	4	36
Kısmen % 50	6	55
Hiç % 0	0	0
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, repertuar seçiminin öğrenci ilgi ve isteklerini ne ölçüde karşılıdığı tespit edilmiş, yüzdelikleri çıkarılarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 28

Öğretmenlerin “Derslerinizde, Seçtiğiniz Şarkıların Öğrenci İlgisi Ve İsteklerini Ne Ölçüde Karşılıdığınızı Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %9,1'i "Tamamen", %36'sı "Büyük ölçüde" ve %55'i "Kısmen" cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlar ışığında, müzik öğretmenlerinin seçtiği şarkıların, öğrencilerin ilgi ve beklentilerine kısmen cevap verdiği söylenebilir. Bu da derse katılımın ve öğrencinin motivasyonunun sağlanmasında yaşanması muhtemel güçlükleri göz önüne getirmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, "Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, müzik teknolojisini sınıfınızda ne ölçüde uygulayabiliyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplara yönelik tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, müzik teknolojisinin sınıflarda uygulanabilirliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Teknolojinin, her alanda olduğu gibi, müzik dinlemede ve müzik yapmada çok önemli bir yere sahip olduğu göz ardı edilemez. Günlük yaşantımızda her alanda karşımıza çıkan teknolojik gelişmeler, müzik teknolojisi alanında da gelişim ve değişim göstermektedir. Yaşantımızla içi içe olan müzik teknolojisinin, sınıflarda uygulanmasının gerekliliği düşünülmektedir.

Tablo 29

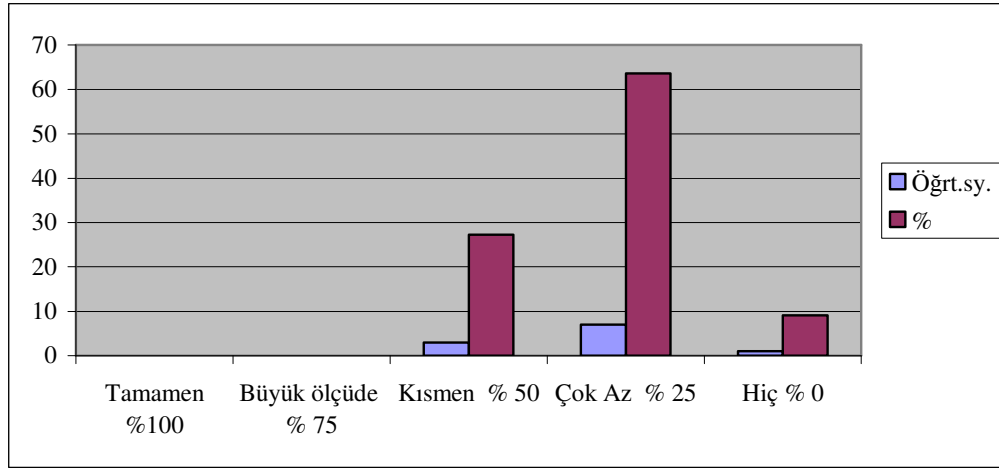
Öğretmenlerin "Teknolojinin Hızla Geliştiği Günümüzde, Müzik Teknolojisini Sınıfınızda Ne Ölçüde Uygulayabiliyorsunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, müzik teknolojisini sınıfınızda ne ölçüde uygulayabiliyorsunuz?	f	%
Tamamen %100	0	0
Büyük ölçüde % 75	0	0
Kısmen % 50	3	27
Çok Az % 25	7	64
Hiç % 0	1	9,1
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, müzik teknolojisinin sınıftaki uygulamaları tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanmış ve istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 29

Öğretmenlerin “Teknolojinin Hızla Geliştiği Günümüzde, Müzik Teknolojisini Sınıfınızda Ne Ölçüde Uygulayabiliyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %27’si “Kısmen”, %64’ü “Çok az”, %9,1’i “Hiç” cevabını vermişlerdir. Elde edilen verilerden yola çıkarak, müzik teknolojisinin okullardaki uygulamalarından bahsetmek pek mümkün gözükmemektedir. Mülakatta bulunduğumuz müzik öğretmenleri, anket sorularında yer almamasına rağmen, okul idaresinden kaynaklanan sorunlardan, müziğe ve müzik öğretmenlerine karşı olumsuz tutum ve davranışlarından bahsederek, bu tür taleplerinin karşılanmasının ne kadar lüks olduğu konusunda bizde bir fikir uyandırmışlardır.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Milli Eğitim Bakanlığı’nın okullara tavsiye ettiği müzik dersi kitabının, müzik eğitimi için hangi ölçüde yeterli olduğu görüşünderiniz?” sorusuna verilen cevaplara yönelik tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, müzik ders kitaplarının, müzik eğitime, özellikle şarkı dağarcığı bakımından yeterliliğini tespit etmek amaçlanmıştır. Ders kitaplarının, mutasyon dönemindeki öğrencilerin gerek ses özelliğine uygun şarkı dağarcığı, gerekse günün şartlarına uygun repertuarı ve gerekse ünite ve konuların birbiriyle bağlantılı olmadığı, gereksiz, kuru bilgi yığınlarıyla doldurulduğu düşünülmektedir.

Tablo 30

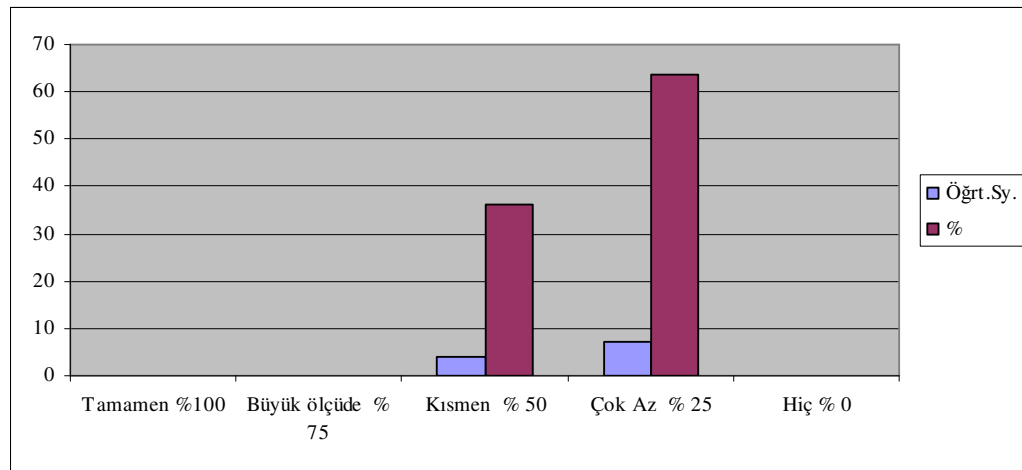
Öğretmenlerin “Milli Eğitim Bakanlığı’nın Okullara Tavsiye Ettiği Müzik Dersi Kitabının, Müzik Eğitimi İçin Hangi Ölçüde Yeterli Olduğu Görüşüncesiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Milli Eğitim Bakanlığı’nın okullara tavsiye ettiği müzik dersi kitabının, müzik eğitimi için hangi ölçüde yeterli olduğu görüşüncesiniz?	f	%
Tamamen %100	0	0
Büyük ölçüde % 75	0	0
Kısmen % 50	4	36
Çok Az % 25	7	64
Hiç % 0	0	0
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, müzik ders kitaplarının müzik eğitimi için uygun olma durumu tespit edilmiş, yüzdeler hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 30

Öğretmenlerin “Milli Eğitim Bakanlığı’nın Okullara Tavsiye Ettiği Müzik Dersi Kitabının, Müzik Eğitimi İçin Hangi Ölçüde Yeterli Olduğu Görüşüncesiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %36'sı “Kısmen”, %64'ü “Çok az” cevabını vermişlerdir. Elde edilen verilerden yola çıkıldığında, müzik öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, müzik ders kitaplarının müzik eğitiminde çok az etkili olduğu görüşünde. Türk ve dünya müzik örneklerini içeren, her yıl güncellenmiş ve yanında örneklerinin bulunduğu CD ile desteklenmiş kaynakların öğretmenlere ulaştırılması, derse ilgi ve katılımı artıracakları düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “Müzik dersi kitaplarının, Milli Eğitimin İlke ve Amaçlarına ne ölçüde hizmet edeceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, Milli Eğitimin İlke ve Amaçlarıyla, ders kitaplarının içeriklerinin örtüşüp örtüşmediği konusunda müzik öğretmenlerinin görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ders kitaplarının, Milli Eğitimin İlke ve Amaçlarıyla örtüşmediği düşünülmektedir.

Tablo 31

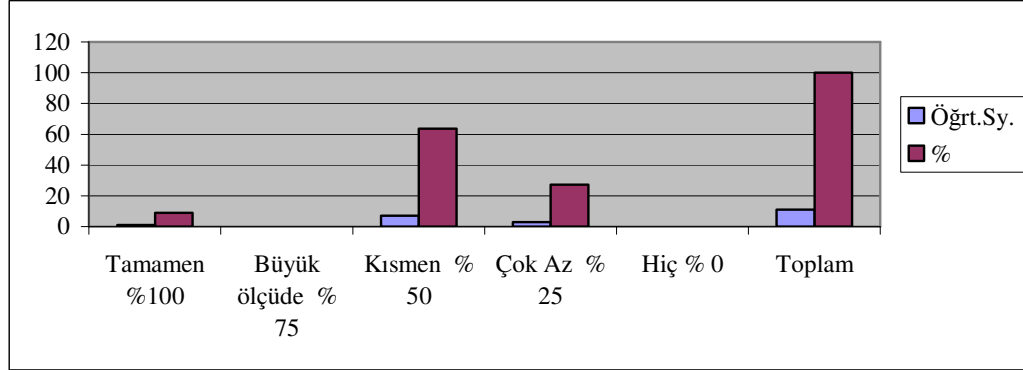
Öğretmenlerin “Müzik Dersi Kitaplarının, Milli Eğitimin İlke Ve Amaçlarına Ne Ölçüde Hizmet Ettiğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Müzik dersi kitaplarının, Milli Eğitimin İlke ve Amaçlarına ne ölçüde hizmet ettiğini düşünüyorsunuz?	f	%
Tamamen %100	1	9,1
Büyük ölçüde % 75	0	0
Kısmen % 50	7	64
Çok Az % 25	3	27
Hiç % 0	0	0
Toplam	11	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, müzik ders kitaplarının, Milli Eğitimin İlke ve Amaçlarına hizmet etme durumu tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıya çıkarılmıştır.

Grafik 31

Öğretmenlerin “Müzik Dersi Kitaplarının, Milli Eğitimin İlke Ve Amaçlarına Ne Ölçüde Hizmet Ettiğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %9,1'i “Tamamen”, %64’ü “Kısmen” ve %27’si “Çok az” görüşünü belirtmişlerdir. Bu verilerden yola çıkıldığında, müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun müzik ders kitaplarının, Milli Eğitimin İlke ve Amaçlarına kısmen hizmet ettiği görüşünde olduğunu görürüz. İstendik davranış değişikliği veya müzikal davranış kazandırmayı amaçlayan müzik eğitiminin, kitaplarında da bu amaca yönelik ünite ve konuları ile desteklenmiş içeriğinin olması beklenmektedir. Adından da anlaşılacağı üzere, milli eğitimin müzik alanında da milliliği kuşku uyandırmaktadır. Zira müzik kitaplarındaki marş ve şarkı dağarcığının, milli kültürümüzü ve değerlerimizi çok az temsil ettiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine sorulan, “İkinci kademedeki yaşanan müzik eğitimi sorunlarına yönelik düşünce ve somut önerilerinizi belirtir misiniz?” sorusuna verilen cevaplara yönelik aşağıdaki gibi bir tablo oluşturmak mümkündür.

Tablo 32
Öğretmenlere Uygulanan Anket Sorularına Göre “Düşünce ve Somut Öneriler” Çizelgesi

Adet	Öneri ve Düşünceler	Görüşü Paylaşan Öğretmen Sayısı
I	Ses yalıtımlı müzik dersliklerinin olması	1
II	Piyano, metronom, ses düzeni vs. gibi ders araç ve gereçlerinin temini	11
III	Sınıf mevcudunun azaltılması	11
IV	Müzik dersi seçmeli olmalı	7
V	Ders saatleri artırılmalı	11
VI	Okul idaresinin müzik eğitimi ve eğitimcilerine olumsuz bakış açıları ve gerekli ilgi ve alakayı göstermemeleri	7
VII	Ders kitaplarının güncellenmesi, öğrencilerin ilgi ve istidatları yönünde geliştirilmesi	8
VIII	Ders kitaplarındaki şarkıları içeren CD hazırlanıp müzik öğretmenlerine ders yılı başında verilmeli. Ayrıca konulara ilişkin kaynak niteliği taşıyacak şarkı dağarcı oluşturulmuş CD lerin öğretmenlere ulaştırılması.	8

B. ÖĞRENCİLERE UYGULANAN ANKET BULGULARI VE YORUMLARI

Araştırmamıza konu olan denekler, Ünye ve Fatsa ilçelerinde öğrenim gören ve herhangi bir okul veya sınıf gözetmeksizin, gelişigüzel bir şekilde seçilen toplam 330 öğrenciden oluşmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Babanızın öğrenim durumu nedir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin aşağıdaki tablo oluşturulmuştur. Bu soruyla, öğrencilerin babalarının öğrenim durumları tespit edilerek, sosyo-kültürel yapısıyla ilgili fikir sahibi edinilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 33

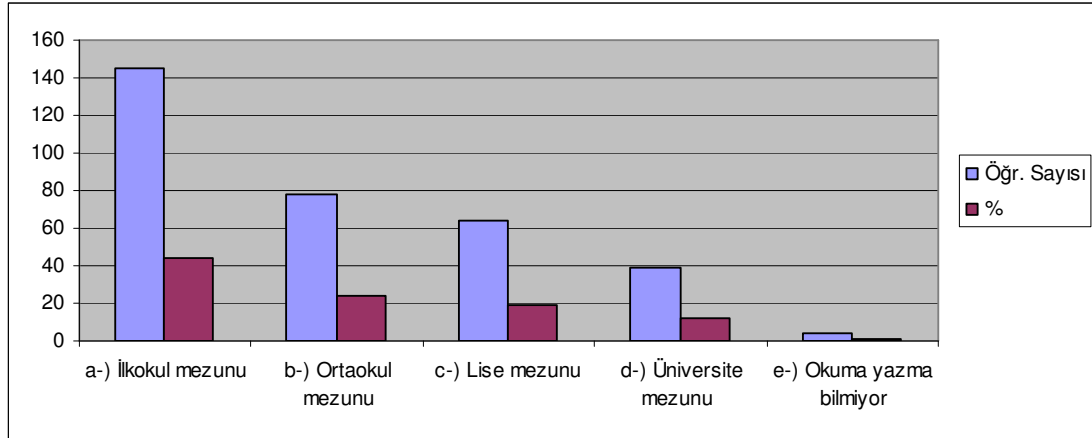
Öğrencilere uygulanan ankette “Babanızın Öğrenim Durumu Nedir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Babanızın Öğrenim Durumu	f	%
a-) İlkokul mezunu	145	43,94
b-) Ortaokul mezunu	78	23,64
c-) Lise mezunu	64	19,39
d-) Üniversite mezunu	39	11,82
e-) Okuma yazma bilmiyor	4	1,21
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan yola çıkılarak öğrencilerin babalarının öğrenim durumları tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıya çıkarılmıştır.

Grafik 32

Öğrencilere uygulanan ankette “Babanızın Öğrenim Durumu Nedir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının %43,94’ü “İlkokul”, %23,64’ü “Ortaokul”, %19,39’u “Lise”, %11,82’si “Üniversite” mezunu, %1,21’i ise “Okuma yazma bilmiyor” olarak bilgi vermişlerdir. İstisnalar olmakla birlikte, okuma oranı yüksek, eğitilmiş ailelerin çocuklarını daha bilinçli yetiştirdiği ve eğittiği düşünülmektedir. Eğitimin önce ailede başladığı düşünülürse, ailelerin okuma oranının yüksekliği, o ailenin sosyo-kültürel yapısının ölçütü olduğunu da söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Annenizin öğrenim durumu nedir?” sorusuna verilen cevaplara yönelik olarak aşağıdaki tabloyu gösterebiliriz.

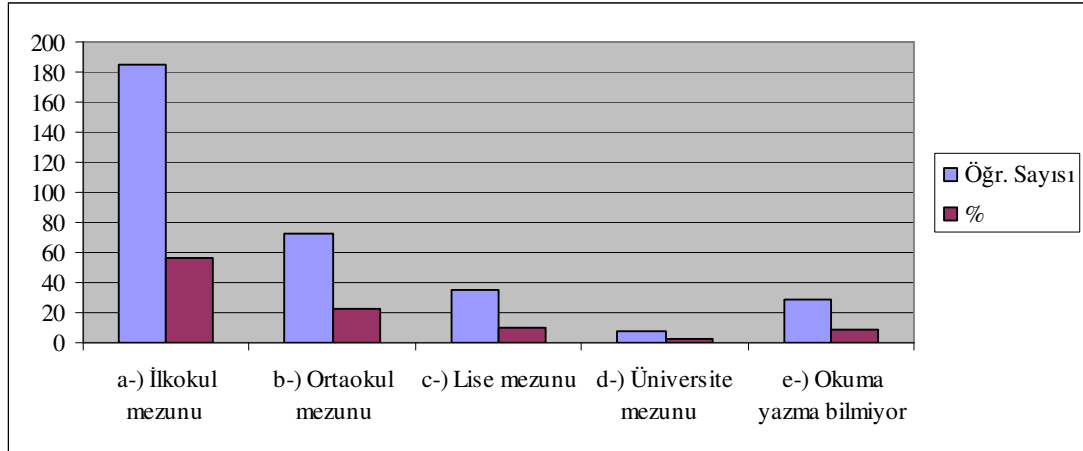
Tablo 34

Öğrencilere uygulanan ankette “Annenizin Öğrenim Durumu Nedir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Çizelgesi

Annelerin Öğrenim Durumu	f	%
a-) İlkokul mezunu	185	56,06
b-) Ortaokul mezunu	73	22,12
c-) Lise mezunu	35	10,61
d-) Üniversite mezunu	8	2,42
e-) Okuma yazma bilmiyor	29	8,78
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, annenin öğrenim durumları tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıya çıkarılmıştır.

Grafik 33
Öğrencilere uygulanan ankette “Annelerin Öğrenim Durumu Nedir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin %56,06’sı “İlkokul”, %22,12’si “Ortaokul”, %10,61’i “Lise” ve %2,42’si üniversite mezunudur. %8,78 oranında da okuma ve yazma bilmeyen olduğu belirtilmiştir.

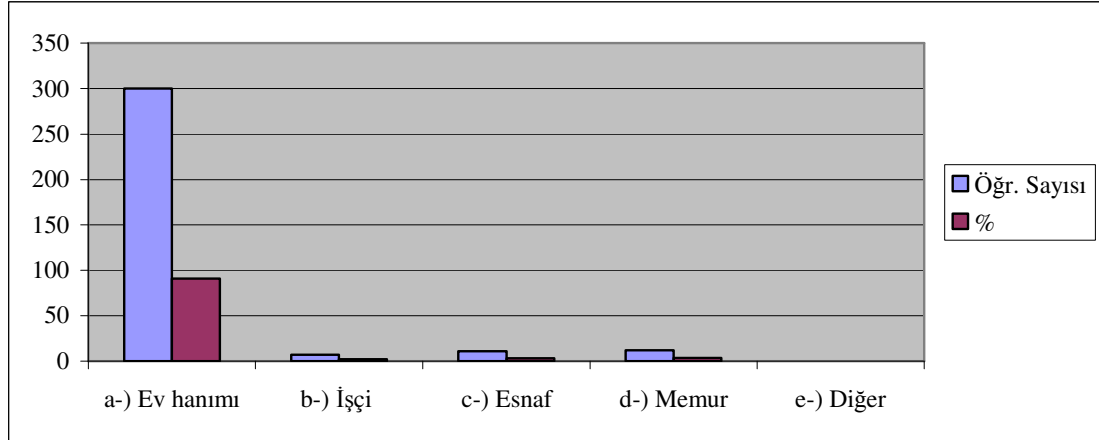
Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Anne ve babanızın mesleği nedir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin aşağıdaki gibi bir tablo oluşturulmuştur. Bu soruyla, ailenin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapısı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 35
Öğrencilerin “ Annelerin Mesleği Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Çizelgesi

Meslek	F	%
a-) Ev hanımı	300	90,91
b-) İşçi	7	2,12
c-) Esnaf	11	3,33
d-) Memur	12	3,63
e-) Diğer	0	0
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, annenin mesleki durumu tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıya çıkarılmıştır.

Grafik 34
Öğrencilerin “Annenin Mesleği Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin %90,91'i “Ev hanımı”, %2,12’si “İşçi”, %3,33’ü “Esnaf”, %3,63’ü “Memur” olduğunu belirtmişlerdir.

Babalarının mesleki durumlarını gösterir tablo aşağıda gösterilmiştir.

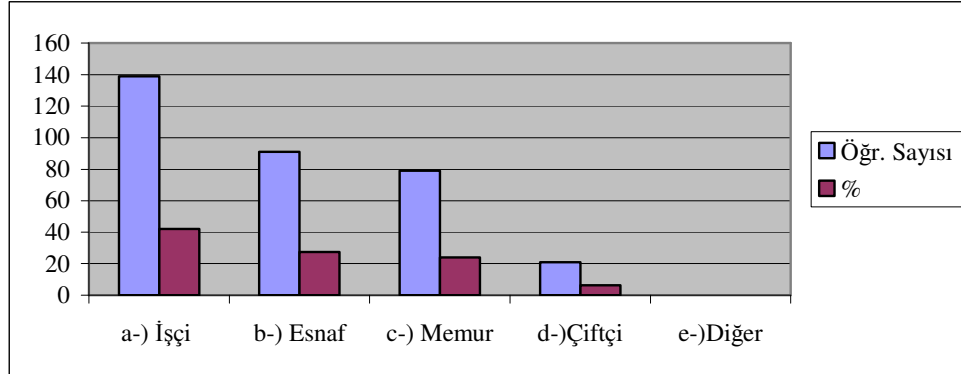
Tablo 36
Öğrencilerin “Babanızın Mesleği Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Çizelgesi

Meslek	F	%
a-) İşçi	139	42,12
b-) Esnaf	91	27,58
c-) Memur	79	23,94
d-)Çiftçi	21	6,36
e-)Diğer	0	0
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle babanın mesleki durumu tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak aşağıdaki istatistiksel grafik oluşturulmuştur.

Grafik 35

Öğrencilerin “ Babanızın Mesleği Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının %42,12'si “İşçi”, %27,58'i “Esnaf”, %23,94'ü “Memur” ve %6,36'sı “Çiftçi” olduğunu belirtmişlerdir. Ailenin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapısının, çocuğun başarısıyla doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. İyi eğitim almış, ekonomik sorunu olmayan bir ailenin çocuğunun da bu nimetlerden yararlanarak, daha iyi şartlarda öğrenim göreceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Oturduğunuz ev kendinize mi ait?” sorusuna verilen cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 37

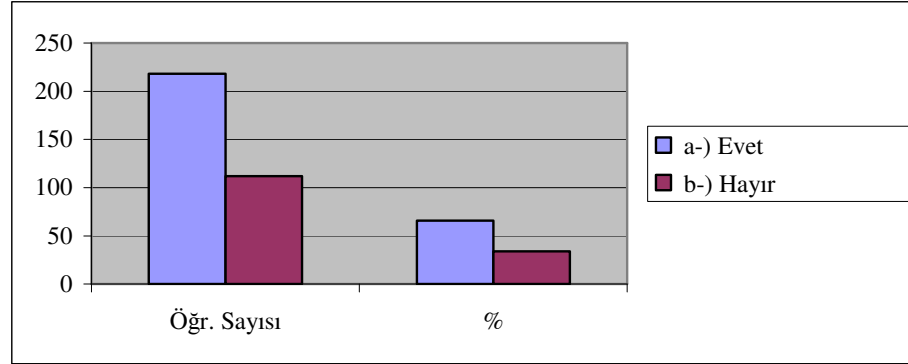
Öğrencilerin “Oturduğunuz ev kendinize mi ait?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Oturduğunuz ev kendinize mi ait?	f	%
a-) Evet	218	66,06
b-) Hayır	112	33,94
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, ikamet edilen evlere ait aidatlık durumları tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafikleri aşağıya çıkarılmıştır.

Grafik 36

Öğrencilerin “Oturduğunuz ev kendinize mi ait?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin %66,06'sı oturdukları evin kendilerine ait olduğunu, %33,94'ü ise kendilerine ait olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Kendinize ait odanız var mı?” sorusuna verilen cevaplara göre aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

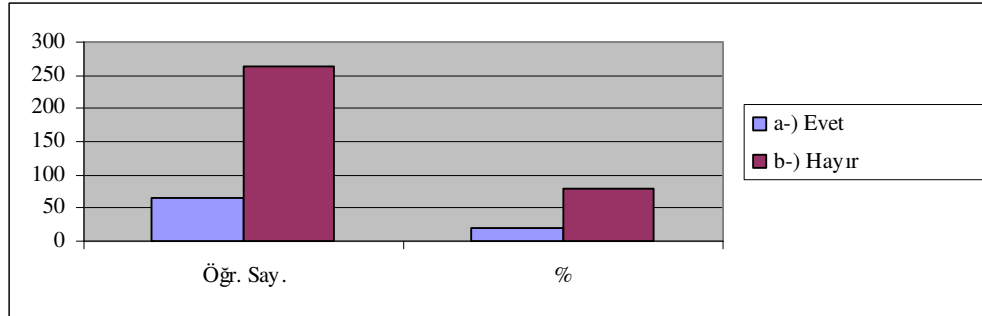
Tablo 38

Öğrencilerin “Kendinize Ait Odanız Var Mı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Kendinize ait odanız var mı?	f	%
a-) Evet	66	20
b-) Hayır	264	80
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, öğrencilerin kendilerine ait odalarının bulunması tespit edilmiş ve yüzdelik oranı çıkarılarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 37
Öğrencilerin “Kendinize Ait Odanız Var Mı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin %20'si kendisine ait odasının bulunduğunu belirtirken, diğer %80'i kendisine ait odanın bulunmadığını belirtmişlerdir. Bu verilerden elde edilenler ışığında, öğrencilerin kendilerine ait odalarının olmayışı, o ailenin “sosyo-ekonomik durumu ile ilgili” şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Evinizde aşağıdakilerden hangileri var?” sorusuna verilen cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Bu soruyla, öğrencilerin teknolojiyle barışık olma durumları ve onlardan ne ölçüde yararlandıkları tespit edilmek istenmiştir.

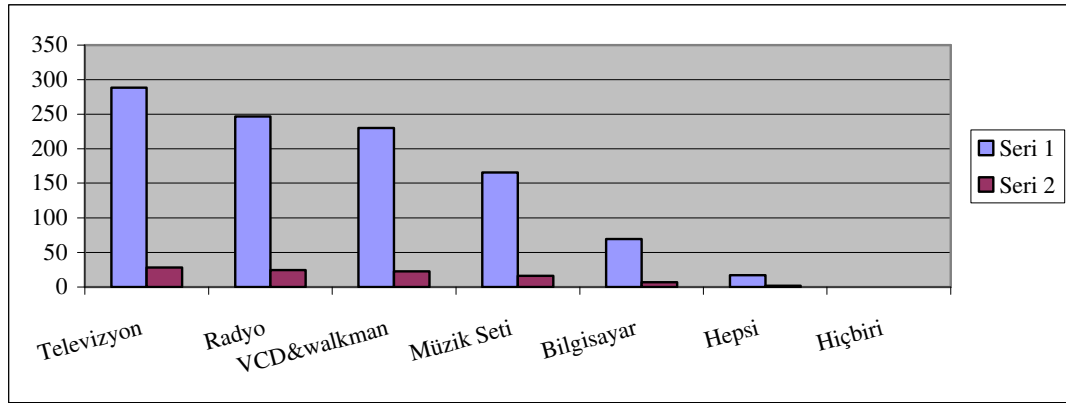
Tablo 39
Öğrencilerin Teknoloji Kullanımlarının Frekans ve Yüzde Çizelgesi

Teknoloji Kullanımı	f	%
Televizyon	288	28,3
Radyo	247	24,3
VCD&Walkman	230	22,6
Müzik Seti	166	16,3
Bilgisayar	69	6,7
Hepsi	17	1,6
Hiçbiri	0	0
Toplam	1017	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, öğrencilerin teknoloji ile ne ölçüde etkileşim halinde oldukları saptanmaya çalışılmış, kullanım oranlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Tabloda gösterilen yüzdelik dilimler, tekrarlarla birlikte, şıklarda belirtilen toplam seçenek sayısı ile orantılı olarak hesaplanmıştır.

Grafik 38
Öğrencilerin Teknoloji Kullanımlarının Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin %28,3'ü (288 kişi) "Televizyon", %24,3'ü (244) "Radyo", %22,6'sı (230) "VCD&Walkman", %16,3'ü (166) "Müzik seti", %6,7'si (69) "Bilgisayar" ve %1,6'sı (17) ise bunların hepsine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu verilerden yola çıkılarak, teknolojinin, hayatımızın artık vazgeçilmez bir parçası olduğu gözlemlenebilmektedir.

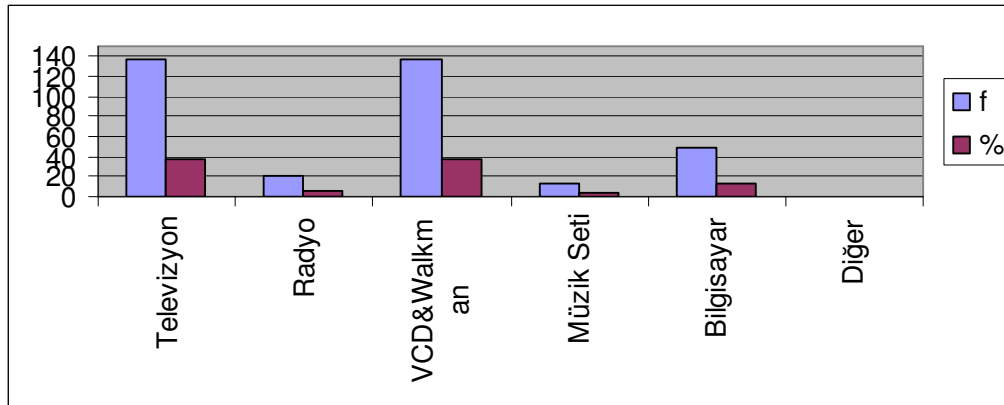
Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, "Müzik dinlemede aşağıdakilerden hangisini daha çok kullanıyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplardan yola çıkılarak aşağıdaki tablo hazırlanmıştır. Bu soruyla, müzik dinlemede en çok kullanılan elektronik cihazların tespiti, kitle iletişim araçlarının çocukların hayatında ne kadar yer tuttuğu ve bu araçlarla ne ölçüde etkileşim halinde bulduklarını tespit etmek amaçlanmıştır.

Tablo 40
Öğrencilerin Müzik Dinlerken Kullandıkları Elektronik Cihazların Dağılım Çizelgesi

Müzik Dinlerken Kullanılan Elektronik Cihazlar	f	%
Televizyon	136	38,2
Radyo	21	5,9
VCD&Walkman	136	38,2
Müzik Seti	14	3,9
Bilgisayar	49	13,8
Diğer	0	0
Toplam	356	100

Yukarıdaki tablodan yola çıkılarak, öğrencilerin, müzik dinlerken en çok hangi elektronik cihazları kullandığı tespit edilmiş, yüzdeler oranları tekrarlarla birlikte, şıklarda belirtilen toplam seçenek sayısı ile orantılı olarak hesaplanmıştır.

Grafik 39
Öğrencilerin Müzik Dinlerken Kullandıkları Elektronik Cihazların Dağılım Çizelgesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin %38,2'si (136) "Televizyon", %5,9'u (21) "Radyo", %38,2'si (136) "VCD&Walkman", %3,9'u (14) "Müzik seti" ve %13,8'si (49) "Bilgisayar" olarak görüş belirtmişlerdir. Elde edilen verilerden de anlaşıldığı üzere öğrencilerin çok büyük bir kısmı müzik dinlerken en çok televizyon ve radyoyu

kullanmaktadırlar. Kitle iletişim araçlarının en güçlü ve en köklüsü olan bu iki araç, çocukların müzik beğenisini ve tercihini önemli ölçüde etkilemektedir.

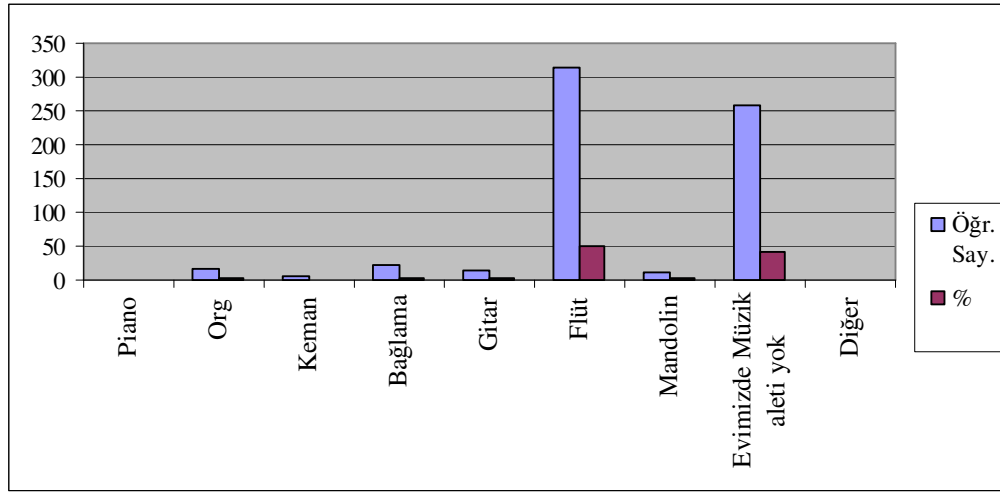
Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Evinizde aşağıdaki müzik aletlerinden hangileri var?” sorusuna verilen cevaplara uygun olarak aşağıdaki tablo oluşturulmuştur. Bu soruyla, öğrencilerin müzik tercihleri ve müzik aletlerine olan ilgisini tespit edebilmek amaçlanmıştır. Evde müzik aleti bulundurulmasının, öğrencilerin zamanla ilgisini çekip merak uyandıracığı ve zamanla öğrenebilme gayreti içine sürükleyeceği düşünülmektedir.

Tablo 41
Öğrencilerin Evlerinde Bulunan Müzik Aletlerinin Dağılım Çizelgesi

Müzik Aletleri	f	%
Piyano	1	0,16
Org	17	2,64
Keman	5	0,78
Bağlama	22	3,42
Gitar	15	2,33
Flüt	313	48,7
Mandolin	11	1,71
Evimizde Müzik Aleti Yok	259	40,3
Diğer	0	0
Toplam	643	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, öğrencilerin evlerinde müzik aletleri bulundurma durumları tespit edilmiş, yüzdeler hesaplanarak yapılarak istatistiksel grafiği aşağıya çıkarılmıştır. Tabloda gösterilen yüzdeler, tekrarlarla birlikte, şıklarda belirtilen toplam seçenek sayısı ile orantılı olarak hesaplanmıştır.

Grafik 40
Öğrencilerin Evlerinde Bulunan Müzik Aletlerinin Dağılım Çizelgesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin %0,16'sı (1) "Piyano", % 2,64'ü (17) "Org", %0,78'i (5) "Keman", %3,42'si (22) "Bağlama", %2,33'ü (15) "Gitar", %48,7'si (313) "Flüt" ve %1,71'i (11) "Mandolin" şeklinde cevaplar vermişlerdir. "Evimizde hiçbir müzik aleti yok" diyenlerin oranı ise %40,3 (259) olmuştur. Elde edilen verilerden de anlaşıldığı üzere, öğrencilerin evlerinde çok ender müzik aleti bulunmakta. Bu da öğrencilerin müziğe ve müzik aletlerine yabancı olmasını sağlıyor. Eğitimin ailede başladığından yola çıkıldığında, evde bulunacak bir müzik aletinin çocukta merak, ilgi ve öğrenme hevesini tetikleyeceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, "Çaldığınız müzik aleti varsa bunu size kim öğretti?" sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, müzik aleti çalabilen öğrenci sayısının tespitinin yanı sıra, enstrüman öğrenmede etkili olan faktörlerin de tespiti amaçlanmıştır. Böylece çevresel faktörler, okul, aile ve kişisel gayretin öğrenmedeki rolü tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 42

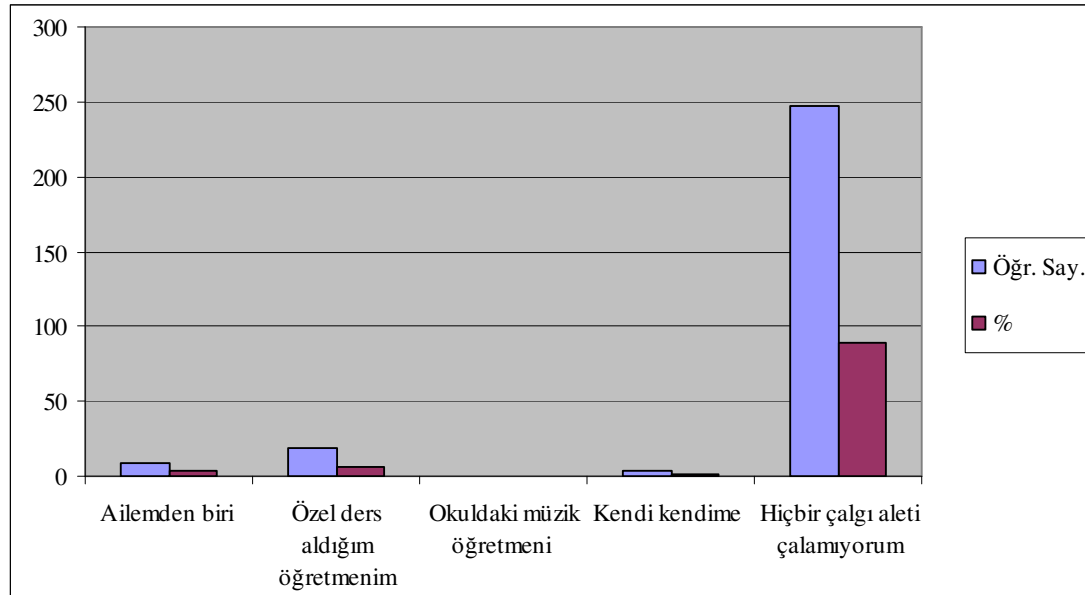
Öğrencilerin “Çaldığınız Müzik Aleti Varsa, Kimden Öğrendiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Çaldığınız müzik aleti varsa, kimden öğrendiniz?	f	%
Ailemden biri	9	3,23
Özel ders aldığım öğretmenim	19	6,81
Okuldaki müzik öğretmeni	0	0
Kendi kendime	4	1,43
Hiçbir çalgı aleti çalamıyorum	298	88,5
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, enstrüman çalan öğrencilerin sayıları belirlenerek, çaldıkları bu enstrümanları kimden öğrendikleri tespit edilmiştir. Elde edilen verilerle yüzdeler hesaplanmış, istatistiksel grafikleri aşağıda sunulmuştur.

Grafik 41

Öğrencilerin “Çaldığınız Müzik Aleti Varsa, Kimden Öğrendiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin %3,23'ü (9) “Ailemden biri”, %6,81'i (19) “Özel ders aldığım müzik öğretmenim”, %1,43'ü (4) “Kendi kendime” şeklinde cevaplar verirken, “Okuldaki müzik öğretmenimden” seçeneğine cevap veren olmamıştır. Bunun yanı sıra, “Hiçbir çalgı aleti çalamıyorum” diyenlerin oranı ise %88,5 (298) olarak belirlenmiştir. Enstrüman çalabilen öğrenciler arasında en yaygın olanı “Özel ders aldığım müzik öğretmenim” olarak belirlenmiştir. Daha sonra ise aile faktörü yer almaktadır. Ancak, elde edilen bulguların en çarpıcı ve üzücü olanı, %88,5 gibi çok yüksek bir oranla “Hiçbir çalgı aleti çalamıyorum” diyenler olmuştur.

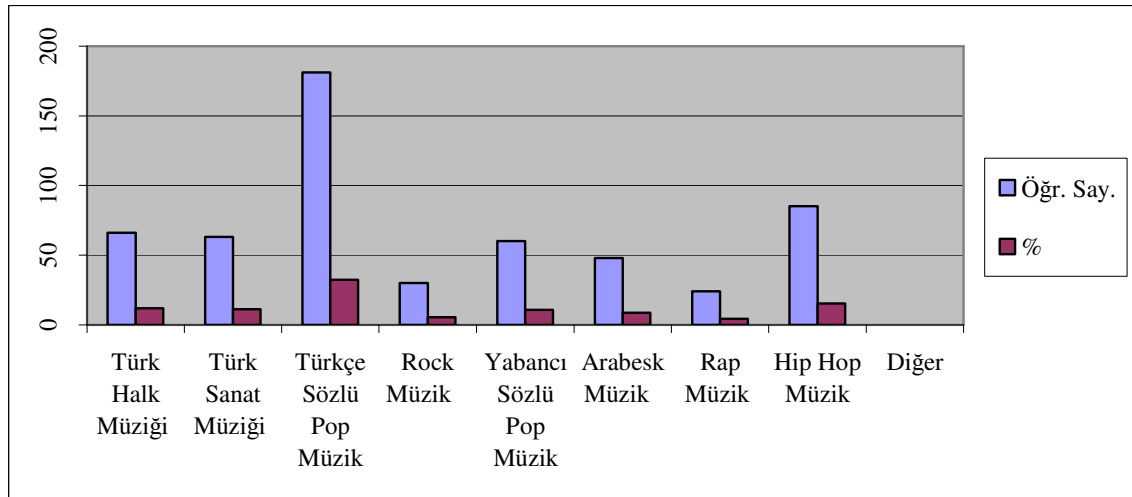
Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Evinizde hangi tür müzik dinlenmektedir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla, evde hangi tür müzik dinlendiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Evde dinlenen müziğin, çocuğun müzik beğenisini ve tercihini etkilediği, çocuğun, evde aile fertleri tarafından dinlenen müziği dinlemek zorunda kaldığı ve bundan olumlu veya olumsuz etkilendiği düşünülmektedir.

Tablo 43
Öğrencilerin “Evinizde Hangi Tür Müzik Dinlenmektedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Evinizde hangi tür müzik dinlenmektedir?	f	%
Türk Halk Müziği	66	11,8
Türk Sanat Müziği	63	11,3
Türkçe Sözlü Pop Müzik	181	32,5
Rock Müzik	30	5,39
Yabancı Sözlü Pop Müzik	60	10,8
Arabesk Müzik	48	8,62
Rap Müzik	24	4,31
Hip Hop Müzik	85	15,3
Diğer	0	0
Toplam	557	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, öğrencilerin evlerinde dinlenen müzik türü tespit edilmiş, istatistiksel grafik oluşturularak aşağıda sunulmuştur. Tabloda gösterilen yüzdelik dilimler, tekrarlarla birlikte, şıklarda belirtilen toplam seçenek sayısı ile orantılı olarak hesaplanmıştır.

Grafik 42
Öğrencilerin “Evinizde Hangi Tür Müzik Dinlenmektedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin %11,8’i (66) “THM”, %11,3’ü (63) “TSM”, %32,5’i (181) “Türkçe sözlü pop müzik”, %5,39’u (30) “Rock müzik”, %10,8’i (60) “Yabancı sözlü pop müzik”, %8,62’si (48) “Arabesk müzik”, %4,31’i (24) “Rap müzik” ve %15,3’ü (85) “Hip hop müzik” olarak görüş belirtmişlerdir. Elde edilen verilerden de anlaşılacağı üzere ailelerin büyük bir çoğunluğunun, Türkçe sözlü pop müziğe ve hip hop müzik türüne karşı yoğun bir ilgisinin olduğu gözlenmektedir. Bu sonucun, kitle iletişim araçları, çevre faktörü ve eğitimsizlikten ileri geldiği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Siz hangi tür müziği seviyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara yönelik oluşturulan tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla, öğrencinin ilgi duyduğu müzik türünün tespiti amaçlanmıştır. İlgi duyduğu müzik türü ile okul müziği arasında kıyas yapan öğrencinin, doğal olarak okul müziği repertuarına karşı soğuk ve ilgisiz olduğu, bu durumun da müzik dersinin başarıya ulaşmasında en büyük engel olduğu düşünülmektedir.

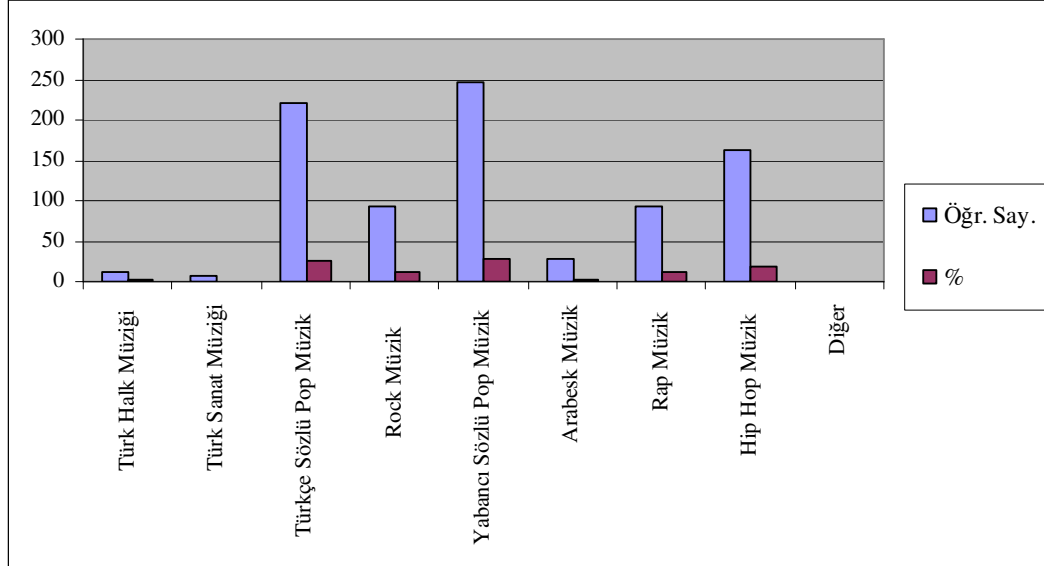
Tablo 44
Öğrencilerin “Siz Hangi Tür Müziği Seviyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Siz hangi tür müziği seviyorsunuz?	f	%
Türk Halk Müziği	11	1,27
Türk Sanat Müziği	7	0,81
Türkçe Sözlü Pop Müzik	222	25,7
Rock Müzik	94	10,9
Yabancı Sözlü Pop Müzik	246	28,5
Arabesk Müzik	28	3,24
Rap Müzik	94	10,9
Hip Hop Müzik	162	18,8
Diğer	0	0
Toplam	864	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, öğrencilerin beğendikleri müzik türü tespit edilmiş, yüzdeler hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur. Tabloda gösterilen yüzdeler, tekrarlarla birlikte, şıklarda belirtilen toplam seçenek sayısı ile orantılı olarak hesaplanmıştır.

Grafik 43
Öğrencilerin “Siz Hangi Tür Müziği Seviyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin %1,27’si (11) “THM”, %0,81’i (7) “TSM”, %25,7’si (222) “Türkçe sözlü pop müzik”, %10,9’u (94) “Rock müzik”, %28,5’i (246) “Yabancı sözlü pop müzik”, %3,24’ü (28) “Arabesk”, %10,9’u (94) “Rap müzik”, %18,8’i (162) “Hip hop müzik” türü müziği sevdiklerini belirtmişlerdir. Elde edilen verilere bakıldığında özellikle yabancı sözlü pop müziğin yoğun ilgi görmesi çok çarpıcıdır. Yabancı sözlü pop müziği izleyen Türkçe sözlü pop müzik ve hip hop tarzı müziğin, tempolu ve canlı müzik türü olması, gelişim dönemindeki çocukların ilgisini çekmekte ve hoşuna gitmektedir. Ancak bu müzik türlerinin ilköğretim okulu ikinci kademe öğrencileri üzerinde gerek ses sağlığı, gerekse ruh sağlığı açısından bir yarar sağlamayacağı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Ünlü bir müzisyen olmak isteseydiniz aşağıda adı yazılı olanlardan hangilerine benzemek isterdiniz?” sorusuna verilen cevaplara yönelik aşağıdaki tablo oluşturulmuştur. Bu soruyla, öğrencinin ünlü müzisyenlere olan beğenisinin tespiti ve o müzisyenin müzik tarzına yakınlığı araştırılmıştır. Ünlü müzisyenlerin, medya ve kitle iletişim araçları yardımıyla, özellikle

genç kuşakları peşlerinden sürükleyebilme durumları göz önünde bulundurulduğunda, müzik tercihinin şarkıcı beğenisiyle de doğru orantılı olduğu düşünülmektedir.

Tablo 45

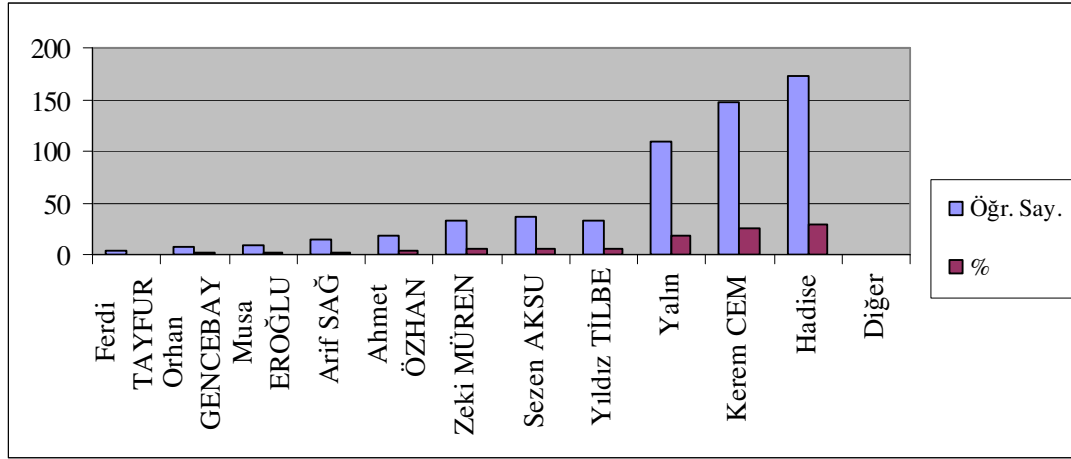
Öğrencilerin “Ünlü Bir Müzisyen Olmak İsteseydiniz Aşağıda Adı Yazılı Olanlardan Hangilerine Benzemek İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Ünlü bir müzisyen olmak isteseydiniz aşağıda adı yazılı olanlardan hangilerine benzemek isterdiniz?	f	%
Ferdi TAYFUR	4	0,68
Orhan GENÇEBAY	7	1,19
Musa EROĞLU	10	1,7
Arif SAĞ	15	2,55
Ahmet ÖZHAN	19	3,23
Zeki MÜREN	33	5,61
Sezen AKSU	37	6,29
Yıldız TİLBE	33	5,61
Yalın	109	18,5
Kerem CEM	148	25,2
Hadise	173	29,4
Diğer	0	0
Toplam	588	100

Yukarıdaki tablodan hareketle, öğrencilerin benzemeyi istedikleri müzisyenler tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur. Tabloda gösterilen yüzdelik dilimler, tekrarlarla birlikte, şıklarda belirtilen toplam seçenek sayısı ile orantılı olarak hesaplanmıştır.

Grafik 44

Öğrencilerin “Ünlü Bir Müzisyen Olmak İsteseydiniz Aşağıda Adı Yazılı Olanlardan Hangilerine Benzemek İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin %0,68'i (4) “Ferdi TAYFUR”, %1,19'u (7) “Orhan GENCEBAY”, %1,7'si (10) “Musa EROĞLU”, %2,55'i (15) “Arif SAĞ”, %3,23'ü (19) “Ahmet ÖZHAN”, %5,61'i (33) “Zeki MÜREN”, %6,29'u (37) “Sezen AKSU”, %5,61'i (33) “Yıldız TİLBE”, %18,5'i (109) “Yalın”, %25,2'si (148) “Kerem CEM” ve %29,4'ü (173) “Hadise” olarak görüş bildirmişlerdir. Elde edilen veriler ışığında, öğrencilerin günün popüler olan şarkıcılarını daha çok tercih ettikleri, zamanında oldukça popüler olan arabesk şarkıcıların artık tanınmadığı ve “günlük şarkıcı” modasının bulunduğu görülmekte. Hiçbir müzikal estetiğin bulunmadığı, sözleri argo ve anlamsız olan müzik türlerinin kalıcı olması beklenemez.

Araştırmamıza katılan öğrencilere sorulan, “Aşağıdaki isimlerden hangilerini tanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara göre aşağıda gösterilen tablo oluşturulmuştur. Bu soruyla öğrencilerin, müzik bilimi ile uğraşan ve icra eden sanatçı ve müzik adamlarını tanıyabilme durumları araştırılmıştır. Okullarda müzik eğitiminin yanı sıra, gerçek müzik adamlarını ve sanatçıları da tanıtmının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 46

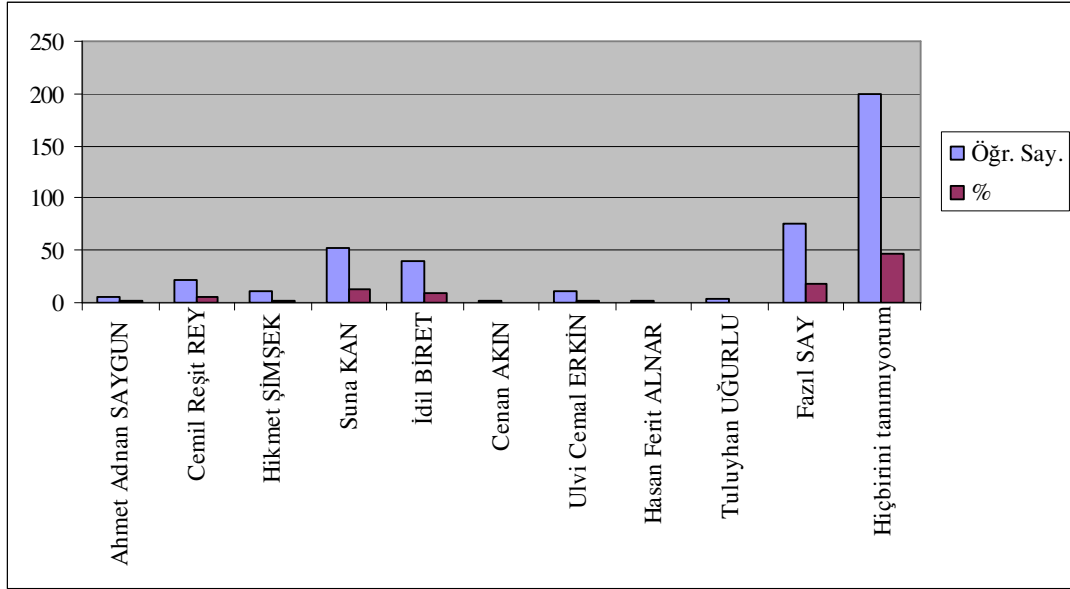
Öğrencilerin Müzik Adamlarını ve Sanatçıları Tanıma Durumunu Gösteren Çizelge

Aşağıdaki isimlerden hangilerini tanıyorsunuz?	f	%
Ahmet Adnan SAYGUN	5	1,19
Cemil Reşit REY	21	5
Hikmet ŞİMŞEK	11	2,61
Suna KAN	52	12,38
İdil BİRET	39	9,28
Cenan AKIN	2	0,47
Ulvi Cemal ERKİN	11	2,61
Hasan Ferit ALNAR	1	0,23
Tuluyhan UĞURLU	3	0,71
Fazıl SAY	75	17,86
Hiçbirini tanımıyorum	200	47,62
Toplam	420	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrencilerin, müzik adamlarını ve sanatçılarını tanıyabilme durumları tespit edilmiş, yüzdeleri hesapları yapılarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur. Tabloda gösterilen yüzdeler, tekrarlarla birlikte, şıklarda belirtilen toplam seçenek sayısı ile orantılı olarak hesaplanmıştır.

Grafik 45

Öğrencilerin Müzik Adamlarını ve Sanatçıları Tanıma Durumunu Gösteren Grafiği

Araştırmamıza katılan öğrencilerin %1,19'u (5) "Ahmet Adnan SAYGUN", %5'i (21) "Cemal Reşit REY", %2,61'i (11) "Hikmet ŞİMŞEK", %12,38'i (52) "Suna KAN", %9,28'i (39) "İdil BİRET", %0,47'si (2) "Cenan AKIN", %2,61'i (11) "Ulvi Cemal ERKİN", %0,23'ü (1) "Hasan Ferit ALNAR", %0,71'i (3) "Tuluyhan UĞURLU", %17,86'sı (75) "Fazıl SAY" ve %47,62'si (200) "Hiçbirini tanımıyorum" şeklinde cevaplar vermişlerdir. Elde edilen verilerden yola çıkarak, ilköğretim okulları ikinci kademesinde öğrenim gören öğrencilerin, büyük bir çoğunluğu bu isimleri tanımamaktadır. Okullarda müzik eğitiminin yanı sıra bu gibi yetişmiş yetenekli sanatçılarımızın da tanıtımı yapılarak, müziğin sadece pop, rock ya da yabancı müzikten oluşmadığı anlatılmalıdır. Ankete katılan öğrencilerin tanıdıklarını söyledikleri sanatçıların, aslında televizyonlarda ölüm haberi veya yurt dışında verdikleri konser, ödül gibi haber konusu olduğunda isimlerini duydukları, gerçekte ne iş yaptıklarını bilmediklerini, anket sonrası yaptığımız sohbetlerde duymamız bizi daha çok düşündürdü.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, "Müzik dersinin hangi saatlerde yapılmasını isterdiniz?" sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur.

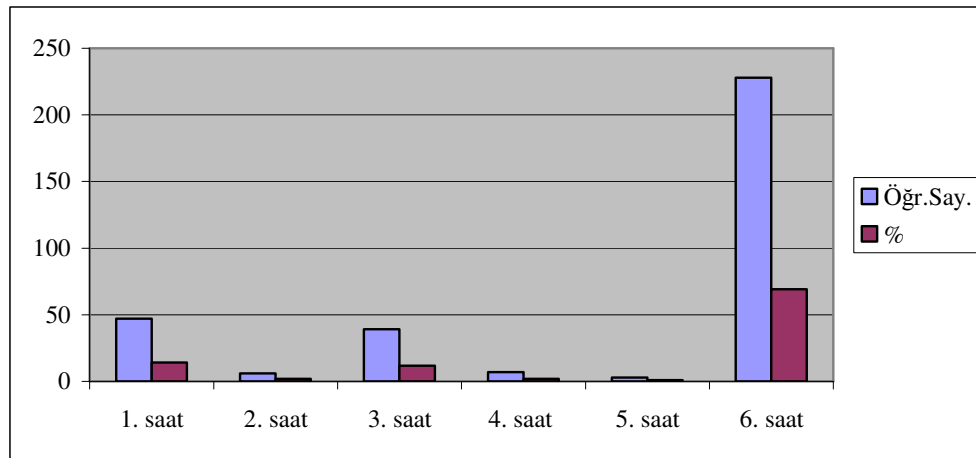
Bu soruyla öğrencilerin, müzik dersi için verimli olabilecekleri saatler tespit edilmeye çalışılmıştır. Anket çalışmasının yapıldığı okulların tamamı ikili öğretim yapan okullardır. Sabah çok erken saatlerde başlayan eğitim-öğretimin, ara saatler ve son saatlerde daha verimli olacağı düşünülmektedir.

Tablo 47
Öğrencilerin “Müzik Dersinin Hangi Saatlerde Yapılmasını İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Müzik dersinin hangi saatlerde yapılmasını isterdiniz?	f	%
1. saat	47	14,24
2. saat	6	1,81
3. saat	39	11,82
4. saat	7	2,12
5. saat	3	0,9
6. saat	228	69,09
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrencilerin, hangi saatlerde müzik dersinin yapılmasının daha iyi olacağı tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 46
Öğrencilerin “Müzik Dersinin Hangi Saatlerde Yapılmasını İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmamıza katılan öğrencilerin %14,24'ü (47) “1. saat”, %1,81'i (6) “2. saat”, %11,82'si (39) “3. saat”, %2,12'si (7) “4. saat”, %0,9'u (3) “5. saat” ve %69,09'u (228) “6. saat” olarak görüş belirtmişlerdir. Veriler ışığında öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğunun son saatlerde müzik dersinin yapılmasının uygun olacağı görüşü hâkimdir. Özellikle kış saati uygulamaları ile çok erken saatlerde başlayan eğitim-öğretim, müzik eğitiminin sağlıklı yapılmasına engel teşkil etmektedir. Öğrencilerin bunu tercih etmesinin en büyük sebebinin şarkılar söyleyerek ve günün yorgunluğunu müzikal etkinliklerle atmak olarak düşünülmektedir. Ayrıca şarkı öğretimi için sesin ısınmasını sağlamak, ses ve nefes çalışması ile müzik eğitimini 1 ders saatine zaten sığdıramayan eğitimci için oldukça güçtür.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, “Öğretmeniniz size şarkı öğretirken beraberinde bir müzik aleti kullanıyor mu? Kullanıyorsa lütfen belirtiniz” sorusuna verilen cevaplara yönelik tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla öğrencilerin, müzik derslerinde öğretmenleri tarafından enstrüman getirilip, bunu sınıfta kullanma durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca enstrüman getiriyorsa bunun sıklık derecesi ve enstrümanları tanıyabilme durumları araştırılmıştır. Şarkılara enstrümanla eşlik etmenin, öğrenciyi o şarkıyı öğrenme ve özümseme ile ilgili olarak motive edeceği ve derse ilgiyi artıracığı düşünülmektedir. Müzik öğretmenin enstrüman çaldığını gören öğrencinin, öğretmene ve müziğe bakış açısının değişeceği, o müzik türünü veya enstrümanı öğrenme gayreti içine gireceği düşünülmektedir. Zaten müzik eğitiminin en temel amacı olan “hayatında müzik davranışı kazandırma veya davranış değişikliğinin” bu sayede amacına ulaşması beklenmektedir.

Tablo 48

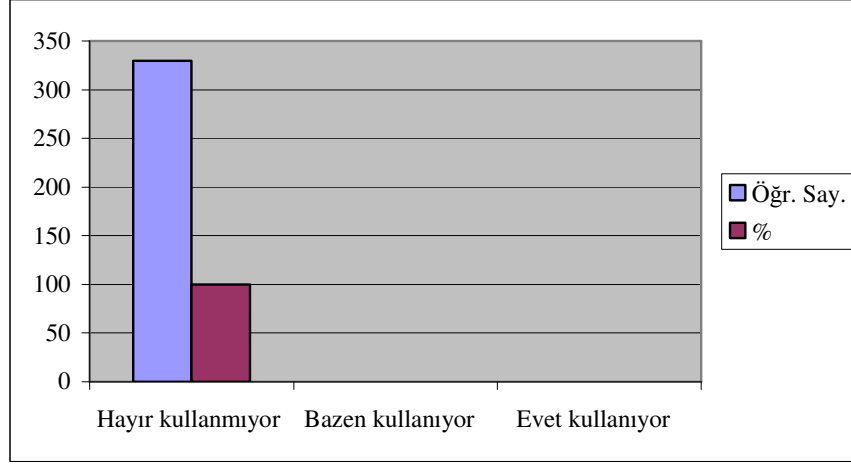
Öğrencilerin “Öğretmeniniz Size Şarkı Öğretirken Beraberinde Bir Müzik Aleti Kullanıyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Öğretmeniniz size şarkı öğretirken beraberinde bir müzik aleti kullanıyor mu? Kullanıyorsa lütfen belirtiniz.	f	%
Hayır kullanmıyor	330	100
Bazen kullanıyor	0	0
Evet kullanıyor	0	0
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle aşağıdaki istatistiksel grafik oluşturulmuştur.

Grafik 47

Öğrencilerin “Öğretmeniniz Size Şarkı Öğretirken Beraberinde Bir Müzik Aleti Kullanıyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Grafik 45. Şarkı Öğretiminde Müzik Aleti Kullanma Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı, müzik öğretmenlerinin derslere enstrümanlı geldiğini ifade etmişlerdir. Bir müzik öğretmenin en temel ve vazgeçilmez materyali olan enstrüman, sınıflara sokulmalı, öğrencilere tanıtılıp dinletilmeli ve öğrenme gayreti için öğrenciler teşvik edilmelidir. Müzik sevgisini aşılamanın en önemli aracı olan enstrümanın, müzik öğretmenleri tarafından kullanılmaması hayretle ve üzüntüyle karşılanmıştır.

Araştırmamıza katılan öğrencilere sorulan, “Öğretmeninizin hangi müzik aletini kullanmasını istersiniz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla öğrencilerin, müzik öğretmenlerinin kullanmasını istediği, merak ettiği enstrümanların tespiti amaçlanmıştır. Öğrencilerin, öğretmenlerinin kullanmasını istediği enstrümanların, müzik tercihini etkileyeceği veya değiştireceği düşünülmüştür.

Tablo 49

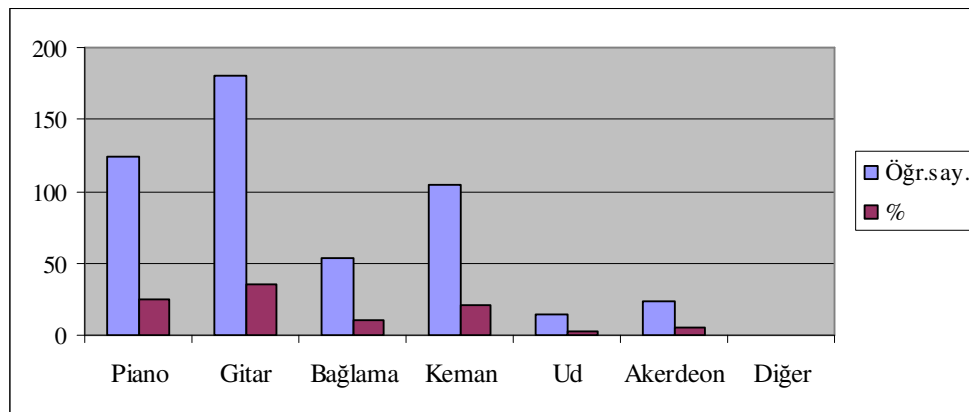
Öğrencilerin “Öğretmeninizin Hangi Müzik Aletini Kullanmasını İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Öğretmeninizin hangi müzik aletini kullanmasını isterdiniz?	f	%
Piyano	124	24,7
Gitar	180	35,86
Bağlama	54	10,76
Keman	105	20,92
Ud	15	2,98
Akordeon	24	4,78
Diğer	0	0
Toplam	502	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrencilerin, en çok hangi enstrümanlara ilgi ve merak duyduğu tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur. Tabloda gösterilen yüzdeler, tekrarlarla birlikte, şıklarda belirtilen toplam seçenek sayısı ile orantılı olarak hesaplanmıştır.

Grafik 48

Öğrencilerin “Öğretmeninizin Hangi Müzik Aletini Kullanmasını İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin %24,7'si (124) “Piyano”, %35,86'sı (180) “Gitar”, %10,76'sı (54) “Bağlama”, %20,92'si (105) “Keman”, %2,98'i (15) “Ud” ve %4,78'i (24) “Akordeon” olarak görüş belirtmişlerdir. Görüldüğü üzere öğrencilerin en çok merak ettiği ve öğretmenleri tarafından kullanılmasını istedikleri enstrümanların, aslında okullarında mevcut olmayan enstrümanlar olduğu ortaya çıkmıştır. En çok istenilen enstrümanlar sıralamasında piyanodan sonra yer alan gitar ve keman, taşınabilir olması ve öğretmenin de kişisel olarak bunu temin edebileceği enstrümanlardır. Ancak piyano gibi taşınmaz bir enstrüman için okul idaresinin gayreti söz konusudur.

Araştırmamıza katılan öğrencilere sorulan, “Derslerinizde müzik dinletisi oluyor mu?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla öğrencilerin, derslerde müzik dinletisi yapılıp yapılmadığı araştırılmıştır. Derslerde müzik dinletisi yapılmasının, öğrencinin müziği anlama, dinlediği müziğe ilişkin yorum yapabilme becerisinin geliştirilebileceği düşünülmüştür. Ancak burada, yapılan müzik dinletisinin türünün büyük önemi vardır. Dinletisi yapılacak eserlerin, müzik öğretmeni tarafından özenle seçilmiş, seviyeli eserler olması gerektiği düşünülmektedir. Aksi takdirde yapılan dinletisinin eğlenceye yönelik olması durumunda amacına hizmet etmediği gibi, öğrenciye bu anlamda yarardan çok zarar da verebilir.

Tablo 50

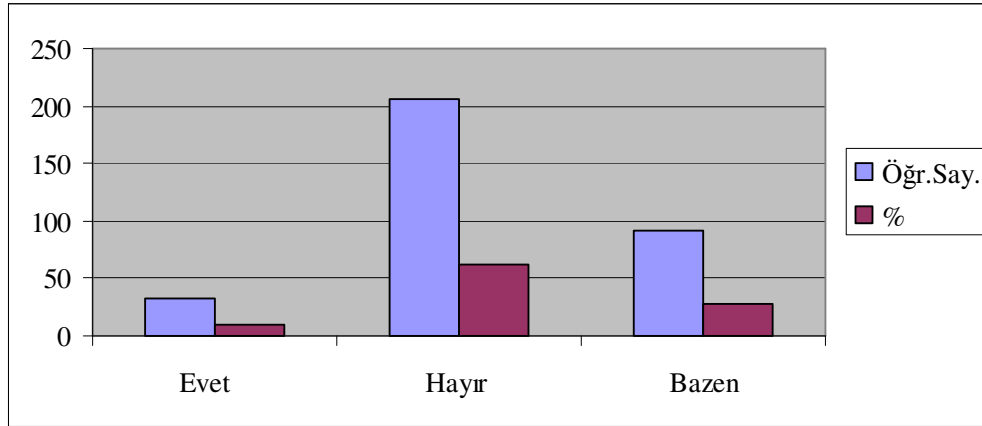
Öğrencilerin “Derslerinizde müzik dinletisi oluyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Derslerinizde müzik dinletisi oluyor mu?	f	%
Evet	33	10
Hayır	206	62,42
Bazen	91	27,58
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrencilerin derslerinde müzik dinletisi yapılıp yapılmadığı tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak aşağıda gösterilen istatistiksel grafik oluşturulmuştur.

Grafik 49

Öğrencilerin “Derslerinizde müzik dinletisi oluyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin %10'u (33) “Evet”, %62,42'si (206) “Hayır” ve %27,58'i (91) “Bazen” şeklinde cevap vermişlerdir. Elde edilen verilerden yola çıkıldığında öğrencilerin büyük çoğunluğu, derslerde müzik dinletisi yapılmadığı yönünde görüş ifade etmişlerdir. Dinleti yapılan sınıflarda öğrencilerin beyanına göre, daha çok kendi istedikleri müzik türü ve sanatçıların eserleri dinlenmekte, bu da “dinleti” mantığına ve amacına aykırı düşmektedir.

Araştırmamıza katılan öğrencilere “Müzik dersini normal sınıflarda mı yoksa müzik sınıflarında mı yapıyorsunuz?” sorusu sorulmuş, alınan cevaplara ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir. Bu soruyla öğrencilerin müzik derslerini normal sınıflarda mı yoksa müzik sınıflarında mı yaptıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 51

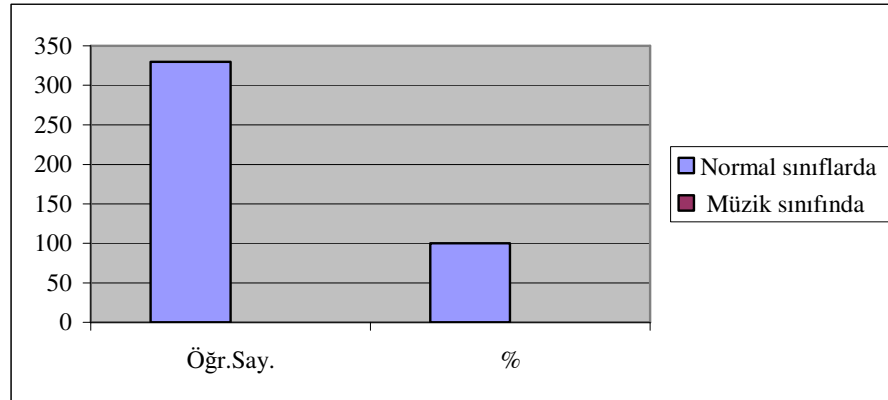
Öğrencilerin “Müzik dersini normal sınıflarda mı, yoksa müzik sınıfında mı yapıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Müzik dersini normal sınıflarda mı, yoksa müzik sınıfında mı yapıyorsunuz?	f	%
Normal sınıflarda	330	100
Müzik sınıfında	0	0
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan yola çıkılarak öğrencilerin müzik derslerini, müzik sınıflarında yapıp yapmadıkları tespit edilmiş, yüzdelik hesabı yapılarak istatistiksel grafik aşağıda sunulmuştur.

Grafik 50

Öğrencilerin “Müzik dersini normal sınıflarda mı, yoksa müzik sınıfında mı yapıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmamıza katılan öğrencilerin tamamı müzik derslerini normal sınıflarda yaptıklarını ifade etmişlerdir. Uygulama ve kulak belleğine dayalı olan müzik dersi, diğer derslerde yapıldığı gibi bilgi aktarımı dersi değildir. Sesini ve nefesini kullanması için sağlıklı bir ortam şarttır. Tozlu ve gürültülü bir ortam, müzik eğitiminin en büyük düşmanıdır. Sadece ses sağlığı değil, ruh sağlığını da tehdit eden, müzik eğitimi için yeterli donanımı olmayan böyle ortamlarda müzik eğitiminden bahsetmek oldukça güçtür.

Araştırmamıza katılan öğrencilere, “Müzik sınıfınız varsa aşağıdakilerden hangisi mevcuttur?” sorusu yöneltilmiş, ancak hiçbir okulda müzik sınıfı olmadığı ve dolayısıyla şıklarda belirtilen araçlarında hiçbirinin bulunmadığı ifade edildiği için bu soruya cevap verilmemiştir. Müzik sınıfı olmasa dahi araç ve gereçlerin bulunmaması, okul idaresinin konuya yaklaşımı ve titizliği hakkında bizde birtakım olumsuzlar uyandırmaktadır.

Araştırmamıza katılan öğrencilere sorulan, “Sınıf mevcudunuz kaç kişi?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla öğrencilerin, öğrenim gördükleri sınıfın mevcudu ve müzik eğitimi açısından uygunluğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Sınıf mevcudunun eğitim-öğretimi olumlu veya olumsuz yönde etkilediği yadsınamaz bir gerçektir.

Tablo 52

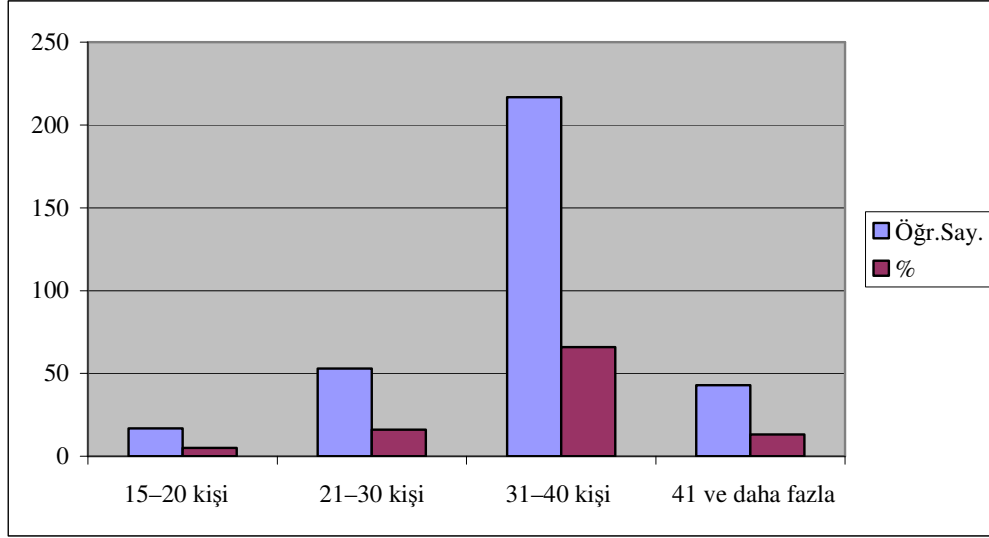
Öğrencilerin “Sınıf Mevcudunuz Kaç Kişi? ” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Sınıf mevcudunuz kaç kişi?	f	%
15–20 kişi	17	5,15
21–30 kişi	53	16,1
31–40 kişi	217	65,8
41 ve daha fazla	43	13
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrencilerin sınıf mevcutları tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 51

Öğrencilerin “Sınıf Mevcudunuz Kaç Kişi? ” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmamıza katılan öğrencilerin “Sınıf mevcudunuz kaç kişi?” sorusuna, %5,15’i (17) “15-20 kişi”, %16,1’i (53) “21-30 kişi”, %65,8’i (217) “31-40 kişi” ve %13’ü (43) “41 ve daha fazla” şeklinde cevaplar vermişlerdir. Elde edilen verilerden yola çıkıldığında öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğunun sınıf mevcudlarının “31-40 kişi” olduğunu belirtmişlerdir. En yüksek verimin ve başarının birebir eğitimden geçtiğini düşünürsek bu sayının, müzik eğitiminin amacına ulaşmasının ne kadar güç olduğu hakkında bize fikir vermektedir.

Araştırmamıza katılan öğrencilere sorulan, “Sınıfınız kalabalıksa bu durum sizi nasıl etkiliyor?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla sınıf mevcudunun müzik eğitimine etkisi araştırılmış, konuya ilişkin öğrencilerin düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Tabloda gösterilen yüzdelik dilimler, tekrarlarla birlikte, sıklarda belirtilen toplam seçenek sayısı ile orantılı olarak hesaplanmıştır.

Tablo 53

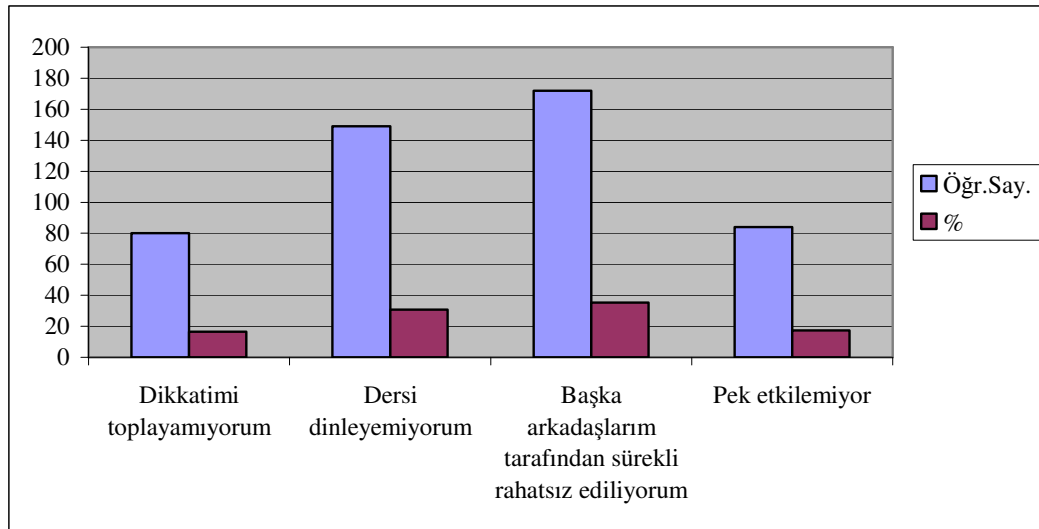
Öğrencilerin “Sınıfınız Kalabalıkça Bu Durum Sizi Nasıl Etkiliyor?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Sınıfınız kalabalıkça bu durum sizi nasıl etkiliyor?	f	%
Dikkatimi toplayamıyorum	80	16,5
Dersi dinleyemiyorum	149	30,7
Başka arkadaşlarım tarafından sürekli rahatsız ediliyorum	172	35,5
Pek etkilemiyor	84	17,3
Toplam	485	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrencilerin, sınıf mevcudu ile ilgili etkilenme durumları tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 52

Öğrencilerin “Sınıfınız Kalabalıkça Bu Durum Sizi Nasıl Etkiliyor?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Elde edilen verilerden hareketle öğrencilerin %16,5'i (80) "Dikkatimi toplayamıyorum", %30,7'si (149) "Dersi dinleyemiyorum", %35,5'i (172) "Başka arkadaşlarım tarafından sürekli rahatsız ediliyorum" ve %17,3'ü (84) "Pek etkilemiyor" cevabını vermişlerdir. Dikkat edilirse öğrencilerin en çok yoğunlaştığı cevaplar "b" ve "c" şıklarıdır. Yani "Dersi dinleyemiyorum" ve "Başka arkadaşlarım tarafından sürekli rahatsız ediliyorum" olmuştur. Aslında temelde yatan sorun ise sınıfların kalabalık olmasından dolayı öğrencilerin birbirleriyle sürekli etkileşim içerisinde bulunmaları ve dikkatlerini derse yoğunlaştıramamalarıdır. Böylece dersi dinleyemedikleri gibi, dikkatleri dağıldığı ve dersten koptukları için başkalarına da rahatsızlık vermektedirler. "Pek etkilemiyor" şeklinde cevap verenlerin kalabalık sınıflardan etkilenmemeleri, sınıf mevcudunun 15–20 kişi olduğunu belirten öğrencilerden oluştuğu veya müzik dersine zaten yeteri kadar önem vermeyip süre dolduran öğrenciler olduğu fikrini akla getirmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilere sorulan, "şarkı söylemekten hoşlanırsınız mı?" sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla öğrencilerin şarkı söylemekten zevk duyma, şarkı söylemeye karşı tutumları tespit edilmek istenmiştir.

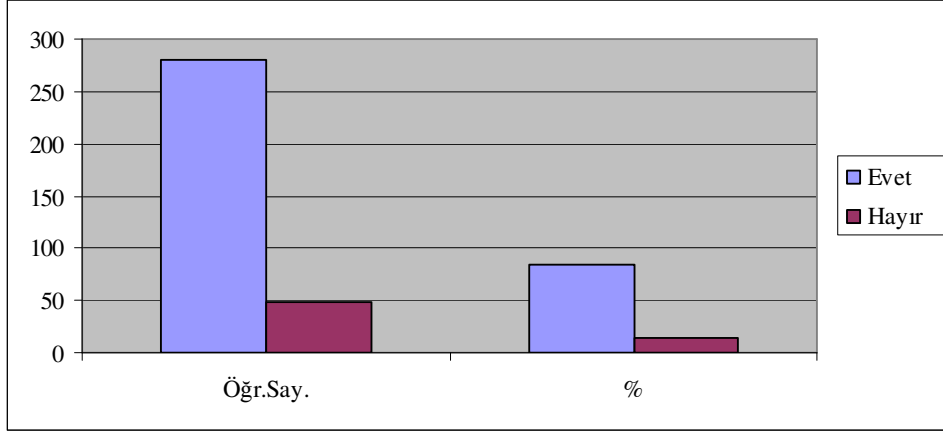
Tablo 54
Öğrencilerin "Şarkı söylemekten hoşlanırsınız mı?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Şarkı söylemekten hoşlanırsınız mı?	f	%
Evet	281	85,2
Hayır	49	14,8
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrencilerin şarkı söylemekten hoşlanma durumları tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 53
Öğrencilerin “Şarkı söylemekten hoşlanırsınız mı?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin %85,2’si “Evet”, %14,8’i ise ”Hayır” cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin, kendilerini eğlendiren ve bunu uygulamaktan hoşlanmaları kadar doğal bir şey yoktur. Her çocuk şarkı dinlemeyi ve söylemeyi sever, eğer aksi bir durum varsa sorun var demektir. Olumsuz cevap veren öğrencilerle daha sonra yapılan mülakatta, komik duruma düşmekten korktukları için bu cevabı verdiklerini ifade etmişlerdir. İşte burada müzik öğretmenine görev düşmektedir. Bunun yolu da müziği ve dersi sevdirmekten geçmektedir.

Araştırmamıza katılan öğrencilere sorulan, “Tek başına topluluk önünde şarkı söyleyebiliyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla öğrencilerin, topluluk önünde şarkı söyleyebilme cesaretleri sınanmıştır. Sesini ve nefesini doğru kullanmayı bilen her insanın şarkı söyleyebileceği düşünülmektedir. Kendine özgüven telkin edilmemiş, bu güvenin kazandırılması için çaba sarf edilmemiş bireylerin bunu başarmalarının çok zor olacağı ve bu özgüven ile eğitimin kazandırıldığı yerin okul olduğu düşünülmektedir.

Tablo 55

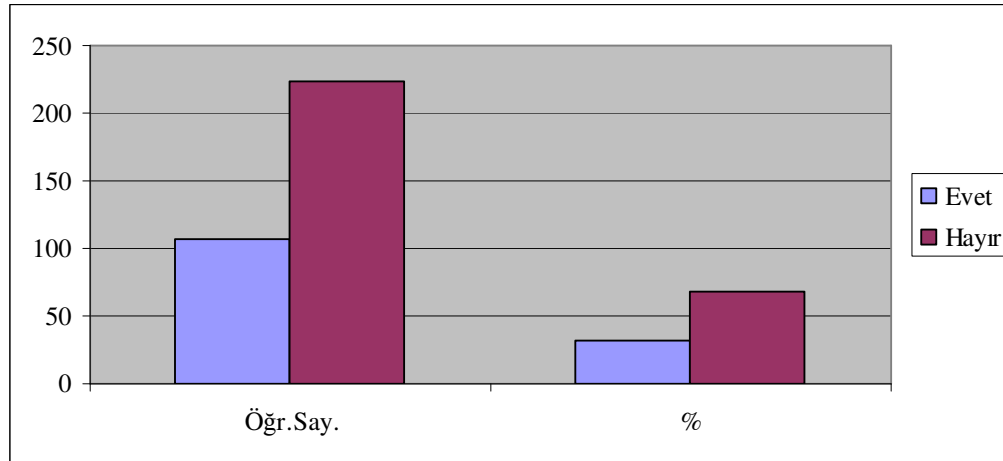
Öğrencilerin “Tek başına topluluk önünde şarkı söyleyebiliyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Tek başına topluluk önünde şarkı söyleyebiliyor musunuz?	f	%
Evet	107	32,4
Hayır	223	67,6
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrencilerin topluluk önünde şarkı söyleyebilme durumları tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 54

Öğrencilerin “Tek başına topluluk önünde şarkı söyleyebiliyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Topluluk önünde şarkı söyleyebiliyor musunuz?” sorusuna %32,4’ü (107) “Evet”, %67,6’sı ise “Hayır” cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun olumsuz cevap vermesi, sınıftaki müzik eğitimi uygulamalarının, birleştirici ve kaynaştırıcı olmadığı yönünde fikir vermektedir. Bir önceki soruda olumsuz cevap öğrencilerin komik duruma düşme korkuları, bu soruya

verdikleri cevaplardan da anlaşılmaktadır. İkinci kademe öğrencilerinin içinde buldukları hassas durum itibarıyla daha dikkatli olunması gerektiği düşünülmektedir. Buluş döneminde olan bu çocukların, özellikle erkek çocukların kız arkadaşlarının önünde komik duruma düşme korkuları, onlar için onur kırıcı bir durum gibi algılanmaktadır. Ses eğitimini yapmış, nefesini kontrollü kullanabilen her insanın bu korkuyu da üzerinde sıkça durularak ve tecrübe ederek aşılacağı düşünülmektedir.

Araştırmamıza katılan öğrencilere sorulan, “Şarkı söylerken zorlanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla öğrencilerin şarkı söylerken sesini ve nefesini kontrol edebilme durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Sesini ve nefesini kontrol edemeyen, ses özelliğine uygun olmayan şarkıları seslendirmeye çalışan öğrencilerin, şarkı söylerken zorlanabilecekleri düşünülmektedir.

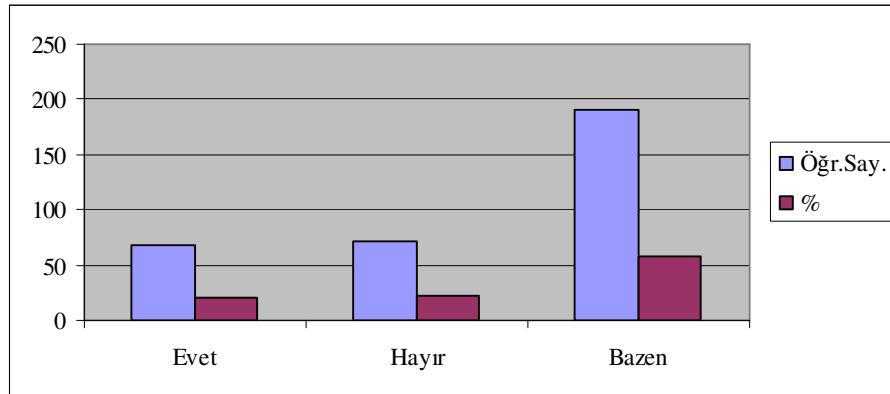
Tablo 56
Öğrencilerin “Şarkı söylerken zorlanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Şarkı söylerken zorlanıyor musunuz?	f	%
Evet	68	20,6
Hayır	71	21,5
Bazen	191	57,9
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrencilerin şarkı söylerken zorlanma durumları tespit edilmiş, yüzdeleri hesaplanarak istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 55

Öğrencilerin “Şarkı söylerken zorlanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Şarkı söylerken zorlanıyor musunuz?” sorusuna %20,6’sı (68) “Evet”, %21,5’i (71) “Hayır” ve %57,9’u (191) “Bazen” cevaplarını vermişlerdir. Elde edilen bu veriler ışığında, öğrencilerin ses özelliğine uygun şarkı dağarcığının olmadığı da göz önünde bulundurulursa, müzik öğretmenlerinin ses eğitimini ve ses sağlığı konusunda öğrencilerini bilinçlendirmesi gerektiği düşünülmektedir. MEB’in ders kitaplarında böyle bir hassasiyet olmadığı için, burada müzik öğretmenlerine görev düşmektedir.

Araştırmamıza katılan öğrencilere sorulan, “Müzik derslerinize başlamadan önce ses ve nefes çalışması yapıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. Bu soruyla öğrencileri derse başlamadan önce ses ve nefes çalışması yapıp yapmadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın yapılmasının, şarkı söylemedeki rahatlık ve ses sağlığı için önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 57

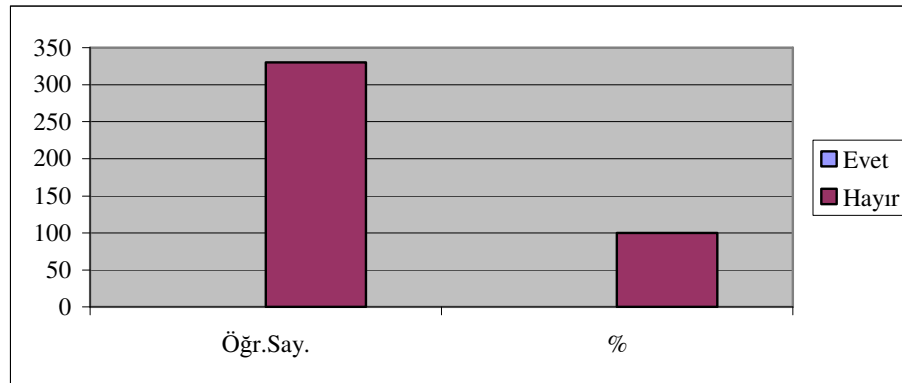
Öğrencilerin “Müzik derslerinize başlamadan önce ses ve nefes çalışması yapıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Çizelgesi

Müzik derslerinize başlamadan önce ses ve nefes çalışması yapıyor musunuz?	f	%
Evet	0	0
Hayır	330	100
Toplam	330	100

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrencilerin, müzik dersine başlamadan önce ses ve nefes çalışması yapma durumları tespit edilmiş, istatistiksel grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 56

Öğrencilerin “Müzik derslerinize başlamadan önce ses ve nefes çalışması yapıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılım Grafiği

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı “Derse başlamadan önce ses ve nefes çalışması yapıyor musunuz?” sorusuna “Hayır” cevabını vermişlerdir. Müzik dersinin haftada yalnızca 1 (Bir) gün ve 1 (Bir) ders saati (40 dakika) olduğu düşünüldüğünde, bunun çok güç olduğu görülmektedir. Ancak her şeye rağmen, dersin ilk 10–15 dakikasında yapılacak küçük egzersizlerin, öğrencilerin bunun ciddiyetini kavramaları ve alışkanlık haline getirmeleri, ses sağlığı bakımından yararlı olacağı düşünülmektedir. Hangi meslek dalını seçerse seçsin, sesini her yerde ve her zaman kullanmak zorunda olduğu gerçeği öğrencilere kavratılmalı.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın örneklemini oluşturan Ordu iline bağlı Ünye ve Fatsa ilçelerindeki ilköğretim okullarının ikinci kademelerindeki müzik eğitimi ve sorunları araştırılmış, imkân, süre, öğretim programı, araç-gereç, fiziki yapı, şarkı dağarcığı ve birinci kademedeki alınan müzik eğitiminden kaynaklanan birtakım sorunların bulunduğu görülmüştür.

Müzik ders saatlerinin yetersizliği anket çalışmamıza katılan tüm öğretmenlerin ortak fikridir. Mevcut ders saatlerinin, MEB'in müzik dersi öğretim programındaki amaçlarının başarıya ulaşmasına hizmet etmeyeceği düşünülmektedir. Ders saatleri haftada 3 saate çıkarılmalıdır. Ayrıca derslerin sabah ilk saatlerde değil, ara saatler ve son saatler olmasının daha iyi olacağı hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından ifade edilmektedir. Sesin, şarkı söyleyebilmek için en uygun saatlerin ara saatler veya son saatlerin uygun olduğu düşünülmektedir. Müzik eğitiminin bir bütün olduğu ve süreklilik gerektirdiğinden hareketle, müzik dersinin 1. sınıftan başlayarak tüm eğitim yaşamına uygulanması gereklidir.

Öğretmenlik, sadece belli bir alanda uzmanlaşmış, teknik insan olma özelliği taşıması gereken, kendini sadece alanında yetiştirmiş değil, her alanda bilgi birikimi ve kültüre sahip olunması gereken özverili bir meslektir. Ancak yapılan anket sonuçlarına göre müzik öğretmenlerinin, gerek mesleki gerekse kültürel alanda hiçbir faaliyet alanında olmadıkları ve bunun için de çaba sarf etmedikleri gözlenmiştir. Bu alanda birbirleriyle iletişimi olmayan ve branşı ile ilgili konferans, konser gibi faaliyetleri takip etme çabasına dahi girmeyen öğretmenlerin, kendini geliştirip, yeniliklerden haberdar olma durumundan ve öğrencilerine bu anlamda faydalı olabilmesinden söz etmek mümkün değildir. Öğretmenlerin bu tip olanaklardan yararlanabilmesi için her türlü kolaylığın gerek Bakanlıkça, gerekse diğer özel kurumların göstermesi gereklidir.

Anket çalışmamıza katılan müzik öğretmenlerinin birçoğu ekonomik durumlarının iyi olmadığını ve bu yüzden ek iş yapmak zorunda olduklarını ifade etmelerine rağmen, maaşlarını yeterli bulmaları kuşkuyla ve hayretle karşılanmıştı. Öğretmenlerin, sorunun niteliğinin yanlış anlaşıldığı hususunda kuşku uyanmıştır. Zira

ek ders ücretleri ve diğer yan gelirlerin de aylık gelir gibi düşünüldüğü sanılmaktadır. Ek iş yapıyor olmanın sınıfta olumsuz etki yapacağına inanan öğretmenlerin çoğunlukta olması bu kuşumuzu haklı çıkarır niteliktedir. Öğretmenlerin toplum içinde haklı saygınlığının ve insanca yaşamasının sağlanabilmesi için acil iyileştirmelere ihtiyaç vardır.

Araştırmamıza katılan müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, müzik ve müzik eğitimi ile ilgili gelişmelerin öğretmenlere ulaştırılması noktasında hizmet içi eğitimin yararlı olacağını ifade etmişlerdir. Ancak, yine büyük çoğunluğunun bir sonraki soruda bu konuyla ilgili görüş bildirmeleri istendiğinde olumsuz ifadeler kullanmaları, bu öğretmenlerin şu anda verilen hizmet içi eğitimin yeterli olacağı konusunda ciddi şüpheleri olduğu fikrini bizde uyandırmıştır. Hizmet içi eğitim kursları göstermelik olmaktan çıkmalı, iki aşamadan oluşan eğitim programı uygulanmalıdır. İlk eğitim programı bölgesel alanda ve uygun görülen illerde, ikinci aşama ise, birinci bölgede eğitim gören öğretmenlerin tek bir ilde (Ankara, İstanbul veya İzmir gibi büyük şehirler olabilir) bilgi ve tecrübelerini istişare edebilmek için toplanması uygundur. Bu kurslara katılan öğretmenler, ödül, kademe veya derece ilerlemesi ile taltif edilip özendirilmelidir.

Öğretim programı, müzik eğitiminin sağlıklı uygulanabilmesi açısından ve öğretmene yeterli kaynak oluşturup, rehberlik edebilmesi bakımından en önemli unsurlardan birisidir. Ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğu, öğretim programının hazırlanmasında, müzik öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmadığı görüşündedir. Ders kitaplarının ise öğrencilerin ses özelliklerine uygun olmadığını düşünen öğretmen sayısı çoğunlukta. Öğretim programı, çağdaş, yeniliklere açık ve müzik eğitiminden beklenen amaçların oluşumuna hizmet eder nitelikte olması sağlanmalıdır.

Birçok kurumda ve bu kurumlara bağlı alt birimlerde denetim mekanizması mevcuttur. Ancak her alanda olduğu gibi müzik eğitiminin denetlenmesi işini üstlenen kişilerin yetkin ve alanında uzman kişiler olmaları beklenir. Alanıyla ilgili olmadığı halde müzik öğretmenlerini denetlemeye gelen müfettişlerin, onlara bilgi ve tecrübe aktarımı konusunda ne kadar yeterli olabileceği şüphelidir. En az 10 yılını meslekte tamamlamış, alanında yetkin ve tecrübeli eğitimcilerin müfettiş olmaları sağlanmalı.

Norm kadro uygulaması ile MEB, öğretmenlerinden azami ölçüde yararlanmayı ve öğretmeni olmayan okulların bu sayede doldurulmasını hedeflemiş ve bunda da kısmen başarılı olmuştur. Buldukları yerleşim yerlerinde 2 veya daha fazla okulda görev almak zorunda olan öğretmenler, bunu yeni insanlar ile tanışma ve kaynaşmak için bir fırsatmış gibi görmekte, müzik dersinin hedeflerini göz ardı etmektedirler.

Eğitim ve öğretimde materyal zenginliği, o eğitimin başarıya ve amacına ulaşmasındaki en büyük yardımcısıdır. Deneysiz bir fen bilgisi dersi düşünülemediği gibi, gerekli derslik ve donanıma sahip olmayan bir müzik dersi için de aynı şeyleri söylemek mümkündür. Araştırmanın evrenini oluşturan Ünye ve Fatsa ilçelerinde bu konuyla ilgili tam donanımlı bir okula rastlanmamıştır. Bu da bu okullarda ne derece sağlıklı bir müzik eğitimi yapılabildiği konusunda bize açık fikir vermektedir. Her ilde bu tip eğitim-öğretim araçları ile ilgili tespit komisyonları kurulmalı ve etkin bir şekilde çalıştırılması sağlanmalıdır. Öğretmenlerin talep ve şikâyetlerini silsile takibi ile okul idareleri bu birime ulaştırmalıdır.

Müziğin temel unsurlarından biri de çalgıdır. Müziğin sihirli dünyasının kapısı çalgı anahtarı ile açılır. Araştırmamıza katılan müzik öğretmenlerinin en temel ve vazgeçilmez materyali olan çalgılarına uzak olmaları ve bunu derslerde uygulamaları çok büyük bir eksiklik, hatta affedilmez bir hatadır. Çalgı, müziği sevdirmenin en vazgeçilmez aracıdır. Mümkün olduğunca enstrümanla derse iştirak edilmeli ve bu enstrümanlar tanıtılıp sevdirmelidir. Ayrıca, zevk eğitimi kısa süreli uygulayıp, günün popüler olmuş şarkılarıyla öğrencilere şarkı söyletmenin, ne derece müzik eğitimi amacıyla bağdaştığı da düşündürücüdür. Müzik dersinde müzik yapıldığının bilincinin aşılması için zevk eğitimi gerektiğinde uzatılmalıdır.

Hayatımızın her alanına giren teknoloji, müzik teknolojisi için de vazgeçilmez ve çok önemli bir öğedir. Müzik teknolojisinin okullarda, uygun ortam, olanak ve uygulanabilirliği ile işlerliği sağlanmalıdır.

Ankete katılan öğretmenler tarafından da ifade edilen ders kitapları sorunu, geçmişten günümüze artarak devam etmektedir. Hızlı gelişen ve değişen çağımızın gereklerine uygun olması, ders kitaplarının her yıl güncellenmesini gerektirmektedir. Öncelikle, MEB tarafından bir ders kitabı politikası oluşturulmalı, konunun

uzmanlarından oluşan komisyon öğretmenlerin de görüşlerini alarak bu konuda çalışma yapılmalıdır. İlköğretim okullarında müzik dersinin, öğrenciye açılan kapısı ders kitabıdır. Bu bakımdan öğretmen ve öğrenci merkezli bir ders kitabı oluşturulup onların öğretme ve öğrenme ihtiyaçlarına cevap verir nitelikte olmalıdır. Ders kitabı yazarlarında belli kriterlerin aranması şarttır. Öğretmenlik mesleğini hiç yapmamış, bu bilgi ve birikime sahip olmayanların kitapları inceleme kuruluna girememelidir. Meslekte belli bir tecrübesi olan, en az yüksek lisans mezunu kişiler olabilir. Kitap yazmaya özendirmek için ödüllü yarışma yapılmalı, içeriğinin de yaş grubunun ses özelliğine uygunluğu incelenmelidir. Ders kitaplarının, bölgelere göre farklı özelliklere sahip olması, yöresel şarkı dağarcığının öğrencinin derse motivasyonuna yardımcı olacağı düşünülmektedir. Kültürümüzü ve milli değerlerimizi işleyen bir repertuarın, öğrencinin milli şuurunun oluşmasını sağlayacaktır.

Bu araştırmada öğrencilere uygulanan anket sonuçlarının verilerine göre ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilere, müzik eğitimi ve öğretiminin amacına uygun yapılmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin kitle iletişim araçları vasıtasıyla bir çok sanatçı adı altında ekrana çıkan insanlara rağbet ettikleri fakat bunun yanında müzik alanında bir çok ünlü besteci ve sanatçıları tanımadıkları gözlemlenmiştir.

Popüler kültür ürünleri ve kitle iletişim araçları öğrencilerin müzikal algı ve zevk değerlerini dejenere etmektedir. Bu noktadan hareketle öğrencilerin müzik kültürü ve felsefesini daha iyi anlamaları sağlanmalıdır. Gerek ders kitapları, gerekse öğretmenin kişisel beceri ve çabaları olumlu yönde geliştirilmelidir.

KAYNAKLAR

AY Gökten, Müzikte 2000 Sempozyumu, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2001

ÇELİKCAN Peyami, Müziği Seyretmek, Yansıma Yayınları, Ankara, 1996

OTACIOĞLU Serkan, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002

ÖZBEK Meral, Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski, iletişim yayınları, İstanbul, 2000

SAĞER Turan, Cumhuriyet Dönemi Müzik Politikaları, Ata Dergisi, Konya, 2003

SAY Ahmet, Müzik Öğretimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2001

SAY Ahmet, Müzik Ansiklopedisi, Başkent Yayınevi, C.II, s. 428, C.III, s. 861, Ankara, 1985

SAY Ahmet, Müzik Tarihi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994

TANRIKORUR Cinuçen, Osmanlı Dönemi Türk Musikisi, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2003

UÇAN Ali, Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1997

UÇAN Ali, Müzik Türlerinin Eğitimdeki Yeri, I. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Trabzon, 1993

YENER Serhat, “ Geleneksel Kültürü Etkileyen Popüler Kültür ve Kitle İletişim Araçları” Erciyes Üniversitesi Müzik Sempozyumu, Kayseri, 2005

YENER Serhat, Avrupa Birliği Sürecinde Müzik Kültürümüz, Scand Müzik Vakfı Sempozyumu, Ankara, 2006

YURGA Cemal, Türkiye’de Popüler Müzikler, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2002

Web Kaynakları

Medrese

Müslüman Türklerde Medrese, <http://www.dallog.com/kurumlar/medrese.htm>
(24.04.2006)

Milli Eğitim Temel Kanunu

<http://www.ogretmennet.net/milliegitimtemel.html> (05.05.2006)

Müzik Bildirileri

Nalan YİĞİT, “Sesini profesyonel olarak kullanan veya kullanacak olan bireylerde karşılaşılan ses sorunları ve nedenleri.”,

http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/N-Yigit_pdf (10.03.2006)

Müzik Bildirileri

Meral TÖREYİN, “Sınıf öğretmenliği bölümlerinde ses ve konuşma eğitimi.”

http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/M-Toreyin_8.html (10.03.2006)

EKLER